

LETO XXV. ŠT 49 (1208) TRST, GORICA
ČETRTEK, 24. DECEMBRA 2020

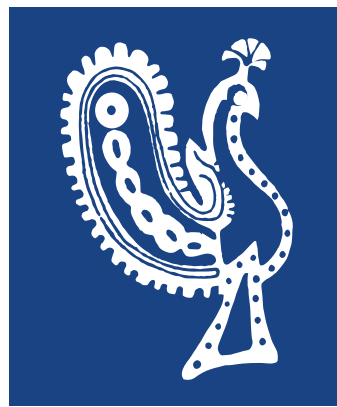
CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMANALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Str. 3 / Pogovor
Senatorka Tatjana Rojc o
opravljenem delu in izzivih

Str. 3 / Pogovor
Letni obračun deželnega
svetnika SSk Igorja Gabrovca

Str. 9 / Černetova nagrada
Nagrado za leto 2020 je prejela
Zulejka Devetak

Brezmejno!

Prestolnici kulture za izgradnjo prihodnosti

Mauro Ungaro, odgovorni urednik tednika Voce Isontina
Jurij Paljk, odgovorni urednik tednika Novi glas

Izbira Nove Gorice in Gorice za evropsko prestolnico kulture leta 2025 je brez dvoma pomembna priložnost ne samo za obe mesti, ampak za vse področje, ki ga povezuje reka Soča. Novica, ki smo jo prejeli minuli petek (18. decembra 2020), ni naključna. Gre za dosežek vseh tistih preroških žena in mož, ki so bili v minulih sedemdesetih letih preroki dialoga, tudi v časih, ko so na dialog sumničavo in z nezaupanjem gledali ne samo obe osrednji vladi, ampak tudi na krajevni ravni. Preroška sta bila skupno delo in skupni napor, da bi prišli do skupnega spomina, ki ne bi bil vzrok novih delitev, ampak bi bil sposoben razbrati zgodovinska dejstva ob koncu druge svetovne vojne na tem koščku Evrope in bi bil spodbuda za snovanje drugačnega in na spravi ter miru slonečega jutrišnjega dne.

Še nikdar doslej se nismo zavedeli, tako kot smo se v sedanjem času karantene zaradi pandemije s koronavirusom in prepovedi prehajanja meje prebivalcev iz Slovenije in Italije, kaj je pravzaprav pomenila odprava meje. Tiste meje, ki je bila vsiljena za skoraj pol stoletja zaradi norosti ljudi, ki so stregli ideologijam, in to ozemlju, ki je tisočletja imelo vir bogastva prav v srečevanju in soočanju različnih kultur in jezikov.

Izbira Nove Gorice in Gorice za evropsko prestolnico kulture nas zavezuje, da se ne oziramo samo v preteklost: to bi bila nepotrebna in jalova nostalgija, ki bi nagradila samo tiste, ki so poklicani, da upravljajo javne zadeve, a si to predstavljajo samo z rekordnim nabiranjem "všečkov" na svoj račun na socialnem omrežju. Prav dejstvo, kako se je po lastni krivdi zapravila priložnost ovrednotenja našega področja ob stoletnici prve svetovne vojne, mora biti opomin, da se podobne neuspešne zgodbe ne ponovijo.

/ str. 2

Seja Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu O prihodnosti slovenstva, jezika in identitete v zamejstvu

Na povabilo predsednika Vlade RS in predsednika Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu Janeza Janše je 15. decembra v Kongresnem centru Brdo zasedal Svet Vlade RS za Slovence v zamejstvu. Njegovi člani so predstavniki avtohtone slovenske narodne skupnosti v Avstriji, Italiji, na Hrvaškem in Madžarskem, ki imajo bogate izkušnje pri uveljavljanju skrbi za razvoj slovenske manjšine v sosednjih državah, ter slovenski ministri. Kot podpredsednica sveta je na seji sodelovala tudi ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch. Osrednja razprava je bila namenjena dvema pomembnima temama: prihodnosti slovenstva v zamejstvu in ohranjanju slovenskega jezika in identitete v zamejskem prostoru ter o vlogi in odnosu Republike Slovenije pri tem.

/ str. 2

Nova Gorica-Gorica EPK 2025! Zmagovita skupna čezmejna kandidatura!

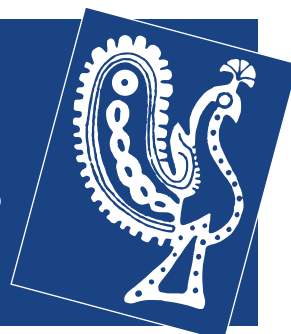
“Evropi želimo sporočiti tole: Evropa ne potrebuje meja! Evropa potrebuje solidarnost in enotnost! Čas je za novo poglavje v evropski integraciji, to poglavje naj bo namenjeno ljudem. In dve Gorici sta zelo dober primer tega.” S temi besedami se je župan mestne občine Nova Gorica Klemen Miklavčič zahvalil članom mednarodne komisije, ki so v petek, 18. decembra 2020, razglasili Novo Gorico v sodelovanju z Gorico za Evropsko prestolnico kulture 2025. Čezmejna kandidatura je bila zmagovita! Na skupnem trgu dveh Goric se je zgodil še en nepozaben dogodek, eden tistih, ki bodo ostali zapisani v spominu navzočih in v krajevnih kronikah, saj vsi lahko upamo, da bo prinesel veliko dobrega za ves obmejni prostor.

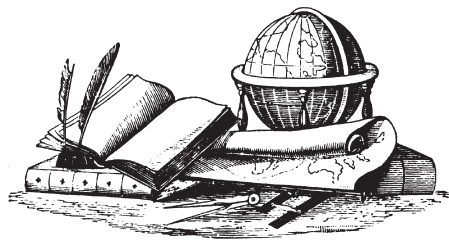

/ str. 6
DD

Naj vam božična noč s prihodom Božjega Deteta prinese miru in tihe notranje sreče. Blagoslovljene božične praznike in uspešno leto 2021 vam želimo vsi iz uredništva in uprave Novega glasa. Prva številka v novem letu bo izšla v četrtek, 14. januarja. Uredništvo bo zaprto do vključno 6. januarja 2021. Uprava bo pa zaprta 24. in 31. decembra 2020.

NOVI
GLAS

S 1. STRANI

O prihodnosti slovenstva, jezika in identitete v zamejstvu

Uvodoma je zbrane pozdravil predsednik sveta premier Janša ter podal krajši pogled na prihodnost slovenstva v zamejstvu. Spregovoril je o skrbi za slovenski jezik in identiteto, pri tem pa spomnil na misli pokojnega Justina Stanovnika. "Identiteta je to, kar si in kar

vsebin s področja zamejstva v slovenske medije, kot enega pomembnejših korakov k bolj sistematičnemu razmisleku o aktivnostih z namenom izboljšanja položaja v zamejskih skupnostih pa ocenjuje pripravo nove celovite strategije za prihodnjih 10 let. "Sama

slovenskega jezika na vseh področjih življenja, javnem, zasebnem/družinskem in upravnem, je ključna za ohranitev in razvoj slovenske identitete. Za doseg tega cilja so pomembne tako kulturne in ostale dejavnosti, ki krepijo medsebojno in čezmejno sodelovanje ter ohranjajo vez s Slovenijo. Pri tem imata vedno večjo vlogo in pomen vzgoja in izobraževanje v slovenskem jeziku na vseh nivojih, od jasli do mature. K povezanosti z matično domovino pa zagotovo prispevajo različne izmenjave; mladine, kulturnih društev in skupin,

želi biti." Poudaril je krepitev sodelovanja kulturnih ustanov z obeh strani meja, vlogo mladih, ki morajo biti prioriteta vseh aktivnosti, spregovoril pa je tudi o strateškem odnosu Republike Slovenije na tem področju. Izpostavil je trud vlade pri krepitvi dobrih odnosov s sosedomi, tudi z željo po čim boljšem uveljavljanju manjšinskih pravic naših rojakov v teh državah. Ministrica dr. Helena Jaklitsch je pozdravila navzoče in izrazila veselje, da se je srečanje, kljub trenutnim epidemiološkim razmeram, lahko izvedlo. V nadaljevanju je na kratko predstavila aktivnosti in prizadevanja urada v tem letu ter načrt aktivnosti v prihodnjem. Urad je okreplil sodelovanje z ministrstvom za gospodarstvo, tudi z namenom ustvarjanja skupnega gospodarskega prostora, in z ministrstvom za kmetijstvo, ki ju povezuje projekt vzpostavitve vzorčne kmetije v Gorskem kotarju. Izpostavila je dobro sodelovanje z ministrstvom za izobraževanje, ki je eden ključnih sogovornikov pri podpori Slovincem v zamejstvu pri utrjevanju znanja slovenščine. Ministrica je tudi izpostavila pomembnost vključenosti

to strategijo vidim z dveh vidikov – kot strategijo odnosa med Slovenijo kot matično domovino in Slovenci v zamejstvu, pa tudi kot strategijo, katere izvajanje bo prispevalo k večji ozaveščenosti o obstoju in delu naših narodnih skupnosti in sami Sloveniji". Člani sveta iz zamejstva so pozdravili in se obenem zahvalili za sklic seje ter možnost predstavitve svojih pogledov, mnenj in izzivov, s katerimi se bodo slovenske skupnosti v sosednjih državah srečevale v prihodnosti. Izpostavili so tudi pričakovanja, ki jih imajo od Republike Slovenije pri strateških vprašanjih njihovega razvoja ter dvostranskega sodelovanja s sosednjimi državami na področju varstva in odnosa do slovenske skupnosti. Strinjali so se, da je ohranjanje slovenskega jezika in slovenske identitete temeljni dejavnik obstoja slovenstva v zamejstvu. Raba

ki so bile v preteklosti bolj razvejene. Na seji so se dogovorili, da bodo razpravo in razmislek glede prihodnosti slovenstva v sosednjih državah, s sodelovanjem pristojnih slovenskih državnih resorjev, nadaljevali in tako poskušali nadgraditi obstoječo politiko in pripraviti novo strategijo, ki bo prilagojena novim izzivom medsebojnega partnerskega povezovanja in ohranjanja ter razvoja slovenstva v zamejstvu. Svet Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu, kot posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije, sodeluje pri oblikovanju in izvajanju politik ter strategij Republike Slovenije na področju skrbi za Slovence v zamejstvu. Sodeluje pri izdelavi drugih strateških dokumentov in razvojnih programov ter sprejema stališča do dogodkov, povezanih z delovanjem in položajem Slovencev v zamejstvu.

S1. strani

Prestolnici kulture za izgradnjo prihodnosti

Mesti ob Soči vesta, da imata edinstveno priložnost za skupno izgradnjo prihodnosti, katere blagodejnosti naj bodo deležni v prvi vrsti mladi rodovi, in predvsem take prihodnosti, ki bo pomagala premostiti krizo, tako družbeno kot gospodarsko, ki je lastna obema mestoma od odprave meje v začetku tega

tisočletja. Goriška in primorska Cerkev sta pripravljeni, da svoje prispevata na tej zahtevni poti. Kot sta poudarila škofa Jurij Bizjak in Carlo Roberto Maria Redaelli v skupni izjavi minuli petek, je kultura našega ozemlja "zaznamovana v temeljih z zgodovino Cerkev Ogleja, ker sta obe naši krajevni Cerkvi

hčerki oglejske Cerkev v veri". Govorimo o oglejski Cerkvi, ki je temeljnega pomena za večji del Srednje Evrope in za širše evropsko ozemlje. Leto 2025 pomeni izziv, ki ne sme biti izgubljen: potrebno bo seveda veliko domišljije, a predvsem trdega dela. A vse to se bo gotovo izplačalo.

Razmišljanje v koronskem času

Ali so človeški stiki izgubili smisel?

V lepem sončnem popoldnevu me je prejšnji mesec na nebu pritegnilo glasno gaganje divjih gosi, ki so lepo razporejene v obliki črke V jadrale na prezimovanje v južne dežele. Brez vsakih mejnih omejitev, brez vsakršne prepovedi, kot jim narekuje le nagon preživetja. Mi pa ostajamo na tej stari celini ujeti v mrzlih negotovih časih s to kužno boleznijo, ki omejuje stike, potovanja in s tem povezane druge družbene dejavnosti. Po drugi strani pa vse te omejitve prinašajo tudi nekatere pozitivne učinke. Izboljšalo se je stanje ozračja in tudi narava si je malo opomogla od pretiranega onesnaževanja in izkoriščanja zemeljskih dobrin. V zadnjem času se je vse kar hitro spremenilo, ni več tistega mrzličnega tekanja iz enega kraja v drugega po raznih nakupovalnih središčih, tudi po nepotrebnih nakupih, ki so na koncu pristali v smeteh. Preveč razsipen in potraten je postal človek, še posebno v zahodnem delu sveta, ki se vse bolj oddaljuje od osnovnih temeljnih vrednot, ki urejajo življenje in s tem preživetje živih bitij na tem planetu. A moj pogled je zdaj usmerjen v dogajanje v zadnjih časih v vasi Bani, ki leži odmaknjena od glavnih povezovalnih poti

vzhodnokraških vasi. Kljub prej omenjenemu omejenemu prostemu premikanju iz kraja v kraj, je ob lepem vremenu ob koncu tedna vse polno avtomobilov pred opuščeno vojašnico in vzdolž ceste, ki vodi do nje. Pohodniki in kolesarji se od tu podajajo po makadamski poti, ki se razteza ob zidu kasarne; v določenem kraju se razcepi, ena gre proti Trebčam, druga pa proti raziskovalnemu centru pri Padričah. Nekateri pohodniki s seboj pripeljejo tudi svoje pse vseh vrst. Ko poskakajo iz avtomobilov se pričenjajo veselo lajanje in grebenje z nogami po odpadlem listju. Te živali pa za seboj ob poti puščajo iztrebke, za katere se njihovi lastniki ne zmenijo. Potrebna je previdnost, ko ob mraku hodimo po tej poti. Živali so pač živali, a odnos teh ljudi do čistoče je nerazumljiv. Ko pridejo na Kras, se jim zdi, da lahko počnejo, kar jih je volja. Tudi drugače je vidna ta razlika med domačini in novimi priseljenci, ki so si ustvarili dom v vasi. Dve povsem različni skupnosti sobivata v tej vasi. Malo je tistih, ki se odzovejo na pozdrav, večina, še posebno mladi, kot pravi tujci gredo drug mimo drugega, nekateri s slušalkami, drugi s pametnim telefonom v roki,

brez pozdrava, vsak svojo pot. To ni bila in ni navada ob srečanju med vaščani. Zdi se, da so človeški stiki za te ljudi izgubili smisel. Pri njih prevladuje samozadostni individualizem, ki so ga prinesli iz mestnega okolja, kjer se ne poznajo niti od vrat do vrat. Zdi se, da je zahodna družba s svojim znanstveno-tehnološkim napredkom izgubila stik z vrednotami etike in humanizma. Človek bi si moral postaviti ogledalo in se zazreti onkraj podobe in se vprašati, kdo sploh je ta človek, ki postaja vse bolj sam sebi tujec. V teh zadnjih desetletjih je prišlo v vasi do občutnega osipa domačega prebivalstva z izredno nizkim prirastkom otrok. Zdaj pa še ta zdravstvena kriza, ki omejuje možnost za kulturne prireditve in s tem srečanja med vaščani, dodatno vpliva na malodušje v vasi. Kar nam ostaja, in to v glavnem za starejše, je le sobotna sv. maša; tu se z maskami na obrazu z gibom glave in očmi pozdravimo, ko mašnik izreče: "Izrazimo si mir med seboj." Čudno, res čudno je postalo to življenje. Na neki način me spominja na čas mojega otroštva, ko je divjala vojna v teh krajih.

/ str. 22
Pavel Vidau

Povejmo na glas

Sanjski uspeh Nove Gorice in Gorice

Janez Povše

Res bogato je bilo poplačano vse močnejše tkanje vezi med obema Goricama v zadnjem času, saj bo Nova Gorica v letu 2025 Evropska prestolnica kulture, in to je enkratno priznanje, ki si ga večjega ne moremo predstavljati. In to priznanje je bilo v prvi vrsti podeljeno zaradi obmejnosti in izgrajevanja skupnega prostora z Gorico, zaradi uresničevanja dveh mest kot enega mesta, kar predstavlja ogromno v vseh smislih lepih pomenov. Lahko smo neskončno veseli, da sta bili s tem priznanjem tukajšnji mesti nagrajeni prav za sodelovanje, sodelovanje in še enkrat sodelovanje. Tisto sodelovanje, ki presega vsakršno ne vedno dobrohotno preteklost, tisto sodelovanje, ki verjame v zblizanje med narodi, med državami in ne nazadnje vsemi ljudmi tja do vsakega posameznika. In v tej luči, v tem pozivu k sodelovanju in zblizavanju med vsemi skoraj gotovo v celotni Evropi ni zgovornejšega simbola in čudovitejšega znamenja, kot sta prav Nova Gorica in Gorica. Tukaj kot da se utelešajo sanje evropskih narodov, sanje, ki se jim pravi mir, razumevanje med vsemi, odklik od vsega, kar nas je v tem ali onem imenu ločevalo in oddaljevalo drug od drugega, sanje, ki lahko postanejo resnica, če vanje verjamemo in jih uresničujemo. In obe mesti sta v te sanje verjeli, pri čemer velja še posebej izpostaviti župana Klemena Miklaviča in Rodolfa Ziberno, ki sta z vso možno vnamo in vznesenostjo povzela vse, kar se je v obeh mestih nagibalo k želji po skupnosti obeh Goric. V pripravi,

da obe lahko najbolj uspevata ravno s tem, da se zblížata in ustvarjata skupne načrte in izgrajujeta prostor, ki bo prijeten za vse tukaj živeče, spodbuda za vse druge prostore v Evropi in, zakaj ne, tudi v svetu. Predvsem sta na novo obudila prvo zlato goriško obdobje z županoma Mirkom Brulcem in Vittorinom Brancatijem, ko je bilo nemogoče verjeti, da bosta danes obe mesti zasijali tako daleč naokrog, toliko bolj pa sta sedanja župana odpravila obremenjujočo dediščino preteklosti, ko je v teh krajih gospodovala meja med blokoma in je druga svetovna vojna razdelila narode. Tudi na tem temnem ozadju je toliko bolj zažarelo geslo Gremo! Brezmejno! in ustanovljen je bil akcijski odbor, ki se je ob izhodiščni podpori obeh mest ter v navezi z Evropskim združenjem za teritorialno sodelovanje in Deželo Furlanijo Julijsko krajino odpravil na zahtevno pot do visokega cilja, v katerega je bilo nujno zares in srčno verjeti - pot do Evropske prestolnice kulture. Neda Rusjan Bric, znana gledališka ustvarjalka kot osrednji vodja kandidature, in koordinatorka Vesna Humar in Lorenzo De Sabbato imajo velikanske zasluge, da so s sodelavci zmagovito opravili to enkratno poslanstvo. In sploh je vse skupaj silovita in mogočna zgodba o uspehu - uspela je Nova Gorica, uspela je Gorica in uspela je Evropa, uspeli smo vsi ljudje dobre volje v neugasljivi želji po lepem in prijaznem življenju tukaj in tudi drugje, povsod, med vsemi in z vsemi.

POGOVOR Senatorka Tatjana Rojc

Vsakdo med nami naj prevzame nase odgovornost in dela za skupno dobro

Senatorko Tatjano Rojc, ki je najvišja politična predstavnica slovenske narodne skupnosti v Rimu, smo ob koncu leta zaprosili za pogovor. Namen pogovora je, da bi nam strnjeno prikazala opravljeno delo v minulnem letu, uspehe, a tudi izzive.

Ko opazujemo Vaše delo od zunaj, Vam rade volje in z veseljem priznamo, da Vam ne manjka potrpljenja. Pa vendar: Se vam ne zdi, da je preveč tistih, ki Vas kritizirajo in Vam neupravičeno mečejo polena pod noge, še posebej iz vrst tistih, ki bi se morali prepoznovati v Demokratski stranki?

Ko kdo sprejme nalogo in zaupanje neke skupnosti, ve, da ga čaka nelahko delo. Čas, ki ga živimo, nas vsak dan postavlja pred hude preizkušnje in izzive. Moj slogan je bil in ostaja: "Skupaj složni v senat". Ne glede na ideološko prepričanje ali politične izkušnje ali ambicije nekaterih se tega stremljenja k slogi in skupnemu nastopu za skupni cilj še vedno držim. Naloga, ki mi jo nalaga Ustava, je, da skrbim za dobro državljanov. Zato znotraj naše skupnosti ne pojmujem delitve med 'naši' in 'njihovi', vsi smo MI in torej vsi naj bi si prizadevali za ekonomski in kulturni razvoj, za utrjevanje našega znanja, naše prisotnosti, naše pripadnosti, našega jezika, našega vedenja o nas samih. Kdor tega ne razume, je v slabi veri. Ko srečujem ljudi na cesti, ki mi zaupajo svoje težave in veselje, vem, da sem na pravi poti. Pritlikavost nekaterih pa se me ne dotakne. Nimam časa za to.

Prav gotovo je bilo zahtevno in naporno delo, ko ste tudi Vi dejavno pripravljali obisk dveh predsednikov v Trstu in še posebej pri spomenikih v Bazovici. Narodni dom je gotovo osrednja tema letošnjega leta, Vaš komentar.

13. julij 2020 je bil težko pričakovan in pravzaprav zgodovinski dogodek. Ravno te dni, ko sem bila na obisku pri državnem sekretarju Achilleju Variatiju in njegovih ožjih sodelavcih, sem čutila, kako se vsi živo spominjamo tega trenutka. Čaka nas še nekaj dela, preden bo prišlo do dokončne rešitve vprašanja lastništva Narodnega doma, in srčno upam, da nihče ne bo skušal zaustavljati procesa, ki se bo tako ali drugače končal z vpisom te simbolne stavbe v lastništvo Fundacije. V primeru pa, da bi kdo metal polena pod noge, bo treba

obelodaniti marsikaj. Proces spremljamo številni, na prvem mestu predsednika Pahor in Mattarella, ki sta najvišja možna garanta, da bo do sklepa prišlo čim prej in s čim manj zapletli. Vsi sogovorniki na najvišji institucionalni ravni so namreč izdali svoj *nihil obstat*. Nekaterim to ne gre v račun, ampak Latinci pravijo, *ubi maior, minor cessat*, če ima ta *minor* le nekaj soli v glavi.

Letošnje leto je označila pandemija s koronavirusom covid-19, ki kar ne pojenja. Kako ste sami preživljali ta čas? In še Vaša ocena stanja in reševanja te svetovne krize, kakršne v zgodovini, vsaj novejši, še nikdar ni bilo.

Mislira, da je pandemija močno zaznamovala vse nas, pa tudi postavila pod vprašaj vrednote, ki oznamujejo v glavnem zahodno civilizacijo. Strah pred virusom je spremenil naše življenjske navade in naš vsakdan. Upam, da nas bo vse to strahotno dogajanje nekoliko streznilo. Pred nami je še dolgo obdobje bolezni in ekonomske krize. Svet ne bo več tak, kakršnega smo poznali. Prepričana sem, da bo boljši, bolj spoštljiv do sočloveka in narave, kar pravzaprav po svojih močeh podpira tudi politika.

Sami ste dejavno vključeni v iskanje rešitev za zajamčeno politično zastopstvo slovenske narodne manjšine na vseh ravneh, tudi najvišji v Rimu. Kako ocenjujete sedanje stanje in kako nameravate sami postopati v prihodnje?

Dejstvo, da vladna večina še ni dobila dogovora za nov volilni zakon, pove marsikaj. Če bomo šli na volitve s starim zakonom, na novo zarisanimi okrožji (za nas je precej boleče, da so Slovenci na Videmskem izključeni iz t. i. 'slovenskega' okrožja, ki zajema Gorico in Trst) in seveda, po novem, z močno okrnjenim številom parlamentarnih zastopnikov naše dežele, bodo možnosti za 'olajšano'

izvolitev, kakršno jamči
zaščitni zakon iz leta 2001,
zelo omejene. Tako je stanje
danes. A politika dopušča
marsikaj in vse se lahko še
spremeni. Moja prizadevanja
so usmerjena v spremembo
volilnega zakona in
posebnega člena, ki bi nam
lahko omogočil prisotnost v
parlamentu.

Dejavno ste posegli in sodelujete tudi pri odpravi pogubnih posledic pandemije na družbo, gospodarstvo, na vse nas. Povejte nam kaj več o načrtu Ristori, za kaj pravzaprav gre, in kako ocenjujete delo sedanje italijanske vlade.

Do danes smo volili štiri
vladne dekrete, ki so poznani
pod imenom Ristori. Gre za
ogromne vsote denarja, ki
smo jih namenili predvsem
tistim kategorijam, ki so
jih omejitve dejavnosti
zaradi pandemije najbolj
oškodovala. Moja osebna
skrb je bila, da podpremo
najšibkejša, torej osebe s
posebnimi potrebami in
hude bolnike, starejše ter
njihove družine. Posebej
pa bi omenila tudi podporo
kulturnemu področju, za
kar sem se seveda posebej
zavzela, saj so med najbolj
izpostavljenimi kategorijami
prav poklicni umetniki,
pevci, glasbeniki, prevajalci,
raziskovalci, zlasti s področja
humanistike, ki nimajo stalne
zaposlitve in ki so ostali brez
delovnih dohodkov zaradi
virusa. Vlada je sprejela dva
moja predloga in upam, da
bo to tudi udejanjila. Nov
Ristori bomo obravnavali
že na začetku januarja. Naj
posebej omenim, da smo,
sicer po napornih dogovorih,
prišli do delnega sodelovanja
z opozicijo, saj gre pri
reševanju stiske državljanov
za problem, ki ga je treba
deliti in reševati skupaj, na
kar je posebej opozoril tudi
predsednik Republike. Vlada
torej usmerja svoje napore v
pravo smer, čeprav ostajajo
seveda na mizi še številna
odprta vprašanja.

/str. 16
Jurij Paljk

POGOVOR Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec

Splošno mirovanje in omejitve delovanja predstavljata hudo preizkušnjo za našo skupnost

Čas, ko so v deželnem svetu FJK sprejemali finančni zakon, je bil pravišnji za obračun leta, ki se izteka, in pogled v novo. Deželni svetnik SSK Igor Gabrovce je ob tej priložnosti prijazno odgovorjal na naša vprašanja.

Kaj bi izpostavili ob koncu tega čudnega leta?

Nesrečno leto, ki se končuje bolj ali manj tako, kakor se je začelo, gre v zgodovino kot verjetno najtežje po koncu druge svetovne vojne. Še pred pustom je bilo dokaj jasno, da je pandemija vse prej kot izključno kitajska zadeva, pa čeprav smo verjetno dolge mesece – od prejšnjega Božiča dalje – potihoma gojili to upanje. Spopad z virusom, najmanjšim med bitji oz. tvorbami, je v hipu postavil na glavo ves naš družbeni sistem. Prestrašili smo se neznanega, zaskrbelo nas je za lastno življenje in za življenje naših najdražjih. Takoj zatem nas je začelo biti strah za ekonomske posledice, delovna mesta, svoje premoženje, za prihodnost v najširšem smislu. Leto 2020 bi lahko zato danes opredelil kot leto, ko smo se prvič po dolgih desetletjih najbrž konkretno zbal za lastno preživetje. Razumeli smo, da prav nič ni samoumevno. V pustnih dneh se je spustil mrak in šele pozna pomlad je prinesla upanje, da bomo nekako kos novemu izzivu. Sledilo je poletje v sorazmerni sproščenosti, ko je že kazalo, da je koronavirusna pandemija za nami. Jesen pa je prinesla hladno prho. Drugi virusni val se je izkazal za morda še hujšega od prvega. Nič manj hude niso niti posledice na gospodarsko tkivo. Ni še konec drugega vala, ko že straši napoved morebitnega tretjega, po praznikih.

Poglavje zase je vprašanje, kako se bo ta izkušnja zrcalila v družbenopolitičnem in narodno dejavnem tkivu slovenske narodne skupnosti v Italiji. Splošno mirovanje in vsekakor zelo zaznavna omejitve kulturnega, športnega in tudi političnega delovanja predstavljata hudo preizkušnjo za skupnost, ki se je ohranjala, utrjevala in razvijala na osnovi nadpovprečnega družbenega angažiranja. Vsakodnevni dogodki so bili vsa povojna desetletja stalnica, ki jo je pandemija čez noč presekala. Čez poletje smo prisostvovali poskusom normalizacije, pa čeprav je bilo že jasno, da je nekega preizkušnega modela najbrž konec. Ko bo virusne vojne enkrat konec, se bomo

morali najbrž pošteno in trezno zamisliti, kako najbolj smotno preoblikovati naše delo in to, kar pojmujeemo kot družbenopolitično ponudbo, od kulture in športa do izobraževanja in politike, znotraj naše skupnosti in njenega odnosa navzven. Tretja deželna konferenca o slovenski manjšini bo verjetno odlična priložnost tudi za tovrstno razmišljanje.

Ko bo zdravstvena kriza mimo, bo treba na ruševinah, ki jih bo pustila za sabo pandemija, spet postaviti na noge gospodarski sektor. Ali bo zagon le-tega Dežela FJK podpirala?

Vsi napori tudi deželne politike so bili v vseh teh mesecih usmerjeni v evidentiranje finančnih sredstev in operativno-organizacijskih prijemov za kljubovanje krizni situaciji. Po eni strani je bilo treba ugotoviti in sprosti prilagoditi zdravstveni sistem, ki so ga dolga leta omejevanja finančnih dotacij in raznih oblik krčenja dobodra zrahljala. Takoj zatem je bilo treba z državno vlado usklajevati sicer še vedno skromne in nezadostne oblike gmotnih nadomestil za gospodarske dejavnosti, ki jih je prisilno mirovanje – ali tudi objektivna omejitev poslovanja – hudo prizadelo. Prav tako je zazijala vrzel na tehnološkem in telekomunikacijskem področju, ko smo ugotovili, da brez primerne računalniške opreme in hitrih internetnih povezav sta tudi šola na daljavo in smart-working prava muka – ko že ne utopija. Enkratne pomoči gospodarstvenikom so seveda le obliži. Pravilno ugotavljate, da je potreben načrt za gospodarski preporod. V ta namen smo v deželnem svetu s finančnim zakonom že odprli pot investicijam. Dežela bo prvič po več kot desetletju obveznega omejevanja zadolževanja ponovno sprostila približno tristo

milijonov evrov sredstev, za katera se bo zadolžila. Tem gre prišteti več sto milijonov evrov sredstev, ki se bodo sprostila v dogovorju z rimsko vlado. Tako kot je pričakovati že v drugi polovici leta sveža sredstva s strani evropskih investicijskih programov. Na vseh nas je, da ta val investicij usmerimo na vsa potrebna področja.

Politiki, ki se zdaj na vsedržavni ravni med sabo prepirajo, niso dober zgled. Kako je pa na deželni ravni?

Podobno kot na državni, čeprav navadno ne tako hudo kot v Sloveniji. Čas složnih pristopov do iskanja skupnih rešitev se razblini v trenutku, ko se prikaže možnost predčasnih volitev ali pa že v trenutku, ko pri vsaki stranki ali posameznem politiku zazija potreba po iskanju vidljivosti.

Nali ste se začudili novici, da namerava Rim, kljub krizi in posledicam covida-19, ki bodo še prišle, ohraniti v naslednjem triletnju dosedANJI znesek financiranja za slovensko manjšino?

Novica me veseli, sicer pa nič ni dovolj zacementirano ali dokončno, saj vsak nov finančni zakon lahko postavi pod vprašaj sklepe prejšnjih. Recimo, da so sredstva za Slovence na državni ravni in v sklopu ogromnega finančnega primanjkljaja sorazmerno zelo omejena. Majhna stvar, ki na razdaljo verjetno ne bode v oči.

Kako komentirate umanjkanje dialoga med krovnicima organizacijama na nedavni seji deželne posvetovalne komisije? Gre le za spodrsrljaj v dogovarjanju ali za simptom globljih razhajanj?

Neusklajen pristop krvnih organizacij je deželnemu odborniku Robertiju prepustil nalogo, da sam razvije svoj predlog. Odborniku sem povedal, da je v porazdelitvi sredstev zaobjeta velika večina zahtev.

/ str. 19
Matej Caharija

Msgr. Giampaolo Crepaldi

Nadškof Giampaolo Crepaldi je posredoval tržaškim vernikom globoke božične misli in voščilo. Tržaški škof poudarja, naj ne pozabimo, da Bog ni le ustvaril svet in nas nato zapustil, ne da bi se zanimal za nas, ampak je vedno prisoten, je naš oče. Prav tako je Jezus bil in je vedno z nami. Jezusa, Božjega sina, je rodila ženska, tako kot nas! Postal je kot mi, da bi mi lahko postali kot on. Letos je za nami zahtevno leto, kočljivi časi žal niso še minili. Pandemija koronavirusa je prizadela vse naše življenje: družinsko, delovno, duhovno. Življenje je izgubilo veliko ljudi, nekateri so odšli, ne da bi se dragi mogli posloviti od njih. Doživljamo hude čase, pravo tragedijo, ki nas je osiromašila na materialni in duhovni ravni. Letošnji Božič nas mora še toliko bolj zbližati, kot brate in sestre, in to v mislih, čustvih, izbirah, sočustvovanju in solidarnosti z drugimi. Božični čas naj nas spomni, da sprejmemo Boga, kot so to storili pastirji in ne kot prebivalci Betlehema, ki so ga zavrnil. "To je moja želja in moje voščilo: imejte odprto srce, sprejmite Boga v besedi in zakramentu eharistije. Res so ti časi posebni, ko nam manjka upanje, ko vidimo temino in mislimo, da se svet podira. Ni tako! Jezusovo rojstvo spremlja sporočilo ljubezni, miru in svetlobe, ki nam oznanja: tvoj Bog kraljuje! Bratje in sestre, vsem želim vesel in blagoslovljen Božič. Vam gredo moje misli, molitev in blagoslov!"

Msgr. Carlo Redaelli

Goriški nadškof msgr. Carlo Reberto Maria Redaelli je v božičnem sporočilu zapisal, da letošnji Božič zaznamujeta nemir in zaskrbljenost spricho številnih bolnih in umrlih v Italiji in po svetu. Vendar ostala je želja, da bi ohranili vsaj malo poezije, družinskih vezi, tople intimnosti. Drugačen je kontekst, Božič je vedno isti. Obhajamo Jezusovo rojstvo, Besedo, ki se je učlovečila in ostaja med nami, Prisotnost. Je nekdo, ki je imel nalogo čuvati tisto Prisotnost, Jožef. Evangelij ne prinaša niti ene njegove besede, v jaslicah je navzoč, je pa, kot bi ga skoraj ne bilo. Pozornost je na Jezušku, Mariji, angelih, pastirjih, zvezdi in številnih likih. On pa je varuh v imenu Tistega, ki je Izraelov varuh, je Očetova senca, kot trdi naslov znanega, njemu posvečenega romana, ki ga je citiral tudi papež Frančišek v svojem zadnjem pismu o nazareškem mizarju. Sveti oče že spet odpira nove poti in Cerkev spodbuja, naj oživi pozornost do sv. Jožefa. V Marijinem možu vidi nekoga, ki je blizu preprostim, pozabljenim ljudem, tistim, ki niso navzoči v časopisnih naslovih ali šovih, vseeno pa - kot danes zdravniki, bolničarji, prostovoljci itd. - pišejo odločilne strani zgodovine. Jožef ima nalogo čuvati Jezusa in Marijo, sedaj pa še naprej čuva Cerkev, zlasti tiste, s katerimi se je istovetel Jezus: vsakdo v potrebi, vsak revež, trpeč, umirajoč, tujec, jetnik, bolnik je Otrok, ki ga Jožef čuva. Jožef varuje vsakogar izmed nas v tem težkem trenutku. Mi pa smo klicani, da varujemo druge, zlasti najbolj potrebne. Sposobni ljubiti, ker smo ljubljeni. Ko letos gledamo jaslice, se ustavimo s pogledom na Jožefu, občutimo, kako nas čuva, in naučimo se živeti v istem služenju in isti odgovornosti.

Misel na nedeljo Sv. Družine

Očiščenje za Božje darove

Na nedeljo po Božiču tokrat poslušamo Lukov odlomek o darovanju deteta Jezusa v templju. V prevodih sicer najdemo, da so se končali dnevi Marijinega očiščevanja, a grški izvirnik nam nudi čisto drugačno različico, da so se namreč končali dnevi "njihovega očiščevanja", torej celotne Sv. Družine. Še eno drobno seme, ki nakazuje Marijino brezmadežnost in devišstvo, zaradi česar se ji pred Bogom seveda ni bilo treba očiščevati, se je pa po judovski postavi zdela nečista, zato je zadostila judovski postavi, ki je seveda še vedno veljala do nove zaveze v krvi na križu. Niti Jezus ni potreboval biti odkupljen in darovan Bogu v templju pred Bogom, a je vendarle bilo tudi temu zadoščeno. Tako zasije podoba sv. Jožefa, čigar leto je bilo razglašeno; tudi on napravi svojo dolžnost kot poglavar Sv. Družine, kakor ga imenujejo tudi njegove litanije, bil pa je seveda tudi duhovnik Sv. Družine in je poskrbel za vse potrebne obrede. Čistost družine je tako zadeva obeh zakoncev, za to si je treba prizadevati, ko pa je

potrebno izvesti očiščenje, je tu naloga očeta, ki vse člane spodbudi, da se stvar naredi. Kakor tudi to, da se redno obišče svetišče, ko so dolžni storiti, oz. da se otroka, ko se rodi, pravočasno krsti. Kot duhovnik, župnik svoje družine, ima tisto trojno službo vsak družinski oče, in sicer ima vodstveno, poučevalno in predvsem posvečevalno službo. Jožef je seveda vse to kot pravi mož vršil do potankosti, zato bi ga morali vsi moške in fantje posnemati. Dandanes svet seveda vabi v ravno nasprotno smer, zato pa se je treba boriti po Jožefovem zgledu in njegovi priprošnji proti tovrstni miselnosti. Mož mora točno vedeti, kakšna in katera je njegova nenadomestljiva vloga, in to lahko stori prav ob Jožefovem zgledu. Dekleta in žene po drugi strani vidijo Marijin zgled. Sveta Mati bi se lahko postavila, češ da pa njej te reči niso potrebne, pa tega ne stori, ampak popolnoma spoštuje svojo vlogo, ki jo ima kot žena in mati. Nasprotno torej feminističnim nasilnim težnjam, ki ženske odtujujejo samim sebi, kakor je lepo povedala

nemška strokovnjakinja Christa Meves. Ko ženska prevzema vloge, ki niso po naravi ravno njene, izjeme kakih vdov in podobnega sicer potrjujejo pravilo, pa vse to privede do kastracije in dodatne poženščenosti moškega, kakor da bi že ne bilo to dovolj zaradi dejstva, da moški in fantje ne opravljajo svojih nalog in dolžnosti. Tako lahko rečemo, da je seveda duhovno in zakramentalno očiščenje, h kateremu mora po zgledu sv. Jožefa poglavar družine voditi celotno svojo skupnost, najbolj pomembno, je ključno. Vendar pa ne more biti milosti, če nima najprej naravne podlage, zato mora biti vselej tudi očiščenje od vsega ideološkega balasta sveta, ki človeka dela manj človeka, ga razčlovečuje. Razčlovečeni človek pa seveda ne odseva niti podobe Boga. Kakor pravi sv. Irinej, je Božja slava živi človek. Je pa res, da tisti človek, ki ni živ v Bogu, ki ne skrbi za svoje očiščenje in posvečevanje, v resnici ni živ, kakor nas lepo opozarja tudi sv. Janez v zadnji knjigi Svetega pisma.

Andrej Vončina

Poslanica svetega očeta Frančiška (4)

“Ponudi svojo roko siromaku”

Trenutek, ki ga živimo, je postavil v krizo številne gotovosti. Počutimo se bolj uboge in bolj slabotne, ker smo doživeli občutek omejenosti in zmanjšanja svobode. Izguba dela, najljubših čustev, kot pomanjkanje običajnih medosebnih odnosov, je nenadoma razprla obzorja, ki smo se jih odvadili opazovati. Naše duhovne in materialne dobrine so bile postavljene pod vprašaj in spoznali smo, da nas je strah. Ko smo bili zaprti v tišino svojih domov, smo ponovno odkrili, kako pomembna sta preprostost in upiranje pogleda na bistveno. Dozorela je zahteva po novem bratstvu, ki je sposobno medsebojne pomoči in vzajemnega spoštovanja. To je ugoden čas, ko moramo "spet začutiti, da potrebujemo drug drugega, da smo odgovorni za druge in za svet .../ Zelo smo že zabredli v moralno krizo. Igramo se z etiko, dobroto, vero, poštenjem .../ Takšno uničevanje bistvenih temeljev družbenega življenja povzroča nasprotje interesov, nas postavlja drugega proti drugemu, da bi ubranili lastne koristi, spodbuja nove oblike nasilja in krutosti ter ovira razvoj pristne skrbi za okolje" (Okrožnica *Laudato si'*, 229). Skratka, težke gospodarske,

finančne in politične krize ne bodo prenehale, dokler bomo dovolili, da spi odgovornost, ki jo mora vsak čutiti do bližnjega in do vsakega človeka. 8. "Ponudi svojo roko siromaku", je torej povabilo k odgovornosti kot neposredna zaveza vsakogar, ki se čuti deležnega iste usode. Gre za spodbudo, da si naložimo breme najbolj slabotnih, kakor pravi sv. Pavel: "Služite drug drugemu po ljubezni. Saj je celotna postava izpolnjena v eni sami zapovedi, namreč: *Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe*. /.../ Nosite bremena drug drugemu" (Gal 5,13-14; 6,2). Apostol uči, da je svoboda, ki nam je bila podarjena s smrtjo in vstajenjem Jezusa Kristusa, za vsakogar od nas odgovornost, da se postavi v službo drugih, zlasti najbolj šibkih. Ne gre za neobvezno spodbudo, ampak za enega od pogojev pristnosti vere, ki jo izpovedujemo. Sirahova knjiga nam spet prihaja na pomoč: predlaga konkretna dejanja za pomoč najbolj šibkim in uporablja tudi nekaj prepričljivih podob. Najprej preudari šibkost tistih, ki so žalostni: "Ne obračaj se proč od jokajočih" (7,34). Obdobje pandemije nas je prisililo v nehoteno izolacijo in nam onemogočilo

celo to, da bi mogli tolažiti in biti blizu prijateljem in znancem, ki jih je prizadela izguba njihovih dragih. Sveti pisatelj tudi trdi: "Ne obotavljaj se obiskovati bolnike" (7,35). Izkusili smo nemožnost, da bi bili blizu trpečim, istočasno pa smo se zavedli krhkosti svojega bivanja. Skratka, Božja beseda nas nikoli ne pušča mirnih in nas kar naprej spodbuja k dobremu. 9. "Ponudi svojo roko siromaku" pa izpostavi tudi odnos tistih, ki imajo roke v žepu in jih ne gane revščina, ki so je pogosto sami sokriv. Brezbrižnost in cinizem sta njihova vsakdanja jed. Kakšna razlika od radodarnih rok, ki smo jih opisali! Kajti to so roke, ki se na hitro dotaknejo tipkovnice računalnika in prenesejo velike vsote denarja z enega konca sveta na drugega in s tem določajo bogastvo omejenih oligarhij ter bedo množic ali polom celih narodov. To so roke, ki se iztegnejo za kopičenje denarja s prodajo orožja, ki ga bodo druge roke, tudi roke otrok, uporabile za sejanje smrti in revščine. Obstajajo iztegnjene roke, ki v mraku izmenjavajo doze smrti, da bi se obogatile ter živele v razkošju in v minljivi razbrzdanosti.

/ dalje

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (33)

Primož Krečič

Oblikovanje dneva in obredov

Čas karantene in življenja v krogu najbližjih je razkril stanje odnosov, ki jih imamo do svojih najbližjih, do domov in do Boga. Prav tako je pokazal, **ali znamo dati svojemu času določeno strukturo in ga osmisliti**. Tudi znotraj dokaj monotonega življenja je namreč mogoče prinesiti svežino, zanimivosti, pestrost, odkriti pomen majhnih stvari, razviti medsebojno spoštovanje in pozornost. Včasih so ljudje pisali pisma, zlasti pri vojakih in v tujini. Pismo je bilo **kot praznik**. Danes se to odvija po elektronski pošti, vendar v bolj osušeni obliki. Težki časi zahtevajo večjo strogost, disciplino in **pokorščino. Določen red in urejenost sta potrebna v družinah**, skupnostih, razredih, na delu, v bolnišnici, na cesti, v samostanu. Pomembni so tudi voditelji. Modremu predstojniku sledimo s svobodnim pristankom in sodelovanjem. Treba se je poslušati in se spoštovati, **vsaj glede temeljnih pravil in zahtev**. Neposlušnost lahko pelje do razbitja skupnosti, pa tudi okuženja in hudih posledic. Poslušati moramo tudi Boga in upoštevati njegove zakone. Če se vsak trudi, da bo opravil svojo odgovornost, bo mogoče premagati krizo. Dolgčas in prosti čas sta nevarnosti, ki jih je treba preseči z vsakdanjimi obredi. Tudi šport lahko pri tem pomaga, samo da ne pristanemo pri razpuščenem dolgčasu. V samostanih še posebno skrbijo za celovito urejenost zunanega in notranjega življenja, kar je izvir duhovnega zdravja. Marsikomu je bilo v času prve karantene zelo dolgčas, ni znal biti pri sebi, pri svojih in v svojem kraju. Prav tako se ni srečal z Njim, ki je v njegovem osebнем jedru. V okoliščinah karantene so odpadli ali se spremenili določeni obredi, obenem se je pokazala

možnost nastanka novih obredov in pogovarjanja. Obredi poživljajo čas, in četudi se ponavljajo, so veliko več kot rutina, vodijo h globljemu obzorju, pomagajo obuditi globlje želje in okrepiti samozavedanje. Vsak čas in obdobje imata svoje obrede, **mladi drugače oblikujejo dneve kot starejši**, na vasi so drugačni obredi kot po blokih v mestih. Starejši si na svoj način oblikujejo svoje obrede, delavci in študentje na svoj način. Sicer ima vsaka družina svoje obrede in jih njeni člani razvijajo naprej. Zaradi pestrosti obredov je mogoče prebivati skupaj in nas čas ne posrka. Iz kronosa se rojeva kairós, bogat, živi čas. Obstajajo tudi mnogi **religiozni obredi**, ko se ustavimo in pogledamo čez, v stvarnost Boga ter njegove ljubezni. **To srečanje prinaša pomirjenje, razčiščuje, osvobaja, zdravi, zlasti se spomnimo na svoje poslanstvo, na ljudi okrog nas**, na tiste, ki jih moramo poklicati, jim odpustiti, jih nagovoriti, pošaliti se z njimi. Nasprotje temu je preklapljanje po daljincu z enega televizijskega kanala na drugega ali utapljanje v oblakih različnih substanc. Tudi tam poznajo obrede, ki jih odvrčajo od njih samih in vodijo v iracionalno ter neobstoječe. Življenjski obred nam **pomaga, da zadihamo v ritmu srca in nam okrepi pozornost, da se zopet sestavimo**. Po obredih se v nas naseli mir, to je sveti čas. Sveti čas pa pripada Bogu in naši osebni izpolnitvi. Namesto nas spregovori Bog in nam ozdravi življenje. Z njim se moremo okrepiti v najtežjih okoliščinah, ohraniti razum, fizične moči, duha in duševnost. Ko se bo življenje vrnilo v normalne okvire, bo ostalo, kar smo postavili v tem času. Zlasti bo bolj celovito in polno. Začutili bomo medsebojno povezavo, osebno sprejetost in odnos z Bogom. Kaj pomeni za družino, da **skupaj molijo, si opuščajo, kličejo blagoslov**. Pri obredih pridejo na plan teme in vprašanja, ki si jih navadno ne zastavljamo in so globoko v naših srcih. Obredi vzpostavljajo sproščeno sobivanje. Vse se začne že pri zbujanju in vstajanju ter pri večerih in odpravljanju na spanje.

Izjava Komisije Pravičnost in mir ob trideseti obletnici slovenskega plebiscita

Zmoremo še mnogo več, pod pogojem, da dozorimo kot državljani!

Med prelomnimi dogodki izpred tridesetih let, ki se jih velja spomniti s ponosom in hvaležnostjo ter si jih vzeti za zgled, je bil slovenski plebiscit, ki je potekal 23. decembra 1990. Izidi so presegli najbolj optimistična pričakovanja: udeležba 93,2 % volilnih upravičencev, 95 % glasovalcev se je izreklo za samostojno in demokratično Slovenijo, kar predstavlja 88,2 % vseh volivcev. Razmere takemu izidu nikakor niso bile naklonjene. A domoljubje in svobodoljubje sta bila močnejša od pomislekov. Tudi grožnje, da bomo »jedli travo«, niso zalegle. Bili smo pripravljeni na žrtve in odpovedi. Predvsem pa smo bili enotni in prvi zgled enotnosti so dali politiki. V priprave na plebiscit je Katoliška cerkev posegla nedvoumno in glasno. Komisija Pravičnost in mir je tri tedne pred izvedbo plebiscita zavrnila vsako “širjenje strahu in neodločnosti”

in opozorila na vlogo medijev: “Huje je, da se tudi v nekaterih naših sredstvih javnega obveščanja že pojavljajo glasovi, ki sejejo dvom, omahljivost in zagovarjajo tako pretirano previdnost, ki nima nič skupnega s pravo razsodnostjo in zrelim pogumom, temveč so povezani s preračunljivostjo in dobičkarstvom. /.../ Tako početje ima komisija za skrajno škodljivo, nemoralno in demoralizatorsko. /.../ Zato se na plebiscitu ne bomo izrekli samo za samostojnost ali proti njej, temveč si bomo s tem dejanjem pisali tudi spričevalo o narodni zavesti in pogumu.” Teden pozneje pa so se oglasili še slovenski škofje in zopet pozvali k enotnosti in pogumu. “Naša iskrena želja je, da bi vsi odgovorni politiki v javnosti nastopali enotno v skrbi za enotnost Republike Slovenije in slovenskega naroda brez vsakih sebičnih interesov. /.../ Odločitev za samostojno Slovenijo, ki jo bomo s svojo udeležbo na plebiscitu in

z glasovanjem potrdili, je izredno pomembno dejanje za prihodnost slovenskega naroda.” Ker smo bili enotni in brez omahovanja pripravljeni storiti vse, kar je bilo

enotnost, če hočemo čimprej narediti konec izčrpavanju naših moči in življenj. Kdor se iz lagodnosti, kljubovanja vladi ter brezbriznosti do najbolj ranljivih skupin ne

saboterjem in sodelavcem sovražnika v vojni za domovino. Vsi vemo, da lahko skupnega sovražnika – tudi če je to epidemija – premagamo samo z enotnostjo in

upoštevanjem navodil vsi državljani brez izjeme pripomoremo k čimprejšnji ublažitvi krize. Politične stranke pa pozivamo, da že enkrat postavijo na prvo mesto skupno dobro nas vseh in se medsebojno podprejo v prizadevanjih za normalizacijo življenja in dela. Spomin na plebiscit in ves proces osamosvajanja in demokratizacije naj nas navda z optimizmom tudi za prihodnost. Lahko smo ponosni in hvaležni za vse, kar je Slovenija dosegla v prvih treh desetletjih. Vemo pa tudi, da zmoremo še mnogo več, pod pogojem, da dozorimo kot državljani, prerastemo izključevalnost in zgradimo politično skupnost na sodelovanju in medsebojnem spoštovanju vseh, na svobodi in podjetnosti, na odgovornosti, solidarnosti in pravičnosti.

Msgr. dr. Anton Stres,
predsednik Komisije Pravičnost in mir

potrebno, smo zmagali. Tridesetletnico obhajamo v novih, nepričakovanih in zaskrbljujočih razmerah. Soočeni smo z epidemijo, ki prav tako terja doslednost in

drži predvidenih ukrepov, spodkopava prizadevanja zdravstvenega osebja in vseh odgovornih za rešitev zdravja in življenja številnih sodržavljanov. Podoben je

medsebojno podporo v boju proti njemu. Zato člani komisije ob tridesetletnici plebiscita vidimo trenutno najbolj nujno nalogo, da z vestnim in odgovornim

Tretji del teološkega tečaja

Kako postati moder? Živeti življenje kot dar

Kdo je lahko moder? To vprašanje je bilo srž tretjega dela teološkega tečaja, ki ga je goriška nadškofija organizirala v Romjanu in se je kasneje preselilo na splet. Teolog g. Giorgio Giordani je dejal, da moder je, kdor se je sposoben odločiti živeti na pozitiven način, kdor ima vajeti življenja v rokah in ve, kako uresničiti svoje načrte, kako urediti življenje, da bo resnično. V današnjem svetu je težko postati moder, saj mediji posredujejo lažne nasvete. Toda izkušnja uči, da človek ne more biti stvarnik svojega življenja, ne more določati ciljev, ki naj bi jih dosegel. Vse mu je podarjeno. Nihče ne more določiti dolžine lastnega življenja ne stopnje lastne svetosti. Načrt pripada nekomu drugemu. Vzhodni mistiki trdijo, da je napredek v duhovnem življenju sad človekovega sodelovanja z Božjo milostjo: življenje nam je podarjeno, zato ga lahko samo živimo. Bog v našem življenju ni nekaj zunanjega, tujega, ampak zaznamuje to, kar smo. Vprašati bi se morali, kdo je pravzaprav Bog v našem življenju. Ali smo gospodarji svojega življenja? Če odgovorimo pritrdilno, ne pomeni, da smo modri, kajti samo vsakdanje iskanje poti lahko privede do modrosti. V današnjem svetu resničnost ni tako preprosta prav zato, ker mislimo, da je marsikaj samoumevno, čeprav ni. Imamo veliko želja in načrtov, ki jih vodijo ideje,

ne pa resničnost konkretnega življenja. Zavzeti moramo stališče tistih, ki se želijo podati na pot, ne pa tistih, ki živijo, kot bi vedeli vse. Pomembna so srečanja, soočanje z resničnostjo. “Resničnost” je moj jaz, so odnosi z drugimi, je odnos do vsega, kar me obkroža. Vsi ti odnosi dokazujejo, da resničnost ni statična, ampak dinamična: je srečanje, iz katerega se rodi iskra, ki jo je treba čuvati. V današnjem času je tudi srečanje z virusom resničnost, ki ji ne moremo zbežati. Doživetje vere kot vrednote pomeni verjeti v življenje, v odnose, v vse, kar nas obkroža, in v Božji načrt, ki je podlaga vsega. Imeti vero ni isto kot imeti teorijo ali slediti pravilom, ampak pomeni verjeti v življenje, imeti zagotovilo, da smo tudi mi v načrtu, ki ga je Bog pripravil. Zato imamo tudi možnost, da dosežemo cilje. Nismo otroci dejstev, ampak otroci načrta, po katerem lahko dosežemo cilje, ki smo si jih zastavili. Verni lahko rečemo, da nam Bog daje na razpolago to možnost. V tem smislu tudi vera postane svoboda, odgovornost za uresničitev življenja. Odgovornost in vera zato gresta z roko v roki. Svoboden ni, kdor dela, kar hoče. Svoboden je, kdor ima vero v življenje. Ta svoboda je on sam, ki vsak dan odkriva in uresničuje svoje življenje. voboda se izenači z identiteto. Odrечи se svobodi bi bilo

zato, kot odreči se bistveni prvini. Da izkusim svobodo, da načrtujem, moram v to tudi verjeti in imeti rad, kar delam, kar me obdaja. Pogosto smo zaljubljeni le na teoretičen ali čustven način. Kdaj torej dosežemo svobodo in imamo vajeti življenja v rokah? Zavedati se moramo, da ne moremo doseči ničesar, če nam ni jasno, da nam je bilo že prej podarjeno, zato ne smemo pričakovati le dobička. Kjer je samo dobiček, tam ni življenja. Nihče nima pravice, da si življenje prilasča. Kjer gospoduje oblast, ni življenja, ker to ni v mojih rokah. Življenja ni niti tam, kjer je zasluga, ker nihče nima zasluge, če je življenje prejel v dar. V Cerkvi in tudi v današnjem svetu se veliko govori o zaslugah, da si pravični zasluži večno življenje z delom. Papež Leon X. je pobiral denar za odpustke, ki so bili pogoj za večno življenje. Morali pa bi biti bolj ponižni, da bi se zavedali, da je življenje milost. Življenja ni niti tam, kjer stremimo po pridobivanju materialnih sredstev. Če je življenje dar, nimam kaj osvajati. Zdi se, da danes živimo v protislovju. Moč, zasluga, oblast, osvajanje so značilnosti, ki označujejo našo kulturo. Ljudje si zdaj vsega tega želijo bolj kot prej, kljub temu da so v karanteni. Televizija in drugi mediji nas prepričujejo, da je pomemben, le kdor ima vse te lastnosti.

Karlo Nanut

Četrto, spletno srečanje kateheze za odrasle

Sprejeti realnost

Četrto srečanje kateheze za odrasle se je osredinilo na to, kar je za človeka najpomembnejše: smisel življenja. V tem nihče ne more biti učitelj drugemu, je dejal g. Giordani. Lahko ga napoti k smislu, prebudi v njem upanje, lahko mu svetuje, a nič več. Smisel mora vsakdo odkriti v sebi. V figurativnem pomenu je iskanje smisla podobno orehu. Nekdo išče, a se ustavi že pri zeleni orehovi lupini, zadovolji se s čutno lepoto narave, z njeno “površino”. Drugi gre globlje in najde trdo skorjo, lupino, ki naj bi ponazarjala vzroke, opredelitve, pojme. Toda tudi ta človek ni še okusil sadu. Do užitne sredine uspe priti, kdor razume smisel tega, kar se mu dogaja na poti do resnice. Ta notranji smisel je očitno za vsakogar poseben, kot je posebno življenje slehernika. V današnji družbi so ljudje prepričani, da vse vedo. Bližnjega skoraj ne zaznavajo. Preveč stoletij je človeštvo imelo voditelje, ki jim je slepo sledilo in jim tudi podleglo. “Ti ne odkriš resnice, ti si resnica”, beremo včasih. Verjetno to pomeni, da ne moremo odkriti tega, kar nismo. To, kar odkrijemo, postane del nas. Poudarek ni na odkrivanju, ampak na dejstvu, da postaneš resnica. “Biti resnica” pomeni predvsem živeti resnico, jo hoteti udejanjiti, da dobiš v življenju nekaj, za kar meniš, da je pravilno, in želiš to izpolniti. Verjeti v

pravi smisel življenja je zelo pomembno, o tem moramo imeti najprej pravilno izdelan načrt, ki v bistvu ni naš, ampak nam je bil podarjen. Že stari filozofi so se spraševali, ali je realnost to, kar človek dojema v okolju, ali je to le del realnosti, mogoče del našega domišljjanja, ki pa ni realno. In koliko nas jezik in govorica navajata k temu? Koliko moramo zaupati v znanost in koliko v lastno čutenje? Ali so poleg materialnih stvari realne tudi nematerialne, kot sta npr. um in čas? Realnost je prezapletena, da bi lahko le bežno odgovorili na ta filozofska vprašanja. Človek ima v sebi veliko nasprotujočih si načrtov. Mladi, predvsem pa vzgoja, so zaradi tega v veliki krizi. Nekoč so država, šola, družina, društva vzgajali v soglasju. Danes ima vsak drugačno vizijo in večkrat uči tudi to, kar je v nasprotju z drugimi, tako da je dialog med različnimi dejavniki zelo slab. Zato se marsikaj sprevrže v nesporazum in odkrit spopad: med šolo in starši, med otroki in starši, med vlado in državljani itd. Taka družba ne more biti harmonična. Poleg tega je družba popolnoma usmerjena v narcisizem in nas vodi k vedno večji želji po uživanju in kupovanju. Živimo v narcistični in tehnološki družbi, v kateri človek misli, da bo rešil svet in samega sebe z novimi iznajdbami. Vendar, kakšen načrt o človeku ima taka družba? Je res v prid človeštva? V taki konfliktualni

družbi se zdi, da ni pravega pogleda na svet, ker vsak ima drugačno mnenje, vse postaja relativno. Nekoč je bila vzgoja mogoče res vsiljena, vsi so morali slediti istemu načrtu, zdaj je načrtov veliko, a skoraj vsi si nasprotujejo. Nekoč so do onemoglosti poudarjali, da je Bog realnost; vedno je bil kdo, ki je to zagotavljal, ni pa pojasnil, kaj vse to pomeni. Danes je poleg “božje realnosti” prisotna še vrsta drugih “realnosti”, ki so si tudi v nasprotju. Covid nas je prisilil, da smo se zamislili. Pokazal nam je, da je realnost res prisotna, večkrat ima tudi krut obraz, ki se mu ne smemo izmikati, če hočemo nadaljevati načrt, ki smo si ga zadali. Koronavirus nam je pokazal, da smo šibki, da vsak trenutek lahko podležemo bolezni. Ni rečeno, da je to kaj slabega. To nam večkrat pomaga, da napredujemo, da ne sanjarimo. Smo v adventnem času, času pričakovanja, ki nas nikoli ne razočara. “Zakaj si dopustil, Gospod, da smo zašli s tvojih poti? Zakaj si nam zakrknil srce, da se te ne bojimo?” pravi avtor v Sv. pismu (Iz 63, 17) na prvo adventno nedeljo. In nadaljuje: “O da bi predrl nebo in stopil dol!” (Iz 63, 19). Misel nam pri tem branju preide na Božič, saj je to božično sporočilo, ki nam pravi, da moramo sprejeti realnost, brez sanj, in jo uresničiti s tem, kar imamo in kar smo, ter biti s tem zadovoljni.

Karlo Nanut

S 1. STRANI Nova Gorica-Gorica, Evropska prestolnica kulture 2025

Zmagovita skupna čezmejna kandidatura!

“Nista zmagali samo Nova Gorica in Gorica, zmagala je Evropa,” je dodal goriški župan Rodolfo Zibera, ki je prepričan, da bo ta naziv spremenil zgodovino in prihodnost naših otrok in vnukov. EPK gotovo pomeni velik uspeh za vso Goriško in hkrati priznanje, da so bili storjeni koraki pravilni. Na Trgu Evrope/Transalpini se je v petek popoldne okrog velikega ekrana zbrala množica. Prisotni so bili dva župana, Sandra Sodini, člani ekipe, ki je pripravljala kandidaturo, predstavniki EZTS, drugi upravitelji, podporniki, časniki in nekaj občanov. Pozorno in napeto so spremljali pozdravne besede in nagovore ministra za kulturo RS Vaska Simonitija, državne sekretarke na ministrstvu za kulturo Ignacije Fridl Jarč, predstavnika Evropske komisije v Sloveniji Zorana Stančiča in krajše predstavitev štirih kandidat, Ljubljane, Ptuja, Pirana in Nove Gorice-Gorice. Ko pa je predsednica mednarodnega sveta strokovnjakov za izbor EPK-ja Cristina Farinha na

koncu dvignila pred kamero list z napisom Nova Gorica, je na goriškem trgu eksplodiralo veselje. Navzoči so od navdušenja kričali in si skakali v objem, marsikdo, zlasti med tistimi, ki so največ delali, ni mogel zadrževati solz. V izjavi za javnost je Miklavč

dejal, da “ta zmaga za obe Gorici pomeni pospešek v procesu zlivanja somestja, hkrati pa postajam prva prestolnica na svetu v dveh državah. To je unicum, ki ga je prepoznala tudi evropska žirija in dala priložnost, da sporočimo celotni Evropi,

kaj pomeni mir, kaj pomeni to, da ni mej in da se ljudje združujejo na področju kulture in ustvarjalnosti.” To je pomembno za celotno regijo, od Bovca do Vipavske, Krasa in Idrijsko-Cerkljanske, pa tudi za čezmejno območje. “Združujemo tisto, kar je 20.

stoletje raztrgalo ... Goriška si želi postati evropska regija. S to idejo smo tudi prepričali žirijo.” Zibera se veseli skupne zmage “enega in istega mesta. Vedno bolj razmišljamo ne kot dva osebka, temveč kot eden sam. Zmaga ne zadeva samo nas, ki tu živimo

danes, ampak tudi naslednje rodove.” Ne gre samo za to, da uresničimo 600 dogodkov. “Danes v resnici ne ustvarjamo pogojev za praznovanje leta 2025, temveč pogoje, da bi spremenili zgodovino in kulturo vseh, ki tu živimo.” Če nam je to uspelo tu, kjer so tragedije 20. stoletja lahko koga prepričale, da ni mogoče sodelovati na mednarodni ravni, lahko to dosežejo tudi druga obmejna področja po Evropi. “Naša vloga je biti priče niti konec leta 2021.” Najprej je treba postaviti temelje. “Smo pa delali tako, da bi po letu 2025 stvari tu resnično ostale.” Okrepiti in povezati nameravajo institucije, strukture, povečati turizem, “leta 2025 pa se bomo pogovarjali, kaj smo naredili”. Vse se lahko zgodi: “Upam, da smo se dovolj naučili, da bomo pripravljeni na vse mogoče izzive ... Interesi so različni.

Če bomo stopili skupaj, bomo lahko kaj naredili.” Koordinatorica kandidature Vesna Humar je poudarila, da “EPK prinaša programe za celotno ozemlje Primorske, od izvira do izliva Soče na obeh straneh meje. V vseh občinah, ki sodelujejo, smo zasnovali programe, ki so specifični za območje in bistveni za njihov razvoj”. Mesti bosta seveda središče dogajanja. Številni so tudi programi razvoja v turizmu, gostinstvu, kulturi, revitalizaciji dediščine, ki se bodo začeli dogajati že leta 2021. Svet slovenskih organizacij je izrazil veliko zadovoljstvo: “Gre za izreden uspeh za goriški čezmejni prostor, ki bo dal novega zagona vsem tistim integracijskim smernicam, ki so se sprožile ob demokratizaciji Slovenije in ob njenem vstopu v sklop evropskih institucij. Obenem bo to priložnost za nove možnosti na gospodarskem področju.” In še: “Glavni adut projekta je bilo dejstvo, da je bil vključen velik spekter družbenih subjektov, ki na dveh straneh meje sooblikujejo

kulturno tkivo dveh mest.” Tudi Slovenska skupnost je čestitala ekipi in županoma. “Prizadevanja, delo in trud so se končno obrestovali in goriški prostor ima zdaj novo priložnost, da ovrednoti vse svoje potencialne in jih pokaže pred celotnim evropskim kontekstom. Imenovanje za EPK 2025 je še posebno spodbudno v tem zahtevnem času, ki ga označujejo posledice koronavirusa.” Gotovo gre za velik izziv, ki vključuje ne le kulturno področje, temveč tudi gospodarstvo, ekologijo in strukture za povezovanje. “Pri SSK verjamemo, da bosta obe mesti znali na najboljši način izkoristiti to veliko priložnost.” Izbor Nove Gorice in Gorice za EPK sta z veseljem pozdravila tudi škofija Koper in nadškofija Gorica: “To bo nedvomno predstavljalo pomembno priložnost za ovrednotenje kultur našega prostora, ki ju je v temelju zaznamovala zgodovina oglejske Cerkve, katere hčerki v veri sta naši cerkveni skupnosti,” sta zapisala škofa Jurij Bizjak in Carlo Roberto Maria Redaelli.

SREČANJA POD LIPAMI G. Martin Golob

“Sodobni areopag so Facebook, Instagram, Twitter”

“Mislim, da bo letošnji Božič eden najlepših!” O tem je prepričan g. Martin Golob, župnik v Grosuplju, zelo priljubljen med starejšimi in mlajšimi Slovenci, ki so ga spoznali zlasti v tem letu, ko je “osvojil” množice s svojimi vlogi in svetimi mašami na spletnih omrežjih. Dne 17. decembra 2020 je bil gost božičnega spletnega Srečanja pod lipami. Z njim sta se o sedanjem stanju in zlasti o Božiču sproščeno in pristransko pogovarjala mlada zakonca Karen Ulian in Matevž Čotar. G. Martin je že uvodoma povedal, da zelo rad živi, “veliko stvari me v življenju zanima, rad odkrivam nove zadeve, predvsem pa rad oznanjam Boga, Jezusa, v katerega verjamem in ga želim ponesti množicam”. O sebi je dejal, da je že sedem let “srečno posvečen”. Zrasel je v verni družini v bližini Litije, vedno je ministriral, “ministrirati pravzaprav nisem nikoli nehal, saj sem nadaljeval v bogoslovju”. Želel si je biti kmet, “s kravami je zelo lušno delati, ni pa takšen izziv kot delati z ljudmi, ki mi prinaša več veselja”. Čas, ki ga živimo, je “poseben, za marsikoga tudi zelo težak”, je pa hkrati “milosten. To ni samo čas groze, tudi v tem času je Bog močno prisoten, nas vodi in usmerja, vzgaja in uči. Zelo nam je blizu, sicer

na drugačen način, kot smo bili vajeni”. Uči nas, kako dragoceno je občestvo, ki ga doživljamo v živi navzočnosti pri sv. maši. Kot duhovnik ni mogel biti blizu ljudem, več mesecev so bile cerkve – z izjemo poletja – zaprte, on je prenašal in zdaj spet prenaša maše po Facebooku, televizijskih kanalih, tudi med tednom je priklopljenih aparatov med 1500 in 2000. “Ljudje iščejo Božjo besedo, da bi jih opogumila. Ta deluje tudi preko interneta”. To sicer “ni isto kot obisk svete maše v cerkvi, je pa pomoč v teh časih”. G. Golob prejema veliko pošte ljudi, ki mu zaupajo svoje stiske in težave, prošnje in zahvale. “Duhovniki smo blizu ljudem.” V času epidemije je mnoge hodil obiskovat v domove starejših občanov, tudi v rdeče cone. Z ljudmi se srečuje ob pogrebih, “teh ni malo”. Farane spodbuja tudi po radiu, deli obhajilo, zakrament bolniškega maziljenja, tudi spoveduje. Edino maševati ne more z ljudstvom. “Epidemija nas vabi k razmisleku o tem, kaj mi pomeni sv. evharistija, kaj občestvo.” Marsikaj bo tudi “izčistila, v marsikom bo povečala hrepenenje po božjem, marsikdo ga bo žal izgubil”. Epidemija je prizadela starejše z osamljenostjo in strahom, mlajše z depresijo, strahom pred prihodnostjo, negotovostjo, “zelo jim

manjka druženje”. Ljudi mori bolj duševna oz. duhovna kot pa materialna stiska. “Vsak lahko zavrti telefonsko številko in koga pokliče, to je še vedno dovoljeno. Biti moramo ustvarjalni. Vsi smo v istem kotlu.” Potreba po duhovnosti je velik izziv. Božič je topel praznik,

praznik družine, čarobnega vzdušja. In vendar g. Martin meni, da bo letošnji Božič zelo lep, ker ne bo dodatnega balasta. Ko se je Jezus rodil, ni bilo balasta in romantičnosti. Prvi so prišli do njega najbolj ubogi, ponižni pastirji. Letos ne bomo mogli doživljati Božiča kot prejšnja leta; če pa pomislimo na bistvo praznika, “hitro odkrijemo, da sploh ni treba veliko, temveč samo to, da ti želiš, da se Bog rodi v tvojem srcu. To je prava srčika Božiča. Jezus se želi roditi v tvojem srcu, trka na tvoja vrata, želi prinesiti mir, veselje,

pogum, upanje.” Na vprašanje mladih zakoncev Čotar je povedal, da o zakoncih sliši različne zgodbe: otroci so veseli, ker je zaradi epidemije oče končno več doma; neki “možakar” je rekel, da je končno bolje spoznal ženo. Nekatere družine so se zelo povezale. Zaradi preveč

aktivnega življenja so mnogi zakonci žal postali “cimri” in doživljajo stiske. Ločitve so hude, “otroci potegnejo najkrajšo slamco”. Moliti je treba tudi za razdrte družine. “To še ne pomeni, da nisi več del naše Cerkve, da ne smeš prihajati k maši, da si v življenju izgubil, da te Bog nima več rad.” Treba je iti naprej. Kdor ima krizo v zakonu ali odnosih, naj bo potrpežljiv. “Dokler človek diha, ima upanje.” V družini je pomembno poslušati in odpustiti. Družino lahko zelo povezuje molitev.

V tem letu g. Martin vidi ogromno dobrega. Pozitivno je, da se v Sloveniji več ne govori o evtanaziji, “mladi rabimo stare in stari rabijo mlade.” Začeli smo se zavedati minljivosti, “to je dobra vzgoja”. Nevidni virus nas je spravil na kolena, “obnašali smo se kot Babilonci, sedaj pa se nam stolp sesuva. To je boleče, je pa zdravo”. Ko bo epidemije konec, bo lepo reči, da imamo čas za prijatelja, soseda. Epidemija nas uči tudi spoštovanja zdravstvenega osebja. To so “angeli, ki izgorevajo, ko z ljubeznijo stopajo do bolnikov”. To je tudi čas odgovornosti: nismo sami, skrbeti moramo tudi za bližnjega. Epidemija nam lahko odpre širši pogled, kaže nam boljši smisel bivanja. Bog nas uči, da le eno je potrebno, biti z bližnjimi, živeti bolj skromno in v miru. Tehnologija igra v zadnjem letu pomembno vlogo. Je ta način komuniciranja za duhovnika učinkovit? G. Martin ima pred sabo lik škofa Antona Vovka, ki si je prizadeval, da bi se beseda o Bogu in kristjanih širila tudi po medijih. “Vse to je Bog vodil. Nimam občutka, da bi jaz bil dovolj sposoben ali pameten za take zadeve... Nočem biti popularen ali slaven, slava je breme, nič ni lepega v slavi. Hočem biti župnik. Moje osnovno poslanstvo je Boga oznanjati in prinašati ljudem

besedo upanja.” V navdih mu je sv. Pavel, ki je govoril tudi v Atenah. “Sodobni areopag so gotovo mediji, Facebook, Instagram, Twitter.” G. Martin želi nagovarjati posebno “tiste obrobne”, izogiba se političnim temam. “Želim striktno oznanjati Boga, brez moraliziranja... Ne maram biti slaven, ampak to, kar sem: župnik, preprost kmečki fant. Tudi jaz delam napake.” Zato se je tudi poslušalcem Srečanja pod lipami priporočil v molitev, “da bi lahko še naprej bil orodje v Božjih rokah”. Človek bo vedno potreboval objem, bližino, stisk roke, smehljaj. “Tehnologija je hladna, tega ne more dati.” V krajši sklepni božični misli je g. Martin poudaril, da nam ni treba narediti nič posebnega, da bi Bog prišel. V zgodbi o štirih pastirčih je tisti, ki je do hlevčka prišel praznih rok, dobil v naročje samega Jezusčka ... “Dovolj je, da smo prazni sebičnosti, da se mu prepustimo. Bog prihaja med nas kot dojenček tudi zato, da bi se ga ne bali. Želi vstopiti v čisto vsako srce. Zato: praznih rok pred Boga in Bog bo napolnil tvoje roke z mirom, upanjem, pogumom, veseljem, z vsem tem, po čemer hrepeniš.” S temi mislimi, vabilom v Grosuplje in blagoslovom je g. Martin sklenil zadnje letošnje Srečanje pod lipami.

Danijel Devetak

POGOVOR Emil Tomsič, Denis Galliussi, Alida Passon

75 let se trudijo za ohranjanje in vrednotenje slovenske tradicije in jezika

Kulturno društvo Sovodnje je v svojem delovanju doživelo cvetoča in sušna obdobja, njegovi člani pa so od vsega začetka angažirani, trudijo se za ohranjanje stare tradicije, širjenje slovenske kulture in spodbujanje ljubiteljske dejavnosti pri mlajših generacijah. Ob 75-letnici delovanja so nam Emil Tomsič, predsednik društva Denis Galliussi in podpredsednica Alida Passon marsikaj povedali o zgodovini društvene dejavnosti, letošnjem delovanju in načrtih za prihodnost.

Poglejmo malo v preteklost. Gospod Emil, kdaj je bilo KD Sovodnje ustanovljeno in kako se je razvijala njegova dejavnost?

E.T.: Društvo je nastalo septembra 1945, takoj po koncu vojne. Mladi so se vračali domov iz vojske, vladali sta evforiji in želja po obujanju kulturnega in društvenega delovanja ter slovenske besede. Društvu so pobudniki dali ime Prosvetno društvo Primorska zvezda – Sovodnje. Že v prvih mesecih po ustanovitvi se je veliko ljudi včlanilo, vsi so bili navdušeni in postavili so prvi Mladinski dom, leseno stavbo, ki so ji po domače rekli "baraka", saj so jo zgradili iz lesa dveh barak, ki so ju nemški vojaki med vojno postavili na dvorišču gostilne pri Ušarju. Ljudskoprosvetno udejstvovanje je cvetelo, člani društva so organizirali plese, dramske igre, proslave in nastope pevskih zborov. Oder so morali kmalu povečati, ker je v igrah nastopalo več igralcev in tudi orkester Veseli veter, dom pa so leta 1947 morali zapreti, ker prostor ni imel protipožarnih pogojev. Kljub vsemu se je delovanje društva nadaljevalo in člani so se srečevali v mali dvorani v hiši ob vaški cerkvi. V petdesetih letih preteklega stoletja so ustanovili Mladinsko pevsko društvo Vrba, ki je delovalo kar precej let. Veliko pozornosti so namenjali dramski družini, naštevali so tudi veseloigro. Poslednji mož, pripravil jih je Mirko Kuzmin s pomočjo Miladina Černeta. Mešani pevski zbor je vodil Dori Klavčič, doma iz Dögore, ki je bil član tistega zbora, ki ga je v fašističnih časih skrivaj vodil Lojze Brtuz. V sovođenski dvoranci je delovanje društva posebno zaživelo v šestdesetih letih preteklega stoletja. Prirejali smo predavanja, plese, miklavževanja, martinovanja, prireditve na prostem, dirke z avtomobili in tekmovanja v namiznem tenisu in šahu. Sovodnjske ženske in dekleta

so svoj praznik, 8. marec, vsako leto obeleževale na svojevrsten in izviren način. Pri delovanju društva si je prizadevalo veliko zaslužnih domačinov in župan Jožef Češčut je bil med njimi. Bilo je pestro. Leta 1963 so v naši dvorani nastopali gojenci sovođenske podružnice Glasbene matice, goriška časnika Dorica Makuc pa jim je posodila klavir.

Emil Tomsič, Alida Passon in Denis Galliussi

Potreba po novi dvorani je postajala vedno bolj nujna, finančnih sredstev pa ni bilo na razpolago. Nekaj denarja nam je proti koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja namenila SKGZ, od takratne posojilnice pa smo za simbolično ceno ene lire odkupili zemljišče, na katerem stoji Kulturni dom še danes, tako smo leta 1971 začeli gradnjo stavbe – dosti domačinov je prispevalo s svojim prostovoljnim delom in denarnimi prispevki. Uradno odprtje Kulturnega doma je bilo 22. oktobra 1972, svečanosti pa so trajale več dni. Nastopili so tudi Sovodnjski nonet pod vodstvom Zdravka Petejana, ženski pevski zbor in folklorna skupina, ki so bili zelo priljubljeni in deležni mnogih priznanj. V zgodovini našega društva so zelo pomembni tudi kulturni, športni in drugi stiki, ki smo jih gojili s Škofjo Loko in so privedli do pobratenja med občinama. V osemdesetih letih preteklega stoletja je nastala vokalna skupina Sovodnjska dekleta, ki je delovala celih trideset let, leta 1981 pa smo se odločili, da bomo povečali oder in Kulturnemu domu dodali prizidek. Tudi v tem primeru je bilo potrebnih nešteto ur prostovoljnega dela – ženske so šivale zavese za veliki oder. Res smo veliko naredili, počasi, s pomočjo pokroviteljev in z lastnimi sredstvi ter dobro voljo. Celo igrišče za balinanje smo zgradili in leta 1988 ustanovili balinarski odsek Kulturnega društva!

Kdaj pa ste vi stopili v društvo? Še vedno sodelujete pri organizaciji projektov?
E.T.: V društvu sem se začel

udejstvovati že od vsega začetka, ko sem bil še zelo mlad. Imel sem različne vloge v odboru, takoj po odprtju Kulturnega doma sem mu sedem let tudi predsedoval. Še vedno pomagam, pred kratkim sem popravil 21 društvenih miz; pravijo, da sem naredil lepo delo!

Denis, kdaj si postal predsednik društva? Si že

prej sodeloval pri njegovem delovanju?

D.G.: Že dvajset let sem aktiven član društva, uradno sem postal predsednik julija letos. To mi je v ponos in me izredno veseli, čeprav zaradi epidemije preživljamo hude trenutke.

Kako se je delovanje društva spremenilo v času?

D.G.: Kulturno društvo je veliko in aktivno, njegova dejavnost se še vedno osredotoča na organizacijo tradicionalnih kulturnih dogodkov. Naše delovanje se razvija v Kulturnem domu, ki ga upravljamo in vzdržujemo. Leta 2012 smo v sklopu martinovanja odkrili nov društveni prapor, na katerem je tudi grb kulturnega društva z Rubijskim gradom. Kulturni dom v Sovodnjah je bil leta 2014 prenovljen in poimenovan po nekdanjem županu in kulturnem delavcu Jožefu Češčutu. Takrat smo popravili streho, prepletkali stavbo in zamenjali vhodna vrata in nekatera okna. Za gradbena dela je poskrbela družba Alpe iz Gorice, formalna lastnica nepremičnine. Leta 2017 je deželna FJK podelila društvu finančni prispevek, ki je bil namenjen popravilu kulturnih domov. S tem prispevkom smo postavili novo centralno kurjavo in zamenjali še nekatera okna v prvem nadstropju. Poudariti moram, da je delovanje našega društva večkrat finančno podprla tudi Zadržna kraška banka.

Alida, katere so danes največje težave pri organizaciji raznih prireditev s pravnega oz. birokratskega vidika? Kako pa

je s finančnimi sredstvi?
A.P.: Z birokratskega vidika je dela veliko in letos moramo upoštevati tudi vse potrebne varnostne predpise. K sreči imamo v kulturnem domu zelo veliko dvorano, tako da smo oktobra lahko organizirali predavanja in predstavitev knjig. Pri organizaciji dogodkov in na splošno pri rednem delovanju društva

moramo upoštevati nešteta pravila in izpolnjevati obrazce. Dosti dela imamo s pisanjem prošenj, še posebno pri nabiranju finančnih sredstev. Naj povem, da nam letne prispevke dodeljujejo tudi Zveza slovenskih kulturnih društev, občina Sovodnje ob Soči, prošnjo za prispevek smo predložili tudi deželi FJK. ZSKD nam nudi tudi izredne finančne prispevke.

D.G.: Blagajniško delo, vodenje knjigovodstva in pisanje faktur so naporna opravila. Vse moramo imeti v evidenci in ničesar ne smemo zgrešiti.

Sodelujete z občinsko upravo?
A.P.: Sovodnjska občina nam dodeljuje letni prispevek, poleg tega pa sodelujemo tudi pri organizaciji različnih dogodkov, kot so novoletni koncert, občinski praznik, fotografske razstave in druge prireditve.

Kakšen je v društvu odnos do slovenske kulture in jezika?

D.G.: V društvu se od vsega začetka trudimo za ohranjanje in vrednotenje slovenske tradicije in jezika, tudi letos, ob izrednih razmerah, ki nam žal ne omogočajo dolgoročnega načrtovanja. Ohranjati in širiti slovensko kulturo v vasi je poslanstvo KD Sovodnje.

Koliko ljudi je včlanjenih v društvo? Je med vami veliko mladih navdušencev?

D.G.: Včlanjenih je okoli sto oseb. Veliko nas je aktivno sodelujočih pri delu in funkcije ter vloge si delimo: v odboru nas je 23, vsi ostali pa pomagajo pri organizaciji raznih projektov. Odbor ima lepo število mladih članov – ponosni smo, da je naše

društvo eno od redkih, ki ima zadnja leta tudi mlade predsednike. Predsedniški mandat traja dve leti, vsaki dve leti volimo tudi nov odbor. Vrstimo se in si tako lažje porazdelimo delo, saj ima vsak od nas tudi druge obveznosti. Pod okriljem društva deluje zdaj tudi mladinski odsek, saj je naš cilj privabiti mlade, ki imajo sveže ideje in zamisli za nove načrte. Žal je zaradi epidemije tudi delovanje mladinskega odseka nekoliko zamrznjeno, vsekakor so naši mladi člani navdušeni. Z društvom Karnival sodelujemo pri organizaciji sovođenskega pusta, nekatere naše dejavnosti pa so namenjene izključno najmlajšim, imamo namreč otroški zborček, ki deluje že veliko let in ga vodi Jana Drassich, organiziramo pustna rajanja, miklavževanja in delavnice.

Kako doživljajo člani društva krizno obdobje? Ostajate vsekakor na zvezi?

D.G.: Odborniki se redno srečujemo preko spleta, menimo se o rednem delovanju in prihodnjih projektih. Občasno se ob spoštovanju varnostnih predpisov srečujemo v živo, saj moramo kulturni dom vzdrževati, čistiti. Pred krizo koronavirusa smo se vsaj dvakrat mesečno srečevali, žal nam je, da se zdaj ne moremo družiti in meniti z vsemi člani društva. To vsi zelo pogrešamo.

Epidemija koronavirusa je skoraj popolnoma ustavila kulturna in družbena prizadevanja naših društev. Kaj ste imeli letos na programu za obeležitev 75. obletnice delovanja društva?

D.G.: Epidemija je nastopila že februarja, tako da velikih proslav nismo načrtovali. Pred tem smo imeli novoletni koncert in pustovanje, od marca pa je vse potekalo večinoma preko spleta. V veliki dvorani smo oktobra vsekakor organizirali predavanje in razstavo ob 100-letnici obnovitve oboka Rubijskega mostu in dve knjižni predstavitvi. Za martinovanje smo za blagoslov pripravili tradicionalni voz s kmečkimi pridelki, 5. decembra pa je Miklavž obdaril vse vaše otroke. Trudimo se, da bi nadaljevali delovanje, čeprav v drugačni obliki. Vsako okroglo obletnico velja praznovati in letos smo za člane društva in vse Sovodnjce pripravili posebno presenečenje, kratek film o delovanju društva.

Alida, lahko našim bralcem poveš kaj več o tem?

A.P.: Že februarja smo razmišljali, kako bi na lep način obeležili pomembno obletnico društva. Začeli smo zbirati fotografski material,

videoposnetke in pričevanja, in ko je postalo jasno, da letos tradicionalnega praznovanja ne bomo mogli organizirati, smo se odločili za nekaj posebnega, ki bi lahko kljub krizi doseglo čim več ljudi in bi bilo privlačno tudi za mlajše generacije. Odločili smo se za snemanje kratkega filma o nastanku in delovanju društva. V petnajstminutnem filmu z naslovom *KD Sovodnje 75 let z vami si boste lahko ogledali fotografije in intervjuje dolgoletnim članom društva. Fotografije so iz osebnih arhivov naših članov, iz društvenega arhiva, ki ga hranimo v kulturnem domu, iz arhiva Rema Devetaka in tudi vnučkinja Vilka Fajta nam jih je veliko prispevala. Pripoved je razdeljena na tematske sklope, ki opisujejo različne dejavnosti in obdobja delovanja društva, vsak sklop pa uvajajo simpatični skeči, v katerih smo v različnih vlogah igrali člani odbora in drugi člani društva. Prvi sklop obravnava gradnjo doma, sledijo vaše šagre, martinovanja in ostali prazniki, nastopili smo tudi v narodni noši, predstavili delovanje folklorne skupine in seveda Noneta, vokalne skupine Sovodnjska dekleta, otroškega zborčka in gledališke skupine. Film se konča s prikazom sovođenskega pusta in delovanja našega mladinskega odseka.*

Za režijo posameznih skečev je poskrbela Kristina Di Dio, ki je tudi režiserka pri naši gledališki skupini, skeče in intervjuje je snemal Aleksander Faganel, Jan Devetak pa se je ukvarjal z montažo. Ogled bo možen na društveni Facebook strani v petek, 25. decembra: to bo naše božično darilo sovaščanom!

Kakšne načrte ima KD Sovodnje za naprej, ko bo konec izrednih razmer?

D.G.: Že januarja nameravamo organizirati vrsto spletnih srečanj na temo potovanj. Na teh srečanjih bodo nekateri domačini, ki živijo v tujini ali pa veliko potujejo, predstavili svoje fotografije, spomine in izkušnje. Tradicionalnega pustovanja in otroškega pustnega rajanja ne bo, upamo pa, da bomo lahko ob izboljšanju razmer premierno uprizorili novo gledališko igro, ki jo pripravljamo že od januarja in je še nismo mogli predstavili občinstvu. Delovanje in projekte bomo prilagodili razmeram, naša dolžnost je ohranjanje tradicije tudi v teh hudih časih. Ustavili se ne bomo!

Hvala za pogovor!

Katja Ferletič
(več fotografij na www.noviglas.eu)

Pismo v hvaležen spomin

Spoštovana in draga gospa Dorica Makuc

Že pred nekaj meseci sem izvedel, da ste v domu za starejše občane v Renčah in da vaše zdravje peša, a vseeno me je vest o vaši smrti presenetila. Zadnjič sva se slučajno srečala v Mirnu pri mami našega nepozabnega Marka Vuka, kjer ste bili na obisku, in to je bila spet priložnost, da sva malo poklepetala. Pogovarjala sva se o našem radiu, za katerega ste napisali več nizov oddaj, o rajnih Mirjam Koren in Lidi Turk ter njuni občutljivosti za primorske teme, malo pa tudi o Goriški Mohorjevi družbi, s katero ste veliko sodelovali, in vas je zanimalo, kakšno je pri nas stanje.

To je bilo pred nekaj leti, verjetno kmalu po izidu vaše knjige o Ani Praček, zanimivi ženski iz Dolge Poljane v Vipavski dolini, ki je šla v Ameriko in se tam uveljavila. Knjigo ste sicer ponudili v tisk GMD, a vam takrat, v kratkem času, kot ste želeli, da bi izšla, nismo mogli ustreči, tako ste se odločili za samozaložbo. Radio, televizijski dokumentarci, knjige, vedno pa so bili v ospredju primorski ljudje s svojimi življenjskimi usodami. Spoznal sem vas kot sodelavko radia Trst A, mislim, da pri nepozabni Lidi Turk, ko ste pripravljali niz o komenskem dekanu Viktorju Kosu, ki je napisal *Kroniko vojnih dogodkov in intervencije 1944–1945*, Komenцев, Rihemberčanov in drugih Kraševcev v Nemčijo. Zgodba me je zanimala, ker so se tudi Devínčani, ki so jih deportirali v Landshut na Bavarskem, s hvaležnostjo spominjali dekana Kosa in kaplana Renerja, ki sta jim pomagala. Mislim, da vam je g. Humar

povedal o tej kroniki in tako je bilo skorajda naravno, da ste kak mesec kasneje prinesli na Placuto, kjer je bilo uredništvo Goriške Mohorjeve družbe, tekst knjige, ki je nato leta 1990 izšla z naslovom **In gnojili boste nemško zemljo**. Nekaj dni po izidu sva se peljala v Komen in nato v Tomačevico in Kobjeglavo, da bi nekaj izvodov knjige

izročila pričevalcem. Zame je bila ta pot izredno zanimiva, saj ste mi pripovedovali o svojem delu za ljubljansko televizijo, o reportajah in podobnih zadevah, o pomenu kakovostne montaže, o kraških beguncih in izseljencih itd. Ko smo bili pri pričevalcih, pa sem opazil, kako so vas imeli ljudje radi in so vam bili hvaležni, ker ste jim prisluhnili na spoštljiv način in zvesto podali njihova pričevanja. Naravnost pretresljivo pa je bilo zame, ko smo v šoli v Dornberku na začetku leta 1994 predstavljali knjigo **Aleksandrinke**. Ko sva prišla v šolo, je bilo tam zbranih že veliko ljudi. Tik pred začetkom je prišla še starejša ženska, ki

jo je spremljal sin. Povabili so ju v prve vrste. Ko ste končali svojo pripoved o tem, kako in zakaj ste se lotili raziskovanja usode žensk iz Vipavske doline, ki so šle služit v Egipt, ste se javno zahvalili gospe v prvi vrsti in jo povabili, naj spregovori. Ženska je omahovala, potem pa vstala in povedala, da je ena zadnjih živčeh Aleksandrink. Na kratko je povedala, da je šla za dojljo v Egipt, ker bi sicer šla kmetija “na kant”, in dodala, da je bilo zanjo najhuje, ko se je poldrugo leto kasneje vrnila domov in je sinček, ki ga je kot dojenčka pustila doma, ni več prepoznal. Nastala je mučna tišina in vsi smo si začeli brisati solze in s cmokom v grlu čakali, kaj bo. Gospa pa se je obrnila do vas in se vam zahvalila, da ste s knjigo Aleksandrinkam vrnili čast in bralcem dali v roke verodostojno delo, ki priča o usodi teh žensk. Posvetili ste se nato drugi boleči primorski temi, se pravi usodi t. i. **Sardincev**, fantov, ki so bili vpoklicani v posebne bataljone, ki so jih italijanske oblasti poslale na Sardinijo, kjer so brez orožja služili kot delovna sila na najbolj nevarnih krajih otoka. Spominjam se, kako sva se ob pripravljanju te knjige na vašem domu ob Rdeči hiši dobesedno pogajala, kaj naj bi rezali in kaj povzeli. Prva verzija teksta je namreč prej spominjala na scenarij kot na knjižni tekst, saj ste bili vajeni pisati za dokumentarce in radijske nize. Knjiga je nato izšla leta 2000, šest let kasneje pa smo poskrbeli tudi za izdajo italijanskega prevoda te pričevanske knjige. Pri Goriški Mohorjevi

družbi je nato izšla še ena vaša knjiga, v kateri ste se s posebno občutljivostjo lotili zelo težke teme, in sicer deportacije slovenskih deklet in žena, predvsem iz Gorice in njenega zaledja, v nemška koncentracijska taborišča. Leta 2005 je tako izšla knjiga **Primorska dekleta v Nemčijo gredo**, ki je doživela leta 2008 prevod v italijanščino z naslovom **Le nostre ragazze vanno in Germania: la memoria slovena della deportazione femminile del Goriziano**. Štiri vaše knjige in dva prevoda so izšli pri GMD in danes, ko se poslavljamo od vas, lahko zagotovimo, da boste mnogim ostali v živem in hvaležnem spominu, kajti oseba, ki je imela rada ljudi, tako kot ste jih imeli vi radi, ne tone v pozabo. Bili ste pričevalka in glasnica malega in večkrat zapostavljenega primorskega človeka, ki se je znal boriti za svojo zemljo in svoj jezik, ki je preživel dve svetovni vojni, fašistično in nacistično preganjanje in po vojni večkrat tudi omalovaževanje tega dela in trpljenja za narodno stvar. Pri Goriški Mohorjevi družbi smo vam za vse to, in da ste toliko svojih del zaupali naši založbi, gotovo hvaležni! Zdaj ko ste v večnem Jeruzalemu, pa vas še prosim za uslugo, in sicer, da obiščete vse naše mohorjane in skupaj z njimi spremljate in podpirate to založniško delo in nam pomagate pri iskanju avtorjev, ki bi znali s podobno občutljivostjo nagovoriti primorskega bralca. Zbogom, draga gospa Dorica!
vaš Marko Tavčar

Izšla je 19. številka zbornika Jadro

Dragocen vpogled v delovanje Slovencev v Laškem in v zgodovino kraja

Zaradi letošnjih težav in Zomejitev je SKRD Jadro kljub vsemu izdalo v 300 izvodih 19. zbornik *Jadro*, ki so ga mnogi težko pričakovali. Letošnja številka društvenega glasila je posvečena dvema okroglima jubilejema: 40. obletnici Ženskega pevskega zbora iz Ronk in 40. obletnici slovenske sv. maše v Ronkah. Tokratna zajetna, 136 strani obsegajoča številka je izšla pod pokroviteljstvom občine Ronke in ZSKP, ki je publikacijo tudi podprla. Vanjo je 8 avtorjev prispevalo 18 raznovrstnih člankov, nekateri so dvojezični. Zbornik bogatita tudi dve pesmi. Uredniško breme je spet prevzel Karlo Mučič, ki zbornik urejuje že od prve številke, od l. 1988. Vanj je tudi napisal kar

nekaj tehtnih prispevkov iz zgodovine območja, tudi o arheoloških ostankih, ki jih je ohranilo morje in so posledica brodolomov rimskih ladij. Za grafično oblikovanje glasila je poskrbel odbornik društva, likovni umetnik Oskar Beccia. Publikacija je raznolika in dragocena, bralcem posreduje delovanje Slovencev v Laškem, ki ni lahko, saj jih obkroža italijanski živelj. Ob branju spoznavamo slovenske ljudi, ki kljubujejo vsakovrstnim težavam in vztrajajo, da bi ohranjali slovenski kulturni utrip na tem koščku zemlje. Strani Jadra razkrivajo zgodovino skrajnega goriškega roba, povezanega z morjem, katerega zgodovinske dogodke verjetno premalo poznamo. Vso to

raznolikost, zgodbe in podobe želijo sodelavci glasila Jadro zaobjeti v svojih besednih in fotografskih prispevkih. Marsičesa, kar je opisano v člankih ali ujeta v fotografski aparat, ni več, a še vedno je mogoče občutiti slovenskega duha. Zbornik je privlačno oblikovan, krasi ga več kot 100 fotografij z dvojezičnimi didaskalijami, vsebuje pa še fotografije plakatov, vabil ... V njem lahko občudujemo tudi nadrobno izdelane čipke, saj v društvu Jadro deluje tudi navdušena klekljarska skupina. Publikacija prinaša tudi časopisne članke, ki pričajo o delovanju društev Jadro in SKRŠD Tržič, pa tudi zapise o življenju in delu Slovencev, ki so delovali na tem delu Goriške in deloma

tudi spodnje Furlanije, saj so bili slovenski ljudje prisotni tudi tam. Mnogo jih je v bizjaški okolici poučevalo in širilo slovenske knjige. V 32 letih je društvo Jadro izdalo več knjig v samozaložbi. Težko si je predstavljati, kolikšno je skupno število strani vseh publikacij. Že v 19 številkah glasila Jadro je zbranih okoli 320 člankov, obogatenih z več kot 1.200 fotografijami in risbami. Glasilo je postalo pravi vir informacij o zgodovini in delovanju Slovencev v Laškem. Zadnjo številko zbornika Jadro lahko dobite v raznih knjižnicah. Zaradi varnostnih ukrepov, ki ne dopuščajo kulturnih prireditev v živo, predstavitve zbornika letos, žal, ne bo.

Obvestila

KC Lojze Bratuž, ZCPZ Gorica in ZSKP razpisujejo **17. priznanje Kazimir Humar**. Predloge je treba oddati do 31. decembra 2020 na naslov Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnico: “Predlog za priznanje”.

Zaradi selitve z Verdijevega korza 51 v prostore Trgovskega doma na istem korzu bo Feiglova knjižnica zaprta od 7. decembra 2020 do polovice januarja 2021.

Prodajam domače mesne izdelke iz svinjine: šalamo, klobase in kožarice. Klobase in kožarice bodo na razpolago januarja, šalami pa marca. Za naročila: 3463123991 (Valentin).

Sožalje

Ob izgubi drage mame, babice in prababice **Vide Gaberšček vd. Zavadlav** izreka hčerki Majdi, zetu Damjanu, vnuku Petru in družini iskreno krščansko sožalje Zveza slovenske katoliške prosvete

Ob slovesu drage **mame Vide** izrekamo iskreno sožalje hčerki Majdi Zavadlav in vsem sorodnikom člani Prosvetnega društva Štandrež.

Darovi

V spomin na nečaka Riccardota daruje teta Anči za krašenje cerkve v Števerjanu 100 evrov.

V hvaležen spomin na učiteljico Mirko daruje Valentina 30 evrov za revijo Pastirček.

Ob slovesu

VIDE GABERŠČEK vd. ZAVADLAV,

ki smo jo 16. decembra pospremili na štandreško pokopališče, se svojci zahvaljujemo župniku Karlu Bolčini za pogrebno mašo, cerkvenim pevcem in vsem, ki so sodelovali pri pogrebnih obredih. Zahvala gre tudi vsem, ki ste nam izrazili svojo bližino in sočustvovanje.

**Slovenski center za glasbeno vzgojo
EMIL KOMEL**

vljudno vabi na

Božični koncert

**Nastopajo gojenci in profesorji
SCGV Emil Komel in društva
ArsAtelier ter člani skupine O'Klapa**

**Koncert bomo neposredno
predvajali preko šolskega
YouTube kanala SCGV Emil Komel**

**SOBOTA, 26. DECEMBER 2020
OB 19. URI**

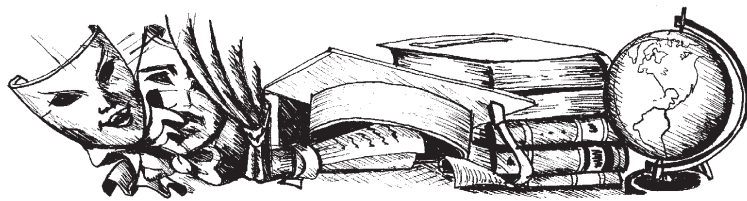
RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 25. decembra do 31. decembra 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it . Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 25. decembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 26. decembra** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja

v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju. **Nedelja, 27. decembra** ponovitev oddaje Okno v Benečijo. **Ponedeljek, 28. decembra** Radio Veritrash. Vodita Alessandro Frandolic in Tadej Lukman. **Torek, 29. decembra** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem **Sreda, 30. decembra** (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Zbiranje znamk, privlačen konjček. - Izbor melodij. **Četrtek, 31. decembra** (v studiu Andrej Bavcon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

Mednarodni zborovski festival Europa Cantat Festival 2021

Napovedujejo okrog 200 glasbenih dogodkov

Prihodnje leto bo med 16. in 25. julijem v Ljubljani mednarodni zborovski festival Europa Cantat Festival 2021, ki od leta 1961 vsake tri leta poteka v enem od izbranih evropskih mest. Prvič so ga izvedli v Passau v Nemčiji in od takrat je potekal že v 18 evropskih državah. V Sloveniji ga v sodelovanju z Evropsko zborovsko zvezo (ECA-EC) organizira predana ekipa Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD), katerega direktor je Marko Repnik.

Več kot 40 festivalskih prizorišč, skoraj 200 glasbenih dogodkov, ateljeji z vrhunskimi mentorji, množično petje na prostem, nastopi vabljanih tujih zasedb, zborovsko petje v živo in umetnostno drsanje, petje družin, petje najmlajših, petje prijateljev, koncerti na ljubljanskih vrtovih, terasah, dvoriščih in v dnevnih sobah ... V Ljubljani se bo prihodnje poletje, če bodo seveda zdravstvene razmere ugodne, resnično veliko pelo. Program Europa Cantat Festivala 2021 so na nedavni javni razgrnitvi v Cankarjevem domu predstavile vodja festivala Urška Bittner Pipan, vodja programa Mihela Jagodic in članica mednarodne festivalske glasbene komisije Simona Rožman Strnad. Kljub navdušenju, ki jim ga ni vzela niti epidemiološka kriza, pa se organizatorji zavedajo, da festival, ki ga navadno

obišče okrog 4.000 pevcev z vsega sveta in še enkrat toliko občinstva, pripravljajo v tveganih okoliščinah. Zato poudarjajo, da bodo njegovo izvedbo sproti prilagajali aktualnim epidemiološkim razmeram in tako poskrbeli za varnost vseh. V Ljubljano bo Europa Cantat Festival 2021 pripeljal velike mednarodne zvezde zborovskega petja, kar je za slovenske udeležence in udeležence odlična priložnost, da stopijo v stik z

najboljšimi ustvarjalci in se seznanijo z aktualnim svetovnim dogajanjem na področju različnih zvrsti vokalne glasbe. Poleg tega je festival izjemno pomemben tudi za razvoj kulturnega turizma in drugih področij družbenega življenja. "Europa Cantat Festival 2021 povezuje in navdihuje. Na festivalu bodo pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS Boruta Pahorja ter ob vsestranski podpori Ministrstva za kulturo in Mestne občine

Ljubljana sodelovale številne organizacije s področja kulture, šolstva, turizma in gastronomije," je povezovalni vidik festivala, ki bo pomembno prispeval k promociji Slovenije in njene kulture, strnila njegova vodja Urška Bittner Pipan. Zborovsko petje, ki je najštevilčnejša kulturna ljubiteljska dejavnost v Sloveniji, se bo tako prepletlo

EUROPA CANTAT FESTIVAL
2021
LJUBLJANA SLOVENIA
16-25 JULY

še z drugimi umetniškimi zvrstmi (z literaturo, fotografijo, likovno dejavnostjo ...), terapevtskim in socialnim delom ter športom. Festival bo tudi največji kulturni dogodek v času predsedovanja Slovenije Evropske unije v letu 2021. "Skoraj zagotovo festival ne bo takšnega obsega, kot smo si želeli in kot bi ga kot narod z izjemno zborovsko tradicijo, mednarodnimi referencami in rezultati na tem področju,

znali pripraviti. In ne samo to, vemo, da smo kot država, posamezniki in predvsem ljubiteljski ustvarjalci res odlični gostitelji," je poudarila skrbnica projekta na Ministrstvu za kulturo Marjeta Pečarič. Mestna občina Ljubljana se je za partnerstvo pri projektu Europa Cantat Festival odločila, ker se zavedajo, da ima zborovsko petje ne samo v Sloveniji, ampak tudi v Ljubljani izjemno tradicijo, tekmovalni dosežki slovenskih zborov pa so izjemni, je poudarila Mateja Demšič, vodja oddelka za kulturo MOL. Prijave na Europa Cantat Festival 2021, ki ni tekmovalnega značaja, bodo na festivalski spletni strani potekale med 15. 12. 2020 in 15. 2. 2021. Pogoji prijave so fleksibilni, kar pomeni, da bodo organizatorji v primeru sprememb, povezanih s covidom-19, prijavnino vrnili. Poleg tega bodo cene prijavnin za slovenske udeležence že v izhodišču nižje.

JEZIKOVNICA (99)

Vladka Tucovič Sturman

Med letoma 2019 in 2021

V času, ko se približuje konec leta, ki bi ga zaradi novega koronavirusa najraje pozabili, je nemara priložnost, da se v Jezikovnici nekoliko zaustavimo prav pri vprašanju, kako izražamo čas oz. neko obdobje. Vse prepogosto namreč slišim, da imajo ljudje pri tem težave. Pustimo tokrat ob strani zapise letnic in obletnic, ki sem se jim že večkrat posvetila, tokrat se želim zaustaviti pri nečem drugem oz. želim opozoriti na napako, ki je marsikdo ne opazi, ker sploh ne ve, da gre za neustrezno rabo. Oglejmo si primere: "vojna je trajala med leti 1941 in 1945", "študiral je med leti 1998 in 2004", "v prestolnici je živel med leti 2000 in 2007". V vseh treh primerih gre za tipično napačno izražanje dvojine. Ko namreč govorimo o nekem obdobju, je le-to zamejeno z dvema točkama oz. z začetkom in koncem. Res je, da je v vseh treh primerih govor o obdobju, ki zajema več let, torej množino let, pa vendar moramo priznati, da so se ta leta začela, trajala in končala, torej je obdobje trajalo več let oz. med določenima letoma. Ravno to, da se govori o več letih, ki pa so stisnjena med začetek in konec, marsikomu ne gre v račun, zato rabi množino, misleč, da je tako ustrezno. Ne, pravilno je takole: "vojna je trajala med letoma 1941 in 1945", "študiral je med letoma 1998 in 2004", "v prestolnici je živel med letoma 2000 in 2007". Lahko bi zapisali tudi takole – mogoče je komu tak zapis razumljivejši oz. bolj logičen: "vojna je trajala med letom 1941 in letom 1945", "študiral je med letom 1998 in letom 2004", "v prestolnici je živel med letom 2000 in letom 2007". Obdobje oz. množino let v vseh treh navedenih primerih bi lahko izrazili še na en pravilen način, kjer pa bi uporabili zvezo "v letih", torej vsem znano in bližjo množino, in sicer: "vojna je trajala v letih med 1941 in 1945", "študiral je v letih med 1998 in 2004", "v prestolnici je živel v letih med 2000 in 2007".

Vidite razliko med primeroma "vojna je trajala med leti 1941 in 1945" in "vojna je trajala v letih med 1941 in 1945"? Pomenske razlike ni, oba primera sta pravilna, samo na različna načina je izraženo obdobje.

Časovni razpon lahko izrazimo tudi s stičnim pomišljajem, ki pomeni od–do, torej lahko pravilno zapišemo tudi takole: "vojna je trajala v letih 1941–1945". Nesmiselno podvajanje bi bil takle zapis: "vojna je trajala v letih od 1941–1945", saj grafično znamenje pomišljaj (–) pomeni od–do, torej je predlog od v zapisu "od 1941–1945" odveč. Obdobje, ki se ga zaradi pandemije najraje ne bi spominjali, je iztekajoče se leto 2020, torej obdobje med letoma 2019, ko si nismo mogli predstavljati, kaj nas čaka v prihajajočem letu, in letom 2021, ki mu gremo z upanjem naproti. Naj bo zdravo! Ker če bo zdravo, bo že samo po sebi tudi srečno. Nasvidenje v novem letu!

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Obisk pri pisatelju Borisu Pahorju

Pisatelj je poudaril pomen domoljubja

Slovenski veleposlanik v Rimu, Tomaž Kunstelj, in slovenski generalni konzul v Trstu, veleposlanik Vojko Volk, sta obiskala starosto

slovenskih pisateljev Borisa Pahorja. Na njegovem domu sta mu diplomata zaželela obilo sreče pred bližnjimi prazniki in predvsem

veliko zdravja. Pisatelj je sogovornika pobaral po novicah z obeh strani meje. Pri tem se je prav posebej zavzel za odločno obrambo slovenskih nacionalnih interesov v pogovorih s Hrvaško o slovenskih pravicah na morju. Primorci smo na to posebej občutljivi in v Ljubljani bi se tega morali bolj zavedati. Ob koncu pogovora je pisatelj še prosil, da se slovenskim politikom z obeh strani meje prenese sporočilo, da je "v teh težkih časih še posebej pomembno domoljubje. Zdaj ni čas za spore in napade, zdaj je potrebna narodova enotnost". Pisatelj je bil obiska vesel in bližnje praznike pričakuje zdrav in tudi izjemno dobro razpoložen. To potrjujejo njegovi pisateljski načrti in neomajna volja, da jih izpolni.

Priznanje za glasbeničino delo na področju slovenskega liturgičnega petja

Černetovo nagrado za leto 2020 prejme Zulejka Devetak

Posebna komisija za podelitev Černetove nagrade, ki jo je imenoval upravni odbor Knjižnice Dušana Černeta in ki jo po novem sestavljajo Tomaž Simčič (predsednik), Erika Jazbar (članica) in Ivo Jevnikar (član), je na seji dne 20. decembra nagrado za leto 2020 soglasno podelila Zulejki Devetak, akademski glasbenici, pianistki, pevovodkinji in organistki. Nagrada se vsako leto podeljuje kot priznanje Slovincu oz. Slovenki ali slovenski organizaciji v Italiji, ki deluje v skladu s slovenskimi, krščanskimi in demokratičnimi ideali, za katere se je zavzemal časnikar in politik Dušan Černe (1916–1975). To bo že 33. podelitev nagrade, ki se je rodila leta 1976, ko jo je

kot prvi prejel beneški časnik Dom. S svojo odločitvijo je komisija letos želela izreči priznanje

nagrajenkinemu delu na področju slovenskega liturgičnega petja, zlasti ko v času pandemije in prepovedi

zborovskega petja sama s svojim glasom in orgljanjem umetniško dovršeno spremlja sv. mašo, ki se po valovih Radia Trst A vsako nedeljo prenaša iz župne cerkve v Rojanu. Iz svoje "osamljenosti" na praznem koru poslušalcem slovenske radijske postaje pomaga, da mašne obrede doživimo na še lepši, pristnejši in globlji način in da se v teh težkih časih pomanjkanja medosebnih stikov čutimo manj same. Z ozirom na restriktivne ukrepe, ki ne omogočajo javnih prireditev, bo komisija v nedeljo, 10. januarja 2021, nagrado v rojanski župni cerkvi med slovensko sv. mašo Zulejki Devetak izročila, njeno obširnejšo utemeljitev pa bo naknadno objavila v medijih.

Zlati jubilej športnega združenja v Italiji

Knjiga ob 50-letnici ZSŠDI

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji (ZSŠDI) praznuje 50 let. V ta namen so pri združenju izdali knjigo z naslovom 50

fotografij oseb, ki so pustile neizbrisen pečat našemu športu. Zahvalil se je avtorju zbornika Branku Lakoviču, Založništvu tržaškega tiska

so za prvega predsednika izvolili Bojana Pavletiča, ki ga imamo, po mnenju Branka Lakoviča, upravičeno za očeta modernega športa

so se obnavljati društva, po vaseh so začeli graditi vadbene prostore in zunanja igrišča, ta pa imajo izreden pomen še danes, predvsem v

ZSŠDI pomembno, saj daje združenje posebno težo slovenskemu jeziku. Po video povezavi je vse navzoče pozdravila tudi ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch, ki je dejala, da marsikdo športa ne povezuje z narodno zavestjo, ZSŠDI pa to dela že petdeset let. Po njenih besedah ni pomembno samo zmagovati, pač pa tudi sodelovati, prav vsem je zaželela lepe prihajajoče praznike. Voščilom se je pridružil tudi predsednik ZSŠDI Ivan Peterlin, ki je obenem spomnil, koliko načrtov ima Združenje v prihodnjem letu: prihaja Europeada, na kateri bo nastopila nogometna reprezentanca ZSŠDI, samo združenje pa bo gostilo mednarodni dogodek Igre prijateljstva. Kot že rečeno, je zbornik ob 50-letnici ZSŠDI uredil Branko Lakovič, sodelovali pa so še: Evgen Ban, Ingrid

Kalan, Igor Lakovič, Ivan Peterlin, Vili Prinčič, Ksenja Slavec, Igor Tomaseti, Riccardo Tosques, naslovnico je grafično oblikoval Martin Maver, za grafično oblikovanje knjige in prelom je poskrbel Peter Ferluga s podjetja PiKa, lektorsko delo pa je opravila Irena Kristan Bradač iz skupine Slori jezik. Knjiga je zelo bogata tudi s slikovnim gradivom, na 240 straneh knjige najdemo namreč kar 305 fotografij, za katere so poskrbeli Damjan Balbi, Foto KROMA, Lako, Mario Magajna, ZSŠDI in društveni arhivi. Delo vsebuje poglavje o začetku združenja, o predsednikih, nagradah, projektih in sintezo v italijanščini. Za tisk knjige je poskrbela Grafica Goriziana. Zbornik je na voljo v Tržaškem knjižnem središču, Katoliški knjigarni, na sedežu ZSŠDI in sedežu ZTT.

UP

let ZSŠDI, ki so jo, kot vse sedanje dogodke, predstavili spletno. Predstavitev je vodil operativni tajnik ZSŠDI Evgen Ban, ki se je skupaj s predsednikom Združenja Ivanom Peterlinom in urednikom novo izdane knjige Brankom Lakovičem javljal iz telovadnice Športnega društva Kontovel. Ivan Peterlin je uvodoma poudaril, da je knjiga dragocen dokument velikega družbenega bogastva, na katerega smo lahko vsi ponosni. V njej je na stotine imen in priimkov ter

(ZTT), ki je izdalo knjigo, vsem, ki so sodelovali pri njeni pripravi, in ŠD Kontovel. Besedo je nato dobil sam avtor, Branko Lakovič, ki je najprej orisal začetke športnega udejstvovanja Slovencev v Italiji. Spomnil se je sokolskih društev, ki so se že zavedala, da je prav šport eno glavnih sredstev za ohranjanje slovenskega jezika na našem območju. Začetek ZSŠDI-ja pa sega v l. 1970 (8. december), ko je potekal ustanovni občni zbor na Stadionu 1. maja, kjer

med Slovenci v Italiji. Na občnem zboru je sodelovalo 16 predsednikov športnih društev, ki so podpisali ustanovno listino, že od vsega začetka pa je bila skrb za slovenski jezik za združenje zelo pomembna. Lik Bojana Pavletiča je predstavil tudi sedanjí predsednik Združenja Peterlin, ki je v knjigi prispeval zapis o njem. Dejal je, da je bil Pavletič celovita osebnost, ki je v našem zamejskem prostoru sestavil gibanje, ki se je vseskozi razvijalo. Začela

času epidemije. Pavletič ima zasluge, da je bil šport od ustanovitve ZSŠDI postavljen na višjo kulturno raven, ob bok kulturi, in je dobil tisto vlogo, ki jo nosi še danes – ohranjanje slovenske zavesti, slovenski športniki pa se enakovredno kosajo tudi z italijanskimi atleti. Na predstavitvi je preko spletne povezave sodelovala tudi urednica pri ZTT-ju Alina Carli, ki je poudarila, da so že večkrat sodelovali z različnimi športnimi društvi pri izdaji knjig. Izpostavila je, da je sodelovanje z

Zajčje dogodivščine najboljša slikanica leta 2019 na natečaju revije Mentor!

Revija *Mentor*, ki že vrsto let deluje v sklopu Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, redno razpisuje natečaj za najboljšo leposlovno knjigo, izdano v samozaložbi, letos z letnico 2019. Najboljša slikanica leta 2019 je zgodba Mire Susi *Zajčje dogodivščine* (GMD, Gorica, 2019). Avtorici naj gredo čestitke in voščilo za nadaljnje uspešno literarno snovanje.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (140)

Dimitri Tabaj

DEVETI DEL

V Pacejevi rezidenci v Topoljanu so tudi čudovite freske, med temi tudi nekatere, ki so verjetno delo znamenitega slikarja Giovannija Scajaria (1726 - 1792) iz Asiaga, učenca slavnega Giovannija Battiste Tiepola (1696 - 1770). Karel Marija Pace (1724 - 1804), obnovitelj palače, je bil praded že omenjenega Viljema Paceja (1819 - 1896), ki je leta 1868 bil izvoljen v prvo starešinstvo štandreške občine in je zelo podpiral enakopravnost jezikov, saj je sam leta 1868, ko je drugič postal deželni glavar, spregovoril tudi v slovenščini. Grof Viljem Pace je bil stric grofa Antona Paceja Friedensberga - Dragutinoviča, enega največjih prevajalcev Prešerna, čigar žena Marija, rojena baronica Winkler, je pokopana v Štandrežu.

Grof Marino Pace je pokopan v svojem ljubem Topoljanu z ženo Gertrudo, rojeno grofico Barbo, v grobu, v katerem - kot rečeno - počivata tudi Marinova prastrica (brata njegovega deda), Viljem starejši in Rudolf, ter grof in grofica Strassoldo. Marinova žena Gertruda Barbo (1892 - 1987, celotno ime: Marija Gertruda Valeska Roza Alojzija Barbo pl. Waxenstein) je v prvem zakonu bila poročena z lichtensteinsko-avstrijskim plemičem, častnikom in novinarjem Gilbertom Heinrichom Carlom Augustom von In der Maur auf Strelberg und zu Freifeld (1887 - 1959), s katerim je imela sina Wolfa In der Maura (1924 - 2005), kasnejšega znanega avstrijskega novinarja in televizijskega urednika. O Strassoldovih sem že imel priložnost pisati, zato bom nekaj povedal o starodavni rodbini Barbo. Ta plemiška rodbina je bila beneškega rodu (po mnenju nekaterih izvor sega celo v antični Rim, v rod Klavdijcev, iz katerega je izšel tudi rimski cesar Neron). Predstavnik rodbine Barbo je bil tudi Peter Barbo (1417 - 1471), ki je leta 1464 postal papež

Pavel II., znan tudi po tem, da je ljubljansko škofijo izvil Ogleju in jo naredil podrejeno le papežu. V tej rodbini so se rodili tudi dož beneške republike, kardinali, škofje, oglejski patriarh in več vojskovodij. Beneška veja rodbine je izumrla v 18. stoletju. Družinsko tradicijo je nadaljevala druga veja, ki je - kot bomo videli v nadaljevanju - še posebej zanimiva za slovenski prostor: v 15. stoletju se je naselila v Istri in v 16. stoletju je Janez Barbo s poroko z domačo plemkinjo Marto Moise pl. Mojsevič pridobil posestvo Kožljak (Waxenstein v nemščini, od tod ime nove veje rodbine: Barbo-Waxenstein). Kasneje se je razdelila na tri veje: paško, gotniško in rakovniško. V Sloveniji so imeli ogromno gradov in dvorcev. Nekateri predstavniki rodbine Barbo-Waxenstein, ki je v stoletjih bila zelo prisotna v upravi, sodstvu in vojski habsburške monarhije, imajo izjemne zasluge za slovenski narod. Franc Barbo-Waxenstein je bil od 1563 do 1569 stotnik na Reki, kjer je branil hrvaške meje proti Turkom, podpiral je Primoža Trubarja (ta je imel več stikov z rodbino Barbo) in slovensko književnost. Franc Barbo-Waxenstein je tudi širil knjige v glagolici, cirilici in latinici. Zelo se je trudil za prevod glagolskega Svetega pisma. Omeniti moramo Dizmo Barbo-Waxenstein (1737 - 1802), tajnika in direktorja Kranjske kmetijske družbe, in njegovega pravnika Jožefa Emanuela (1825 - 1879), politika, slovenskega domoljuba in podpornika čitalništva in Slovenske matice. Tako je 25. novembra 1879 poročal o njegovi smrti ljubljanski Slovenec: "Telegram, ki nam je z Dunaja zadnji čas prinašal več del le vesela poročila, nam poroča zdaj žalostno novico: grof Barbo, državni poslanec trebenjsko kočevskega okraja, je 23. t. meseca zvečer umrl za mrtudom, ki ga je nekoliko dni prej zadel. Toraj zopet enega najzvestejših plemenitih sinov stare garde naroda našega ni več!"

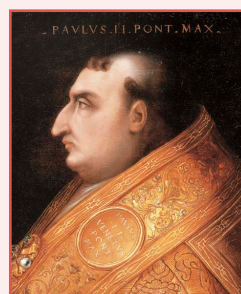
Pacejeva glavna rezidenca že več stoletij stoji v Topoljanu. Kot smo videli, je bil ta krasni dvorec eno najljubših domovanj mnogih predstavnikov te rodbine.

Grofica Gertruda Pace, roj. Barbo, žena grofa Marina Paceja. Oba počivata na pokopališču v Topoljanu, kjer počivajo tudi Marinova prastrica (brata njegovega deda), Viljem starejši in Rudolf, ter grof in grofica Strassoldo (vir slike: geni.com).

Grb rodbine Barbo. Rodbina je bila beneškega izvora. V 15. stoletju se je naselila v Istri in v 16. stoletju je Janez Barbo s poroko z domačo plemkinjo Marto Moise pl. Mojsevič pridobil posestvo Kožljak (Waxenstein v nemščini, od tod ime nove veje rodbine: Barbo-Waxenstein). Na grbu rodbine Barbo in na grbu sv. Heme Krške temelji sedanjí grb občine Šentrupert na Dolenjskem (kjer se je razvila zelo pomembna veja grofov Barbo, t. i. rakovniška veja).

Predstavnik rodbine Barbo je bil tudi Peter Barbo (1417 - 1471), ki je leta 1464 postal papež Pavel II. (na sliki), znan tudi po tem, da je ljubljansko škofijo izvil Ogleju in jo naredil podrejeno le papežu. V tej rodbini so se rodili tudi dož beneške republike, kardinali, škofje, oglejski patriarh in več vojskovodij. V Sloveniji so imeli ogromno gradov in dvorcev. Nekateri predstavniki rodbine Barbo-Waxenstein, ki je bila v stoletjih zelo prisotna v upravi, sodstvu in vojski habsburške monarhije, imajo izjemne zasluge za slovenski narod.

Grof Jožef Emanuel Barbo (1825 - 1879), politik, slovenski domoljub in podpornik čitalništva in Slovenske matice

BODI ČLOVEK!

STRAŽAR PRAVI: »PRIŠLO BO JUTRO, ČETUDI JE NOČ!«
(IZ 21,12)

Božič je dogajanje

Potovanja nazareške hiše ter Jezusova, Marijina in naša potovanja

Nazaret – Betlehem – Egipt – Nazaret – Trsat – Loreto – Strunjan – Sveta Gora – Porčinj – Fatima – Medžugorje – Kurešček ... Nadangel Gabrijel je prišel k Mariji v njeno skromno nazareško hišo. Bog se ne razodeva le papežem in ni prisoten le pri slovesnih bogoslužjih v katedralah. Je z nami tudi pri naših vsakdanjih opravilih. Tudi ko ne moremo v cerkev, tudi ko nam je obisk sv. maše onemogočen. Zelo spodbudno sporočilo za čas epidemije! Seveda to ne pomeni, da evharistija in občestvo, ki se zbira okoli oltarja, nista pomembna. Ukrepi v času koronavirusa omejujejo tudi udeležbo pri sv. mašah. Četudi je pomembno tudi to vprašanje, pustimo ob strani vprašanje o umnosti in pametnosti teh ukrepov oziroma o njihovi iracionalnosti, neumnosti, neznanstvenosti in smešnosti. Kakršnikoli že so, ti ukrepi Božjega delovanja ne morejo zaustaviti! Zanimivo se mi zdi cerkveno izročilo, ki pravi, da je nazareška hiša l. 1291 iz Nazareta prispela na Trsat in nato l. 1294 v Loreto, kjer stoji še danes. Loretsko Mater Božjo imajo za svojo zavetnico tudi astronauti, ki so današnji columbi. Hiša, v kateri prebiva Jezus, potuje, se širi, veča in

dograjuje. Širi se njegovo Telo. Kristusovo telo je bilo najprej spočeto v Mariji in je začelo rasti, se razvijati. Jezus se je rodil. Živel je v nazareški hiši. Toda s tem njegove širitve ni bilo konec. Razširil se je po vsem svetu. In njegovega širjenja, rasti Kristusovega telesa, še ni konec. Tega širjenja ne morejo zaustaviti razne prepovedi in omejitve, kajti Kristus je prisoten med nami po Svetem Duhu, ki veje, kjer hoče. Razne prepovedi in omejitve, ki jih danes postavljajo državne in cerkvene oblasti, četudi so še tako upravičene in potrebne, ne morejo ogroziti občestva svetih. Še manj pa, če so ti ukrepi pretirani, iracionalni, neumni, smešni

in v nasprotju z resnico! Ustvarjeni smo za občestvo, za medsebojno povezanost. Ob dopolnitvi časov se bodo razmere povsem spremenile. Državni zakoni ne bodo več potrebni. Tudi vsa državna zakonodaja, ki je v nasprotju z Božjimi zapovedmi, ne bo obstala; v trenutku se bo sesula. Satanu zaobljubljeni voditelji in krivični sodniki bodo povsem brez moči. Toda večnost se začneja že danes. Bog nas ljubi danes.

Bog ustvarja svet danes! Če Bog ne bi bil Stvarnik, če ne bi bil na delu zdaj, v tem trenutku, bi svet izginil v nič. Tudi nas ne bi bilo. Kakšen fantastičen čudež! Čudež, ki ga ne moremo razumeti. A ga gledamo in nas vabi k razmišljanju. Prva beseda angela Mariji je bila: "Haire!" "Veseli se!" Angel ji ni najprej rekel prenehaj delati, poklekni, vstani, potruji se, bodi bolj pridna pri delu ... Ne,

najprej ji je rekel: "Veseli se!" Ne zato, ker si lepa, bogata, učena. Veseli se, ker je Gospod s teboj! Ker si ljubljena! Koliko moraliziranja poslušamo dan za dnem. Kaj vse bi morali narediti, spremeniti, kdo ima prav in kdo je pokvarjen ... Prav gotovo so potrebni tudi načrti, ukrepi in razna prizadevanja. Nujno potrebujemo "The Great Reset" in NWO. Prav gotovo! Brez dvoma! Toda kakšen reset? Mar takšnega, kot si ga je v svoji glavi zamislil Klaus Schwab in ga forsira Svetovni gospodarski forum? Protestiram! To nas vodi v samouničenje! Ne pomaga nam, če pred seboj vidimo svetlečo se zlato kupolo imenitnega templja in kot nori hočemo priti vanj. Zlati tempelj ni nič drugega kot vhod v pekel! Zanimivo, da se človeštvo ne zmeni za številna opozorila. Začarane množice romajo proti zlati kupoli, četudi vedo, kaj jih tam čaka. Zakaj se človeštvo ne odloči za "reset", kot ga predlaga Fatimska Mati Božja? Pojdimo v Betlehem! Resnične preнове sveta in človeštva ne bo, če svojega pogleda ne bomo usmerili k novorojenemu Detetu in Boga postavili na prvo mesto.

Bogdan Vidmar

*Božič ni misel, je dogajanje!
Odrešenik, prihajaš.
Preženi meglo, strah in obup.
Reši nas strahu pred koronavirusom.
Naj se z epidemijami in drugimi nadlogami soočamo na pameten način.
Daj nam spoznanje, da se iz resničnosti ne smemo odklopiti, kar tolikokrat počnemo, temveč se nanjo priklopiti in jo gledati, čutiti.
Podeli nam milost, da Te bomo videli takega, kot si;
da bomo spoznali tudi resnico o sebi.
Sprejmi nas ob jaslicah; osvobodi nas osamljenosti.
Povrni nam dostojanstvo Božjih otrok!
Odpri nam ušesa, da bomo zaslišali angelsko petje.
Naj kot Modri z Vzhoda, uzremo čudovito Luč.
Naj se veselimo, da je tvoja Mati tudi naša mati in sv. Jožef naš zgled in varuh.
Hvala za pogum in moč, da zmoremo videti bližnje okoli nas;
tudi njihove stiske in radosti.
Navdihuj nas, da bomo pomagali otrokom v njihovem dozorevanju;
naj s pogumom zrejo v prihodnost.
Sodelavcev, poslovnih partnerjev in drugih ljudi, s katerimi se srečujemo,
naj ne gledamo le skozi oči naših koristi.
Morda se niti ne opazi; ko smo s Teboj, gradimo novi svet,
svet poln topline in lepote.*

12 Bodi človek!

Sprememba miselne podlage

Klasični in sodobni um

Ob političnih in kulturnih razpravah, ki danes potekajo v zahodnih družbah med, grobo rečeno, progresivnim in konservativnim taborom, smo soočeni z zanimivim paradoksom. Čeprav naša družba vsaj navidezno pogosto poudarja svojo racionalnost, se zdi, da je družbena razprava pogosto zgolj nekakšno vrtenje v krogu, iz katerega ni videti izhoda. Posledica tega stanja je, da dejansko ne prihaja do resničnega soočenja argumentov, temveč navadno prevlada argument moči. Soroden problem zadeva tudi delovanje katoliške Cerkve oz. položaj krščanstva v današnji družbi. Dejstvo je, da je prav Cerkve od II. vatikanskega koncila dalje vložila in še vedno vlaga velike napore za vzpostavitev dialoga s "svetom". Ne glede na to se dosežki zdijo borni, saj se čedalje bolj vsiljuje ugotovitev, da nauk Cerkve za večino ljudi postaja ne le vedno bolj oddaljen, temveč celo nerazumljiv. Pri tem se logično postavlja vprašanje, zakaj prihaja do tega "nesporazuma". Zakaj pogosto kljub deklariranemu sklicevanju na racionalnost nismo sposobni argumentirane razprave oz. se je celo bojimo? Zakaj sodobni svet ne zmore (več) razumeti krščanskega sporočila? Gotovo bi celovit odgovor na to vprašanje zahteval izjemno obsežno razpravo, ki bi segla daleč onkraj meja tega razmišljanja. Upoštevajoč to omejitev, pa bi rad v nadaljevanju podal vsaj poskus enega od mogočih odgovorov. Mislim, da moramo odgovor vsaj delno iskati v tem, da sta jezik in način argumentacije, ki se ga poslužujeta obe strani, pogosto radikalno drugačna, razprava pa posledično v glavnem neplodna, pravzaprav že *a priori* nemogoča. Še več, rekli bi lahko, da imamo opravka z dvema različnima načinoma mišljenja. Skorajda

ni treba posebej poudarjati, da ima omenjeno dejstvo pomembne posledice za delovanje naše družbe, v kateri naraščata polarizacija in izgubljanje zaupanja v zmožnost dialoga. **Moderni preobrat** Razmišljanje lahko začnemo s preverljivim dejstvom, da je med predstavniki progresivnega in konservativnega tabora mogoče najti veliko razliko v navajanju argumentov, ki končno temeljijo na drugačem gledanju na svet oz. načinu mišljenja. Tako globoke razlike končno pomenijo to, da se danes pravzaprav ne strinjamo več s tem, kaj pomeni biti racionalen. Na preobrat v načinu mišljenja, ki označuje prehod iz predmoderne v moderno dobo, je v svojem klasičnem delu *Uvod v krščanstvo* opozoril že Joseph Ratzinger. Po njegovem prehod v moderno zaznamuje konec antičnega mišljenja, ki je bilo usmerjeno v metafiziko. Moderni obrat, ki se začneja z Descartesom in italijanskim filozofom Giambattistom Vicom, je najprej prinesel historicizem. V skladu s historicizmom lahko človek resnično pozna le tisto, kar je storil sam, kajti resnično pozna le samega sebe. Človekov duh se ne more več poglobljati v metafiziko, ampak le v storjeno – edini resnični znanosti sta tako postali zgodovina in matematika. Filozofija je s Heglom postala vprašanje zgodovine, nekoliko kasneje je Marx koncipiral ekonomijo na zgodovinski način, Darwin pa pojmoval sistem življenja kot zgodovino življenja. Historicističnemu preobratu je nato sledil še storilnostni preskok – bistvena je postala resnica, nanašajoča se na prihodnost, na zmožnost nekaj spremeniti. Zgodovino je tako izpodrinila *techné*, človek naj bi namreč lahko zares spoznal samo tisto, kar

je ponovljivo. To je vodilo k popolni prevladi naravoslovne metode ter k dotlej nepredstavljenemu napredku naravoslovnih in tehničnih znanosti. Po ugotovitvah novozelandskega raziskovalca intelligence Jamesa Flynna se je naraščajoči poudarek na tehničnem razmišljanju v zadnjem stoletju odrazil na področju intelligence, kot jo merijo IQ testi. T. i. Flynnov efekt označuje konstantno naraščanje rezultatov standardiziranih IQ testov vse od začetka rednega merjenja do danes. Povprečni rezultati le-teh namreč od začetka 20. stoletja vsako desetletje neprekinjeno naraščajo za približno 3 %. A pri tem je potrebno poudariti, da je dvig intelligence ostal omejen, in sicer predvsem na področje abstraktnega, kategoričnega in hipotetičnega mišljenja. Toda pri ostalih aspektih napredka ni opaziti. Sledeč Flynnovim ugotovitvam, lahko torej sklenemo, da je moderni človek postal bolj vizualen, abstrakten ter "logično-posledičen" kot njegovi predniki. To pa hkrati pomeni, da pripisuje veliko manjšo vrednost narativnemu in odnosnemu načinu razmišljanja. Skratka, moderni preobrat ni pomenil le velikega preskoka v pogledu na človeka ter njegovo mesto v naravi in družbi, temveč je pomembno vplival tudi na sam način mišljenja. **Tehnicistični um** Sodobni človek je tako opustil klasično dojemanje sveta kot smiselne in enovite celote, ki se je uveljavilo že z grškimi filozofi, predvsem Aristotelom. Po Aristotelu je svet poln smisla, saj vsako bitje teži k svoji izpolnitvi, pač v skladu s sebi lastno naravo. Tak pogled na svet so nato dodatno razvili in teoretsko utemeljili katoliški srednjeveški misleci, predvsem sv. Tomaž Akvinski. Pomembno je predvsem

poudariti, da v klasični misli človek ni izključen iz stvarstva kot enovite celote. Nasprotno pa sodobni človek sebe doživlja kot neodvisni kartezijanski subjekt. Podobno tudi druga živa bitja in stvari nimajo več svojega reda v stvarstvu in svoje lastne finalnosti, h kateri stremijo po svojem bistvu, temveč so podvržene človeški

ustvarjalnosti in manipulaciji. Na tak način človek izgublja stik s svojo telesnostjo in materialnostjo sveta okrog sebe. C. S. Lewis je zapisal, da je srednjeveški človek z začudenjem in občudovanjem stremel v svet, poln svetlobe, luči in glasbe. Nasprotno pa moderni človek v njem vidi le praznino in tišino. Sodobni zahodni človek ne zmore več vzpostaviti pristnega odnosa do svojega okolja, saj živi v svojem abstraktnem svetu, kjer mavrica ni nič drugega kot poseben barvni spekter, krava pa le štirinožni vretenčar, ki proizvaja mleko in meso. Bistveno se je spremenil tudi odnos do samega sebe. Spričo radikalnega antropocentrizma, ko zmore človek zares spoznati le še svoje lastno delo, mora hkrati tudi na samega sebe gledati le kot na nekaj, kar je nastalo čisto slučajno. Že opisani obrat k storilnosti, k ponovljivosti in gotovosti naravoslovnih eksperimentov je gotovo odprl pot velikemu

razvoju naravoslovnih znanosti ter posledično omogočil doslej nezamisljivo materialno udobje, a hkrati na drugih področjih povzročil osiromašenje našega doživetja sveta. Sodobni človek zato resda bolje razmišlja v smislu sledenja abstraktnim principom, a teh ne zna več

odločilno prednost. **Poskus alternative** Zdi se mi pomembno poudariti, da tehnicistični način mišljenja ne predstavlja višje točke na hipotetični premici napredka. Večina bi danes sicer gotovo trdila, da je sodobni znanstveni način razmišljanja neprimerno boljši kot "zaostali" in "neznanstveni" metafizični koncepti preteklosti. Toda težava tehnicističnega mišljenja ni v tem, da je samo po sebi popolnoma napačno. Težava je v tem, da je redukcionistično. Sodobni tehnicistični mislec spominja na Chestertonovega norca. Kot je ta zapisal v svojem delu *Pravovernost*, norec namreč nikakor ni nekdo, ki bi izgubil razum. Norec je tisti, ki je izgubil vse razen razuma. Pri njem lahko opazimo izurjen um, a brez prisotnosti "zdrave pameti". Kot opozarja Chesterton, je za norost značilna zmes logične popolnosti in duhovne skrititve. Ni težava v tem, da bi norec napačno logično-posledično sklepal, temveč v tem, da ne vidi "celovite slike", da je njegov svet omejen na (pre)ozek krog. Iz tega kroga se ne more rešiti z navajanjem logičnih dokazov, reši ga lahko samo nenađen in drzen skok, nekakšen "skok vere", s katerim končno zapusti svoj umski zapor in svobodno zadiha na svežem zraku normalnosti. Kaj torej storiti? Vsak pravi poskus alternative mora predstaviti koncept doživetja sveta, ki je mnogo širši kot goło tehnicistično mišljenje (čeprav tega seveda ne izključuje). Bistvo je v tem, da pokažemo na racionalnost in smiselnost starejšega načina doživetja sveta. Pomembno je torej, da opozorimo na širšo resničnost, ki je sama tehnicistična miselnost ne more zajeti. Več o tem pa v katerem od naslednjih prispevkov.

Matic Batič

Kritika našega verovanja

O ravnodušnosti do Boga

Že prej se je versko življenje nekako zmanjševalo, v teh časih, ko so cerkve ponovno zaprte, pa se zdi, da je ravnodušnost do Boga in vsega Božjega le še narasla. In tako seveda razmišljamo tisti, ki na Boga še polagamo kakšen up našega življenja. Zakaj je tako, se da razbrati kakšen razlog? **1. Poskusi živeti brez Boga – morda bo pa šlo!** Mislim, da glede oddaljevanja od Boga ni treba preveč komplicirati. Ljudje poskusijo, če gre tudi brez njega, in večinoma kar gre. Zatika se pri globljih vprašanjih

človeka, njegovega obstoja, njegove prihodnosti, smisla sveta in podobnem. Ampak do tja večina ljudi danes žal ne pride, ker tega enostavno ne potrebuje. Dovolj smo prikovani na ta svet, da prihodnjega ne potrebujemo. V tem je glavna poanta. Mnogi zmotno mislijo, da je bilo pred 100 leti, ko so v cerkve drle množice, kaj drugače. Sam relativno pesimistično menim, da ne. V cerkev ljudje namreč derejo takrat, ko Cerkve predstavlja lepilo družbe. Ko je bila Cerkve glavno in včasih edino vezivno tkivo družbe,

je bila obvezna. Skoraj kakor glavna politična stranka. Ko se ta pomen družbenega veziva zgubi, gre do ljudi kam drugam. Skratka, praznjenje cerkva ima pogosto zelo malo opraviti z vero. Prav tako ima polnjenje cerkva morda pogosto zelo malo opraviti z vero. **2. Življenje z Bogom je naporno** Druga točka je nadaljevanje prejšnje. Namreč, da smo dovolj prikovani na ta svet, da prihodnjega ne potrebujemo. Življenje z Bogom je v našem svetu zelo naporno. Misel na

večno življenje še bolj. Dokler nam gre dobro, je Bog moteči faktor. Če človeka ne žene osebni odnos, je vse muka. Zakaj je problem iti v nedeljo k maši, ne pa na nogomet? Oboje je neki napor, ampak če ti dogajanje v cerkvi ne predstavlja družbenega tkiva (kot smo omenili zgoraj) in če v njej ne najdeš Odnosa, je naporno. Če ni odnosa z Bogom, je vse, povezano z vero, naporno, od obiskovanja liturgičnih dogodkov do določenih moralnih drž. Gotovo kdo meni tudi drugače, a meni osebno glavno točko,

na kateri vse stoji in pade, predstavlja osebno srečanje z Gospodom Jezusom. Če tega ni, je vse versko udejstvovanje napor in "brezveze". Zakaj je to tako težko doseči pri ljudeh? To bo eno prvih vprašanj, ki jih bom zastavil Gospodu, ko se srečava na onem svetu. **3. Morda pa že tako ali tako že živiš brez Boga?** Zdaj pa še ena točka, da pritisnemo na žulj sami sebi. Že na začetku tega razmišljanja sem zastavil neprimerno vprašanje: "tako – da je ravnodušnost do Boga vedno večja

– razmišljamo tisti, ki na Boga še polagamo kakšen up našega življenja. Ena glavnih težav je v tem, da tudi tisti, ki redno hodimo v cerkev in poskušamo živeti svojo vero, pogosto v Boga polagamo le "kakšen up našega življenja" in nič več. Tudi jaz sem morda kdaj med njimi. Tu se začne in konča. Če se ne vidi, da je Bog pri meni na prvem mestu, se ljudem nevede kaže, da se življenje da živeti tudi z Bogom na drugem, tretjem, desetem mestu. In s tem se vmemo k prvi točki.

Gabriel Kavčič

Spodbudne besede iz tujine

Novo ovrednotenje

Tim Zakošek je nekdanji bogoslovec, doma iz Štajerske, ki končuje doktorski študij v Parizu. Namenil nam je nekaj besed iz zdomstva.

Ko se advent vedno bolj nagiba h koncu, že čez nekaj dni pa bomo pričeli slovesno božično devetdnevnicu in se tako približali Božiču ter kasneje novemu letu, sem se kot Slovenec, ki že nekaj let biva zunaj naročja svoje zemeljske domovine, odločil, da zapišem nekaj misli o tem letu, ki se izteka. To leto nikakor ni bilo najlažje za kogarkoli od nas, od stalne zdravstveno-ekonomske negotovosti vse tja do prepovedi javnega bogoslužja. Bog nam je pripravil težak križ, ki smo ga čim bolj Bogu podobno skušali prenašati. Toda naša vera nas uči, da je potrebno križ z veseljem nositi, zaradi ljubezni do Boga in našega zveličanja. Po drugi strani nam Bog govori in nas tolaži, ko pravi: “Moj jarem je prijeten in moje breme je lahko” (Mt 25, 30). Kljub vsem tegobam tega leta naj se naša srca ob

njegovem koncu napolnijo z upanjem in hvaležnostjo. Kljub vsemu to leto vendar ni bilo tako hudo. Marsikaj smo se lahko naučili o nas ter se vrnili nazaj k celici naše družbe – družini. Trenutna situacija nas je po večini priklenila k hišnim

svetna ter tudi cerkvena oblast prepovedala javna bogoslužja, za nobenega pravega kristjana ni bila lahka preizkušnja. Nekakšen poskus zadoščenja so bili prenosi svetih maš, s katerimi so nas bombardirali z vseh

kako pomembna je sveta maša v našem krščanskem življenju. Nikoli ne bom pozabil veselja, ko sem se na Gospodov Vnebohod prvič po mesecih udeležil maše (tajne seveda, kajti v Franciji so se javne maše vrnile šele 23. maja).

durim ter nam omogočila, da smo se kot družina (še) bolj povezali, spoznavali drug drugega ter postajali hvaležni za naše kreposti, pa tudi slabosti. Situacija, ko nam je

strani. Ampak noben prenos svete maše ne more zadostiti naši nedeljski obveznosti ali zapolniti hrepenenja po presveti daritvi. Morda smo končno zdaj resnično razumeli,

Končno je bila moja žeja po svetih zakramentih potešena. Koliko žejnih romarjev je goreče molilo za vrnitev svetih maš ter za konec pandemije, Bog pa nas je milostno uslišal.

Božično premišljevanje

Jaslice in sveta maša

Blíža se božični praznik in na mnogih krajih že postavljajo jaslice, kakor npr. na Trgu sv. Petra. Majhne ali velike, enostavne ali bolj dodelane, jaslice predstavljajo družinsko in zelo jasno upodobljen izraz Božiča. Gre za element naše kulture in umetnosti, predvsem pa je to element vere v Boga, ki je v Betlehem prišel “prebivat med nas” (Jn 1,14). Tako se je v nagovoru po molitvi Angelovega češčenja 12. decembra 2004 obrnil sveti papež Janez Pavel II. na otroke in mladostnike, ki so prinesli na glavni vatikanski trg k blagoslovu svoje Jezuščke, ki so jih nato postavili kasneje v rimske jaslice po župnijah, šolah in družinah. Če pomislimo, je to bilo še zadnje adventno in božično praznovanje poljskega papeža med nami, ob prebiranju teh besed pa so se mi takoj v misli prikrdle prav podobe iz Poljske, kjer v jaslicah Dete leži na prtčju, ki se imenuje korporal oz. telesnik po slovensko. S tem ta katoliški srednjeevropski narod kaže, kako resnično veljajo Gospodove besede s konca Matejevega evangelija: “Jaz sem z vami vse dni do konca sveta!” (Mt 28,20). Pazimo, ne gre le za nekaj virtualnega in ne gre za

zgolj duhovno navzočnost, kakor je rečeno in mišljeno pri: “Kjer sta namreč dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem sredi med

ni tista polna in dokončna, saj se tista uresniči šele z gledanjem Božjega Sina iz obličja v obličje, ki pa ni od tega sveta. Vemo

bogopodobnost, kakor temu pravimo. Imamo torej jaslice, ki so podoba tega čudeža, da je Bog postal človek, nase je prevzel človeško

milosti. Tesna povezanost podobe jaslic s sveto mašo, kjer občudujemo podobo ljudske umetnosti, ki nam kaže to čudovito skrivnost,

Ob jaslicah lahko pridno v molitvi vadimo, kako lahko našemu Odrešeniku pri sveti maši izročamo svoje življenje. Jaslice so podoba, pred katero molimo, prav kakor so molili pastirji, Sveti trije kralji in ostali, to pa je seveda zelo lepo delo, sploh če to dela družina skupaj. Kot smo pa dejali, jaslice kažejo tja, kjer se vse to dogaja “v duhu in resnici”, to pa je sveta maša, kjer svoje življenje Bogu izročimo sicer na duhovni način, pa vendarle tudi resnično, navzoči smo pri resničnem spremenjenju ubogih in preprostih prvin v Kristusovo Telo in Kri, resnično so z nami vsi nebeščani, z Marijo na čelu, z nami so resnično navzoče verne duše, povezani smo še z drugimi verniki na zemlji, ki se trudijo isto delati drugod pri sveti maši. Jaslice so tako pravzaprav kakor Janez Krstnik, ki nas je spremljal v adventnem času, saj kakor on kažejo na “Jagnje Božje, ki odjemlje grehe sveta” dejansko pri svetih zakramentih, posebej pri sveti spovedi in sveti maši. Če mu bomo pa v svoji revščini in nevrednosti znali odpreti svoja srca, bo z veseljem prišel in prebival med nami.

Andrej Vončina

njimi” (Mt 18,20). Gre za resnično navzočnost v presvetem zakramentu, ki se uresniči pri spremenjenju pri sveti maši, kjer kruh in vino postaneta Jezus sam, resnično navzoč, četudi je ta navzočnost nad človeškimi čuti in je zato presežna. Seveda niti ta navzočnost še

tudi, da čeprav bi naši duši po smrti uspelo priti do tega, tudi to še ni do konca uresničeno popolno srečanje z našim Odrešenikom, saj se mora naši duši ob koncu časov pridružiti še poveščano telo. Takrat bo šele za vse dokončno rešene spet uresničena prvotna

naravo, s tem pa omogočil prav to, da mi lahko spet postanemo podobni prav Njemu, ki je Bog in večni Kralj. To čudovito ponazarja molitev duhovnika ob prilivanju nekaj kapljic vode v vino v kelihu, kjer mašnik Boga prosi za vse verne, da bi bili deležni te

ki pa gre ali je šla prevečkrat mimo nas pri sveti maši, ko se nismo dovolj potrudili, da bi stopili še bolj odločno na to pot upodabljanja po Bogu tako, da ga spustimo v svoje prebivališče in nismo podobni tistim, ki zanj in njegove starše niso našli prostora na sam Božič.

SLOVENIJA LJUBLJENA

[Ignacij](#)

[Slovenija ljubljena.](#)
[Na stičišču Evrope.](#)
[Slovenija ljubljena.](#)

[Zelena, raznolika,](#)
[povezana, ena,](#)
[Slovenija ljubljena.](#)

[Slovenija ljubljena,](#)
[srce Evrope,](#)
[Slovenija, ki ljubi ...](#)

Obudimo hvaležnost, da nas je Gospod naučil, kakšnega izrednega pomena je sveta maša za naše zveličanje, ter v nas zbudil sveto hrepenenje po zakramentih. Bodimo Bogu hvaležni za našo domovino, ki nas je s svojo lepoto obdajala skozi ves ta čas. Hvalimo božjo Previdnost, da nam je dodelila tako lep kos zemlje za našo zemeljsko domovino, vse tja od vršacev do prekmurske ravnice, od lepot Krasa in Primorja do zelenih gričev Štajerske. Domovina

in družina sta mi med prvo karanteno izredno manjkali. Zatorej sem se zanj še posebno priporočal pri Mariji in svetem Jožefu, da bi ju obranila hudega ter da bi iz te žalostne situacije potegnil le najboljše! Zatorej vam vsem, dragi bralci, ob teh svetih božičnih praznikih, želim, da vam kraljevo Dete napolni vaša srca z upanjem in milostjo, da bi kljub težavam ne omagovali, na koncu našega teka pa prejeli neminljivi venec slave.

Tim Zakošek

Kako se boriti z zverjo?

Kdo so naši zavezniki in kdo infiltrirani sovražniki?

Na področju virologije sem popoln laik in nimam niti možnosti niti želje, da bi se v to področje poglobljaj. Zanešati se moram na znanstvene ugotovitve tistih, ki so na tem področju strokovnjaki. Komu naj verjamem? Do nas prihajajo razne nasprotujoče si informacije. Znanstveniki med seboj niso enotni. ÐTo me niti ne moti preveč. Zdi se mi normalno, da strokovnjaki ne vedo vsega, da določene zakonitosti narave šele odkrivajo, da se včasih tudi motijo in prihajajo do različnih ugotovitev. Normalno se mi zdi tudi to, da zdravniki, ki spoznanja znanosti aplicirajo v svoji praksi, včasih postavijo napačno diagnozo in zdravijo na zgrešen način, ki pacienta vodi v smrt. Na koncu koncev ne moremo od medicine zahtevati, da ne bomo umrli. Zdravnikom moramo biti še in še hvaležni, da olajšajo naše bolečine, podaljšajo življenje staršem, ki imajo še majhne otroke ...

Menim, da moramo vse nakazane zmote, napake in omejitve na neki način sprejemati in se z njimi sprijazniti. "Teorije zarote" pa pravijo, da v nekaterih primerih ne gre le za zmote in napake, ampak za zavestno zlorabo in zavajanje množic. Tako naj bi bile v začetku epidemije (februar, marec 2020) v severni Italiji prepovedane obdukcije, ki bi pokazale, kako virus deluje. Nekateri zdravniki trdijo, da bi umrlo veliko manj ljudi, če bi bile

obdukcije narejene in bi pacientom dali sredstva proti strjevanju krvi ... Bolnišnice bi bile veliko manj zasedene, če bi v začetni fazi okužbe splošni zdravniki predpisovali zdravilo proti malariji, vitamin D3... Poteka

tistimi, ki so nosili masko in tistimi, ki je niso nosili, le 0.3 %. Zakaj se o tej raziskavi sploh ne govori v javnosti, poda proti argumentov? V vsakem primeru se mi zdi pametno, da bi malo manj zaupali v maske. Tudi v

interdisciplinarnost znanosti in tehta med mnogovrstnimi posledicami epidemije. Tudi virologe, epidemiologe in medicino mora politika poslušati. Toda le do neke mere in ne na slepo. Sploh, če stroka ni enotna.

distance. Kaj pomaga vse to, če se nekateri teh ukrepov sploh ne držijo in sploh ne vemo, kako se virus širi? Menim, da bi morali veliko več pozornosti nameniti skrbi za dober imunski sistem. In vzgoji. Kakšni vzgoji? O tem pa se v dominantnih medijih sliši zelo malo. Z veseljem sem poslušal mamo, ki mi je rekla, da njeni otroci naredijo šolske naloge do 15. ure. Takrat se računalniki ugasnejo in gre družina na sprehod v gozd, zvečer pa se igrajo, berejo knjige. Nihilizem, vandalizem in nasilje, ki smo mu priča, so posledica pretekle vzgoje in "globoko stanje človeštva". Tudi če bo epidemije morda kmalu konec, bi bilo smiselno narediti refleksijo o tem, kako smo se v preteklem letu, pa tudi v preteklih desetletjih obnašali. Kaj bi morali spremeniti? Nova kultura bivanja je potrebna zaradi nas samih. Občutek imam, da nas covid-19 ni streznil. Govori se predvsem o tem, kako se bomo vrnili k starim vzorcem življenja. Rešitve ne iščemo v drugačnem načinu življenja, še manj človeštvo pričakuje Kristusov prihod. Odrešenik in bog, ki ga človeštvo pričakuje, je cepivo. Tudi tu se pojavljajo dvomi, negotovost in strah. Menim, da bi se morali, če želimo iz začaranega kroga, pogovarjati o zelo vsakdanjih in preprostih stvareh: o spanju, gibanju, načinih prehranjevanja ... Kaj pomaga, če se nekateri tuširajo vsaki dan, potem pa si pred kosilom ne

umijejo rok, če maske, ki so itak prepustne, nosimo na neustrezen način? Kakšne težave imajo v času zaprtih restavracij in gostiln tisti, ki ne znajo in niti nočejo kuhati! Kaj pa naša duša? Kako bomo premagali strah, obup in črnogledost? In naša vera? Je sploh smiselno živeti, če ni prihodnosti? Kako bomo premagali virus, če se med seboj sovražimo in želimo, da bi bili drugi okuženi, da bi umrli, da bi bili zaradi virusa politično poraženi ... Maske, socialna distanca, razkuževanje rok, omejevanje gibanja ... Četudi so to morda učinkovita sredstva in ukrepi, žal za zaustavitve covid-19 ne zadostujejo. Že pri vprašanih prej naštetih predpisov se med seboj razhajamo. Koliko bolj se razhajamo glede vzdrževanja imunskega sistema, vzgoje, duhovnosti in vere! Menim, da bomo oziroma bodo preživeli le tisti, ki bodo ohranjali in razvijali dober imunski sistem, odgovornost in solidarnost; tisti, ki bodo v srcu gojili upanje in vero v smisel življenja. Vsako vojskovanje mora biti inteligentno. Proti muham in komarjem se ne moremo boriti s puškami in topovi. Morda so uspešni ukrepi za soočanje s covidom-19 drugačni od doslej sprejetih. Ni tragično, če smo ravnali narobe, tragedija bi bila, če se na napakah ne bi učili, če bi zakrknjeno vztrajali v zmotnih prepričanjih in redukcijah; na enostranskem pogledu na svet in življenje.

Bogdan Vidmar

tudi polemika glede mask. Koliko maske v resnici preprečujejo širjenje virusa covid-19? So nekatere maske res kancerogene? Prebral sem, da je premer virusa SARS Cov-2 med 0.06 – 0.14 mikrona, pore mask pa filtrirajo delce, ki so večji od 0,3 mikrona. Mediji poročajo, da je že pred pol leta opravljena raziskava na Danskem (4862 udeležencev) pokazala, da je razlika glede okužbe med

humorju o maskah, ki sem ga prejel te dni, je delček resnice. Vic se glasi: "NIJZ sporoča: Tisti, ki že 4 mesece nosite isto masko za enkratno uporabo, ste odporni na vse." Seveda moramo imeti pred očmi tudi socialne, gospodarske, politične in druge posledice določenih ukrepov. Prav politične odločitve so v tem času kaosa, strahu, depresije in nemirov ključne za našo prihodnost. Prav je, da politika upošteva

Znanstveniki nosijo veliko odgovornost. Neodgovorni so, če politiki dajejo napačne informacije, če zavajajo, ker znanost prilagajajo politični korektnosti in interesom farmacije. Tako, kot je možno zlorabljati sodstvo in medije, kar je več kot očitno, je žal možno zlorabljati tudi znanost. Mislim, da imamo navadni ljudje do vrh glave opozoril o nošenju maske, razkuževanju rok in upoštevanju socialne

Kako smo pisali poslanico za Luč miru iz Betlehema 2020

Prižgimo bližino!

Plemenito poslanstvo Luči miru iz Betlehema še najbolj zasije v zahtevnih časih, kot je današnji. Prinašati ljudem bližino ima posebno težo predvsem v časih, ko ob omejitvah za zaježitev epidemije v sebi in drugih čutimo oddaljenost in samoto. Resnost situacije je pač do gola razgalila pravo podobo našega veliko bolj sebičnega in osamljenega sveta, kot se nam je ta zdel poprej, ko čutimo krhkost, naenkrat veliko bolj opazimo, da nismo pripravljeni tako veliko tvegati kot v časih, ko nam ničesar ne manjka. Zdi se namreč, da smo se v tem času v strahu pred okužbo – seveda povsem nenamenoma, a vseeno – našli tudi strahu pred ljudmi. Ali pa smo zaradi njega v imenu udobja samo sprejeli dober izgovor, da se za ljubezen v teh časih ni potrebno truditi.

Sporočilo letošnje poslanice Luči miru iz Betlehema nas poskuša spomniti, da sta *ljubezen* in *bližina* v teh nekoliko tesnobnih časih ključnega pomena. Ob skoraj enoletnem poslušanju z vseh strani, kako pomembni sta med nami razdalja in izogibanje stikom, nam je kdaj čudno že samo videti slike, posnetke iz tistih prejšnjih časov, ko nam je bil objem nekaj naravnega, kot dihanje, kot *vsakdanji kruh*, nelagodno se počutimo ob tem. In zdi se, da kakor čudna koprena padajo med nas samota, samozadostnost, enako velika sebičnost, ki se za razliko od prej zdaj samo ne skriva več. In nam postaja polnilo za tisti tesnobni občutek praznine, da nekoga potrebujemo. Bojimo se, da nam razdalja ne bi prešla v navado. Zato smo letošnjemu romanju Luči miru iz Betlehema

dali popotnico z geslom **Prižgimo** luč. Obdržimo **bližino!** "Obdržimo", ne "ohranimo", čeprav pomenita podobno, vendar pa beseda "obdržimo" v sebi skriva referenco na danes tako pogosti poziv "držimo razdaljo". Zdelo se nam je pomembno poudariti, da je lahko tudi razdalja bližina, če je to *najkrajša* mogoča razdalja, saj smo danes občutka bližine bolj lačni kot kdajkoli prej. Ne samo osamljeni v domovih za ostarele in bolnišnicah, oni so samo najbolj pristna podoba tega, kar v sebi to pot čutimo vsi, čeprav si tega ne priznamo. Zato govorimo o bližini. Zato si jo ob Luči voščimo. Ker je vsako hrepenenje po njej tudi korak bližje, kot advent, ki upa, želi, prosi, roti za odrešenje. In ker vsako majhno dejanje, ki izkazuje bližino, dobroto, ljubezen,

danes še veliko bolj sveti in vliva upanje, ne glede na to, kako majhno je. Vsaka luč šteje, saj se v temi vidi

tudi čisto drobceno lučko. In teh dejanj naš svet danes še posebej potrebuje, tihih in drobnih sporočil, da v mrzlih časih oddaljenosti *nismo*

sami. Da nekdo misli na nas, da nekdo moli za nas, da je komu mar za nas. Če tega ne moremo pokazati z objemi

morda celo še bolj pristne in iskrene, kot so bili poprej, ko so nam izgledali klišejski, ko so bili le stvar navade. Če hoče, ljubezen vedno najde pot. Ljubezen sveti in ogreje tudi s klicem, pismom, sporočilom, tudi prijaznim pozdravom dveh, ki se sicer skrivata za masko. Ljubezen ne ogroža varnosti. Samo sveti in greje, da jo začutimo drug v drugem. Naša poslanica je majhen plamen, ki računa na vas, da ga razširite. Prinašamo jo v pričakovanju Božiča, katerega sporočilo je ravno Božja bližina vsakemu človeku. Zato je naloga vseh, ki verjamemo Vanj in v njegov prihod med nas, da poskrbimo, da se nihče v tem času ne bo počutil sam. Da po svojih močeh, na kakršen koli način že, drug drugemu *prižgemo bližino*. To si dolgujemo kot ljudje.

Marko Rijavec

Mestna knjižnica Izola

Razstava jasic zbirateljev Janeza in Marije Janežič

V Mestni knjižnici Izola sta zbiratelja Janez in Marija Janežič postavila novo razstavo z naslovom *Božič in slovenske jaslce*. Božič je najbolj priljubljen krščanski praznik, ko obhajamo spomin na Jezusovo rojstvo. V zahodni Cerkvi se je praznik Jezusovega rojstva uveljavil sredi 4. stoletja. Dolga stoletja so praznik obhajali le v cerkvah ali samostanih. Šele v času baroka in protireformacije se je praznovanje razširilo še v meščanske in kmečke domove. Ob prazniku se je oblikovala vrsta šeg in navad, na primer

božje ... Z Božičem je povezano tudi postavljanje jasic. Najstarejše znane jaslice so iz 13. stoletja. Na Slovenskem so prve jaslice postavili leta 1644 v jezuitski cerkvi pri sv. Jakobu v Ljubljani.

različnih materialov, papirja, lepenke, mavca, lesa, gline. Na razstavi lahko vidimo liste z jasličnimi figurami, ki so jih izrezali, pobarvali in včasih prilepili na les. Podobe jasic so lepili tudi na papirate prtičke

bitjem, mu dajali jed in pijačo, mu govorili. Starodavne obrede za zagotavljanje rodovitnosti pa je prekril domači blagoslov hiše in gospodarskih poslopij s kajenjem in kropljenjem. Včasih je bilo razširjeno krašenje z zelenjem (smrekove vejice, bršljan, omela, božje drevce, pušpan, mah), jabolki, orehi, mladim žitom. Prvič se božično drevo, okrašeno s svečkami, v Evropi pojavi v 2. polovici 17. stoletja. Z okraski in darili okrašeno drevo se pojavi šele v 18. stoletju v mestih, na podeželju pa v 20. stoletju. Na slovensko podeželje je razsvetljeno božično drevo prišlo šele po 1. svetovni vojni. V času socializma, ko je dediščina praznovanja Božiča uradno prekinjena za več desetletij, se pojavi *novoletna jelka*. Proti koncu 19. stoletja je okraske za božično drevo začela izdelovati industrija (nemška, ameriška). Vsi se spomnimo čarobnih steklenih pisanih krogel, storžkov, ptic, zvončkov, škratkov, hišic, ki so krasili jelko. Janez in Marija Janežič pa sta take predmete tudi ohranila in jih predstavila na razstavi. Razstavo si lahko ogledate le virtualno na spletni strani Mestne knjižnice Izola – Eknjižnica – Gradiva knjižnice – Študijski krožki – Slovenske jaslce (<http://www.izo.sik.si/index.php/sl/eknjiznica/gradiva-knjiznice>).

ŠP

obhodi božičnih kolednikov, božičnice in koledniške božične igre, peka božičnega kruha, ki se v različnih slovenskih pokrajinah imenuje *poprtnik*, *mižnik*, *stolnik*, *župnik*, *kopa* ... Svoj vpliv je imel na likovno umetnost in glasbo. Spomnimo se samo božičnih pesmi *Sveta noč* in *Glej zvezdice*

Pri nas so v meščanske domove prišle v začetku 18. stoletja, v kmečke pa v 19. stoletju. Jaslice so se po mnenju raziskovalcev razvile iz duhovnih božičnih iger, ki naj bi nastale v 11. stoletju. Nekateri jim zato pravijo “zamrznjeno gledališče”. Izdelovali so jih iz

in jih pritrdili na poličke pod razpelom. Iz lesa so jaslične figure rezljali ljudski rezbarji. Poleg Marije, Jožefa in Jezusa, pastirjev in svetih treh kraljev so iz lesa rezljali še živali, konje, ovce, svinje, osle, krave ... Jaslične figure, kot tudi sama jaslična pokrajina, so bile lahko tudi gibljive. V krščanstvu so se ohranili elementi verovanj starodavnih indoevropskih skupnosti, na primer vera v življenjsko moč zimzelenega rastlina. Ta ljudstva so se bala, da zimsko sonce umira in se ne bo več vrnilo, zato so mu pomagala z različnimi dejanji, na primer s prižiganjem ognja. Ponekod so še v 20. stoletju na ogenj polagali božični panj ali “čok” – z njim so ravnali kot z

SILVESTRSKA ZDRAVICA

Majda Artač Sturman

Po cesti posipana sol
v primeru, da bo sneg,
sicer pa tudi prav.
Tam zgoraj Silvester,
poškropljen z gozdnim vonjem
snega.
Tu spodaj – v objemu smeha –
boste nazdravili novemu letu
s penino.
Morda bo šampanjec v čaši
ali ceneno vino!
Sekunda sreče
pred polnočjo in po njej.

Zjutraj znesite zamaške v zabojnike:
plastične med plastiko,
plutovinaste med mešano,
kovinske spet v pravo kanto.
Z zamaški odvrzite zamere,
sovraštvo, zavist,
pehanje za osebno korist,
nerganje, lizunstvo, laganje.
Tudi strah in skrb.
Naj bo novo leto
zdravo in lepo,
srečno, prijazno,
da ne bo za okolje porazno.

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (21)

Nace Novak

Raj na zemlji pod stenami Muzcev

Med mojim obiskom je bilo vse skupaj res še v nastajanju, a ideja je bila dobra, in tudi ko me je vprašal, kaj si mislim o tem, kako se mi zdi, sem pokimal in rekel, da poznam veliko ljudi, ki bi z veseljem preživeli nekaj dni v takem ambientu. Naokrog so se pasli zajci in kokoši. Izza ograje je name z globokim glasom lajal enoletni bernardinec, še mladič, za katerega sem potem izvedel, da mu je ime Aragon. Tako kot sem izvedel, da so se osli dan prej pred dežjem zavlekli v gozd in jih še ni nazaj, ovce pa so že dolgo višje gor nekje nad stenami, njihovemu gospodarju pa se, kot mi je priznal, ni sanjalo, kako jih bo dobil nazaj in je po tistem upal, da se bodo kar same vrnile. Na posestvu, kjer so elektriko dobili šele pred kratkim, nekaj let pa je z ženo, sinom in starejšo hčerko tam živel kar brez nje, je raslo marsikaj užitnega, saj je bila njegova želja, da bi v restavraciji, ko bo odprla svoja vrata, ponujal le jedi iz doma pridelanih sestavin. Ko sem prišel, je delal v notranjosti bodoče restavracije, ki jo je gradil in opremljal povsem sam. Ponosno mi je pokazal tudi majhno leseno hiško za dve osebi s stekleno streho, o kateri mi je govoril že v gostilni in mi še enkrat ponudil, da lahko prespim v njej, če hočem. Hitro sem zaključil, da bi me preveč zeblo, saj ni bila ne vem kako izolirana, predvsem pa moja ultralahka spalna vreča ni bila najbolj primerna za tak eksperiment. Zato sem rekel, da bom vseeno raje prespal kar v gostilni, kjer sem se že namestil, kdaj drugič pa rade volje. Potem sva malo poklepetala, vmes je skočil do Aragona, ko sem videl, da je ta zagrabil nepazljivo kokoš, ki se mu je približala pod ograjo, in jo je začel daviti, na kar sem ga opozoril. Poskrbel je, da je kuro izpustil in ga pošteno oštel, da se je kužon skesano skorajda zil s tlemi, ko se je vrnil, pa mi je povedal, da je „fardirbal“ že dva zajca.

Pojasnil mi je tudi, da ima v načrtu postavitev še nekaj takih hišk in preselitev celotne dejavnosti iz gostilne Pri izvirih na parcelo. Tam mu namreč ni bilo všeč, ne lokacija, ne stavba, ne nič. Poleg štirih lesenih hišk za dve osebi s stekleno streho je načrtoval tudi eko stranišča, saj bi s tem varčeval z vodo iz bližnjega izvira in s pomočjo tako nastalega komposta pridobival zemljo, ki je na parceli manjka, saj je zemeljska plast tanka, pod njo pa takoj skalovje. Vse skupaj seveda čim bolj samooskrbno. Res je imel veliko idej, a vse je delal sam, no, ob pomoči žene in otrok, in pomislil sem, da mu zna

uresničitev načrtov in življenjskega projekta vzeti kar precej časa. Seveda pa sem mu na tistem in od srca želel vso srečo pri čimprejšnji realizaciji projekta. Priznal mi je tudi, da je bilo na začetku zelo težko, saj ni imel nobenih izkušenj z življenjem v naravi, žena pa tudi ne, tako da sta se učila na napakah, ki so ju pogosto tudi drago stale. Zanimalo me je, kako sta otroka sprejela življenje v taki osami in na tak način, v stiku z naravo, saj njuni vrstniki, vsaj velika večina njih, živijo povsem drugače. Povedal mi je, da ima predvsem sin s tem kar težave, hčerki je to bliže, a je že toliko odrasla, da

je šla študirat v Videm. „Mulo pa je tu in mora vsak dan v šolo v Ter. Nogomet trenira v Čenti (Tarcento). Zdaj ko imamo internet, je lažje, a dokler ga nismo imeli, mu res ni bilo lahko. Ni ravno 'outdoor frik',“ je pojasnil, a z mimiko obraza izražal trdno prepričanje v to, da je takšen način življenja, kot sta ga z ženo izbrala, pravi, in tudi za sina najboljši. Ob tem sem pomislil na svojega Natana, ki mu izleti v naravo in preživljanje časa v njej tudi niso najljubša stvar na svetu. Kako bi bilo, če bi se moral vsak dan po šoli vračati in tako osamljen, od prijateljev tako oddaljen

in izoliran dom. Vem, da bi mu bilo zelo težko, da mu ne bi bilo všeč. In v tem kontekstu sem se vprašal, kakšne posledice bo imela ta življenjska pot, ki sta si jo izbrala Alex in žena – njeno ime mi je splozelo v pozabo - na sina in hčer in njuno nadaljnje življenje. Teoretično bi moralo imeti pozitivne učinke, vprašanje pa je, kako se bo to pokazalo v praksi. Alexa je čakalo še nekaj dela v nastajajoči restavraciji, zato mi je rekel, da potrebuje še ene pol urce, potem pa me lahko odpelje nazaj v gostilno in pripravi večerjo. Seveda sem mu ponudil svojo pomoč.

„Nisem neki tehničar in z orodjem nisem najbolj vešč, če imaš pa kaj za preložiti, prenesti, kakšno težje fizično opravilo, rade volje priskočim na pomoč, tako da me kar izkoristi, ko sem že tu,“ sem rekel, pa ni poprijel. Odgovoril mi je, da ni panike, da trenutno nima nič takega in da mora sfiniširati le še neke detajle. Ok, sem se pač premaknil nazaj do hišice s stekleno streho, pred katero je bila tudi lesena klop, sedel nanjo in se v tistem idiličnem okolju prepustil blaženi brezskrbnosti. „Obsojen“ sem bil na čakanje. Ničesar ni bilo, kar bi moral narediti, obkljukati, tako da sem lahko samo neizmerno užival ob vsakem vdihu in izdihu. Vsenaokrog je bilo nepopisno lepo. Kot v pravljici. Tišina. Mir. Spokojnost. Kamorkoli sem pogledal, našpičeni vrhovi, nižje pod njimi pa zdrav temnozelen gozd. Sedel sem in užival trenutke, bil hvaležen za vsako sekundo, ki sem jo lahko preživel tam, za to, da so me povabili v svoj mali paradiž. „Če bi šel na Gran Monte, vsega tega ne bi videl in doživel,“ sem pomislil in bil še enkrat več zadovoljen, da sem se odločil, kot sem se. Ko je Alex zaključil z delom, sva se mimo povsod naokrog „parkiranih“ orodij in takih in drugačnih pomagala, ki jih je potreboval za gradnjo svojih sanj, in so, bodimo poštene, nekoliko kazila sicer res čudovit naravni okoliš, peš spustila do avtomobila in z njim nazaj do gostilne. Med vožnjo je načel temo slovenskega turizma. Ni mu šlo namreč v račun, kako pri nas turizem tako cveti, je tako razvit, kako smo lahko v tem kratkem času od osamosvojitve naredili tako velik korak naprej.

/dalje

Svet slovenskih organizacij odgovarja na (neutemeljene) očitke Gre res za stopicanje na mestu?

V teh dneh leti na SSO kar nekaj očitkov. Govori se o stopicanju na mestu, o potrebi po dogovarjanju in sodelovanju, o učinkovitosti in še bi lahko naštevali. Res je, veliko skupnega dela in izzivov spada v odgovornost krovnih organizacij. Lahko bi govorili o političnem zastopstvu Slovencev v Italiji, o Narodnem domu, o šolstvu v Kanalski dolini, o jezikovni politiki slovenske narodne skupnosti v Italiji in o veliko drugih temah. Zaradi večje preglednosti in jasnosti pa se bomo opredelili na paradigmatični primer, ki zadeva sejo Posvetovalne komisije za Slovence pri Deželi Furlaniji julijski krajini in nazorno prikazuje stanje duha v odnosih med krovnicima organizacijama. Primorski dnevnik je edini dnevnik Slovencev v Italiji in ga zato vsi prebiramo, ga bomo prebirali, smo

ga podprli in ga bomo v prihodnje, tudi ko se z njegovo vsebino v celoti ne strinjamo. Primorski dnevnik je v letu 2011 dobival iz deželnega proračuna 300.000 € javnih prispevkov. Ko se je financiranje medijev pri Predsedstvu vlade Republike Italije zataknilo, sta krovni organizaciji priskočili na pomoč tako z dogovarjanjem pri najvišjih vladnih predstavnikih v Rimu kot s finančno pomočjo iz deželnega proračuna, ki je bila s privoljenjem Posvetovalne komisije zvišana od tedanjih 300.000 do sedanjih 900.000 €. To je bistveno pripomoglo k ohranitvi dnevnika. Ta je ponovno zaživel v minulih letih, ko je Predsedstvo italijanske vlade končno stabiliziralo finančno pomoč dnevnikom in na poseben način obeležilo vlogo

manjšinskega tiska. Začelo se je novo razvojno obdobje in leta 2016 je bilo najeto posojilo v višini 200.000 € za obnovo digitalnega sistema in prenovo programa za paginacijo časopisa. Postopek digitalizacije je stekel in obroki posojila so bili redno izplačani (31. 12. 2019 je v bilanci ostajalo v izplačilu samo še 22 % posojila). V zadnjih treh letih je bilo nastavljenih več mladih častnikov, imenovan je bil novi odgovorni urednik in začela so se prenovitvena dela, za katera je družba PRAE pridobila deželna sredstva v višini 500.000 €. Kljub vsem investicijam in finančno zahtevnim posegom pa je bil uspeh v zadnjih treh letih vedno dober in so se letne bilance sklenile z dobičkom. Za to se SSO posebej zahvaljuje upravnemu odboru in njegovemu predsedniku

Alešu Waltritschu, ki sta znala učinkovito voditi podjetje. Upravičeno bi pričakovali, da je situacija rešena, pa se naenkrat pojavi zahteva, da v okviru Posvetovalne komisije podpremo prispevek za izdajo Primorskega dnevnika v barvah. Je v času pandemije covida-19 to ena izmed glavnih prioritet slovenske narodne skupnosti v Italiji? Mar bo Primorski izgubil kakega bralca, če ne bo v celoti barvan? Primorski dnevnik je v zadnjih treh letih vrnil deželi FJK več kot 80.000 € sredstev, ker je bilanco končal z dobičkom. Tako predvideva deželni pravilnik za dodelitev javnih prispevkov. Ali je res nujno dodatno financirati tako ustanovo ali pa stoji za tem kaka druga tema? Zakaj se je problem barvane izdaje Primorskega dnevnika

pojaval ravno v trenutku, ko je družba Edigraf kupila nov stroj, ki omogoča barvano izdajo full-color? Mar bo morala cela skupnost stati za izbirami podjetja, ki je privatno in zasleduje privatne interese? Mar moramo vsi stopicati za SKGZ, ker nas bodo drugače obtožili, da stopicamo na mestu? SSO se s tako logiko ne more in noče strinjati! Zato smo to tudi izrazili na seji Posvetovalne komisije. Pri SSO smo prepričani, da so sodelovanje, čut odgovornosti in smisel za prioritete temeljnega pomena za vsako organizirano skupnost. Komunikacija pa ne sme biti pristranska, nepopolna in pogojena od interesov, ki ne izhajajo iz potreb narodne skupnosti, ampak so izraz čisto navadnih privatnih gospodarskih logik. SSO je v liniji s svojo

dolgoletno demokratično tradicijo, ki temelji na pluralnosti in demokratični konfrontaciji, pripravljen na dogovarjane, na iskreno soočanje in konstruktivno sodelovanje za skupno prihodnost, tako da bomo mlajšim generacijam prepustili ne samo "parole" o tem, kako so samostojni in neobremenjeni, ampak tudi razvito in v prihodnost vpeto slovensko narodno skupnost. Še o marsičem bi bilo treba spregovoriti, še posebno o dolgi in zanimivi zgodbi okrog Narodnega doma v Trstu, o zajamčenem zastopstvu, o poučevanju slovenščine v Kanalski dolini in še o čem. A prepričani smo, da je forum za taka razčiščevanja iskreno in odkrito obojestransko dogovarjanje. Ponavljamo – iskreno – v imenu interesov celotne naše skupnosti.

Letos si privošči
enkratno darilo!

S 3. strani

Vsakdo med nami naj prevzame...

Imeli ste vrsto srečanj na najvišji ravni s slovenskim političnim vrhom. Kako ocenjujete odnose med Italijo in Slovenijo?

Mislim, da so odnosi zelo konstruktivni: ne pozabimo, da je Italija drugi gospodarski partner slovenske države. In ne pozabimo tudi, da so bilaterale med posameznimi ministri postale res nekaj povsem normalnega. Zdi se mi posebej pomembno, da se najvišji slovenski institucionalni predstavniki med vsakim obiskom v Italiji želijo srečati s slovensko senatorko, prav tako pa se mi zdi pomembno, da je vzpostavljeno odlično sodelovanje med predstavniki slovenske diplomacije v Italiji in najvišjimi italijanskimi državnimi institucijami tako v Trstu kot v Rimu. Slovenci za italijansko državo torej nismo neznanka, tudi ker za nami trdno stoji slovenska Republika, ki je enakopravna članica med državami Evropske unije.

Sami smo prepričani, da je rušenje sedanjih vlad nečloveško, nespodobno, škodljivo in tudi politično skrajno neodgovorno v času reševanja življenj in iskanja rešitev za odpravo posledic pandemije, tako v Sloveniji kot v Italiji. Vaš komentar.

V kriznih časih je

negotovost pri vodenju vsake države najhujši sovražnik. V Italiji nekateri stalno grozijo s krizo: kako bi lahko vladno krizo opravičili danes, ko nam Evropa namenja 209 milijard evrov za prenovo države in načrtovanje prihodnosti na področjih skrbi za naravo in t. i. 'zelene' ekonomije, digitalizacije, šolstva, zdravstva? Zdi se mi, da je najbolj pomembno, da vsakdo med nami prevzame nase odgovornost in dela za skupno dobro, mimo ozkih osebnih ali strankarskih interesov. To je edina rešitev.

Ob koncu bi vas prosili za voščilo vsem našim ljudem v vseslovenskem in ne samo slovenskem prostoru.

Za nami je leto težkih preizkušenj. Zato naj bo Božič predvsem v znamenju vrednot človečnosti in medsebojnega spoštovanja. Vsem želim zdravja in vedrega pogleda, smeha in luči, lojalnega sodelovanja, korektnosti in odkritosrčnosti, predvsem pa želim nam vsem medsebojnega razumevanja in složnega skupnega načrtovanja novih, uspešnih poti, ki bodo pripomogle k rasti in razvoju vsakogar med nami, ter celotne naše narodne in človeške skupnosti.

Hvala za pogovor in vesel Božič, v novem letu srečno tudi Vam!

NOVI
GLAS

Knjiga Stare jedi v novih loncih avtorice Katje Ferletič pripoveduje zgodbe o ljudeh in jedeh, prepletajo se anekdote, opisi kulinarčnih navad in praznovanj iz tradicije širše Goriške, zlasti iz sovođenjskega, kraškega in vipavskega sveta.

POGOVOR Igor Švab, podpredsednik tržaškega občinskega sveta

“Mesto nujno potrebuje neko vizijo in premišljeno načrtovanje”

Letošnje posebno, izredno stanje je prizadelo vse in vsa področja, prav gotovo tudi življenje in delovanje različnih mestnih središč ter občinskih uprav. O obračunu Občine Trst nam je ob koncu leta posredoval nekaj misli podpredsednik tržaškega občinskega sveta in občinski svetnik SSk Igor Švab.

Posebno leto, kajne? Težave, ki si jih prejšnje leto omenjal, se prav gotovo niso rešile v času pandemije ...
Žal, ne. Kljub tveganju, da se bom večkrat ponavljal, moram povedati, da še vedno obžalujem neko konstruktivno politično dialektiko, ki je nisem opazil niti letos. Kot podpredsednik občinskega sveta sem garant med večino in opozicijo, večina pa je v bistvu

onemogočila katerikoli pogovor, in to iz principa. Tudi ko je govor o argumentih, ki bi bili za mesto zelo pomembni, ni posluha. Lahko povem, da smo se v opoziciji vedno obnašali zelo korektno in konstruktivno opozarjali, katerih točk političnega programa večina ni spoštovala oz. upoštevala.

Misliš, da bo večina izkoristila letošnje razmere kot izgovor za neizpolnjene obljube?
Upam, da ne. Nevarnost sicer obstaja. Ko je mesto upravljal Roberto Cosolini, so ga napadali, češ da ni držal obljub glede načrtov in projektov. Tudi takrat je bilo izredno stanje, drugačno, a vseeno izredno. Bila je gospodarska kriza, obstajal je pakt stabilnosti, ki ga je vsilila država. Ta je preprečil dolgoročna načrtovanja in

zamrznil finančna sredstva, tudi če so bila na razpolago. Dejstvo je, da pandemija ne preprečuje ustvarjanja neke

vizije za mesto, še toliko bolj, ker se upravi izteka mandat. Občinska uprava je v teh letih dokazala, da nima

dolgoročne vizije in nobenega poglobljenega strateškega načrta za razvoj mesta. To je dejstvo in žalostna resnica. Razvoj starega pristanišča je jasen primer. Slišali smo celo vrsto idej, kako in kaj bi se lahko naredilo, nikoli pa konkretne ponudbe razvoja tega predela mesta, ki bi lahko postal zelo dragocen za tržaško središče (z gospodarskega in turističnega vidika) in seveda za vse Tržačane.

Kaj pričakuješ od novega leta? Spomladi naj bi bile volitve ...
Najprej upamo, da bo zdravstvena kriza mimo oz. da bomo s cepivom zmogli zajeziti širjenje tega virusa, ki nas je v tem letu tako prizadel. Potem bo gotovo nastopil čas, ko se bo treba soočiti s posledicami, in sicer

z upanjem, da si bo ekonomija s pomočjo države in Evrope takoj opomogla in spet zaživela. Meseca maja oz. junija so ponavadi volitve. Glede na stanje pa tvegamo, da bodo drugo leto po poletju. Mislim, da bo župan Dipiazza spet kandidiral, saj je kljub vsemu zelo priljubljen, ker je zelo priden govorec in veliko obljublja. Upam in pričakujem, da se bo v naslednjem letu in tudi v naslednji upravi kaj spremenilo. Ta uprava je v bistvu rezala trakove načrtov, ki so bili zasnovani v prejšnji. Strateški program za naše območje ostaja pereča točka. Ekonomija se lahko spet zavrti, tudi močno, a to je vezano na pametno in premišljeno skupno strategijo, ki je zdaj ni.

MC

SLIVNO Jaslice v vaški cerkvi Magična ponazoritev božjega rojstva

Slivno je majhna vas v občini Devin-Nabrežina; šteje približno 130 prebivalcev. Vas ima seveda tudi cerkev, kjer si vsako leto v božičnem času lahko vsakdo ogleda jaslice. Slivenske jaslice niso navadne jaslice, so malce posebne, magične, pripravljene z velikim prizadevanjem za

nekaj let pripravljala sama, l. 1994 pa ji je začel pomagati Corrado Greco. Corrado Greco s sestro Roberto vodi turistično kmetijo v Slivnem. Zmeraj je pripravljala jaslice doma in vedno so bile malce posebne. Ko je prišla nekega božičnega dne gospa Marica k njim na obisk, je opazila Corradove

borove veje in vse sestaviti. Vse mora biti stabilno in bolj ali manj ravno, da lahko na podlago postavi figure. V slivenskih jaslicah je tudi majhno jezero, kamor priteka voda. Pred nekaj leti ni bilo v njih figur, ampak so le te predstavljali kamni, ki so spominjali na človeško podobo.

detajle. Jaslic v Slivnem ni nikoli bilo, saj je vas majhna in postavljali so jih samo v sosednjem Šempolaju. Ob koncu osemdesetih let prejšnjega stoletja so jih začeli pripravljati nekateri vaščani, a so bile manjše, skromnejše. Vsak je prinesel kaj od doma, kakega pastirja, ovčke, malo maha, in tako so postavili jaslice. Na začetku devetdesetih let preteklega stoletja pa se je pokojna gospa Marica Terčon odpravila v Videm kupit nove figure za jaslice. Gospa Marica jih je kar

jaslice in mu predlagala, naj ji pomaga pri postavljanju jaslic v cerkvi. Od takrat je vedno sodeloval. Povedal je, da je bila l. 1993 na Krasu huda nevihta, ki mu je podrla velik hrast na domači gmajni. Hrast je razžagal in kose debela in vej uporabil za jaslice. Od tedaj uporablja vedno iste kose. Priprava jaslic ni enostavna. Corrado je priznal, da porabi za pripravo jaslic približno šest ur. Ko pa mu kdo priskoči na pomoč, se čas znatno skrajša. Za jaslice mora poiskati primerne kamne,

Slivenski vaščani so zelo ponosni na svoje jaslice in seveda so zelo hvaležni Corradu in njegovim pomočnikom. Cerkev je čez dan skoraj zmeraj odprta, da si jaslice lahko vsakdo ogleda. Navadno je cerkev in jaslice obiskalo veliko ljudi, tudi turistov, ki rade volje pridejo v vas in si privoščijo sprehod v naravi. Slivenska cerkev je ena zadnjih “po starem”, saj je okoli nje pokopališče. To je ena izmed toliko značilnosti in lepote, ki privabljajo obiskovalce v slivensko vas.

Anastazija Pertot

Nadaljuje se sobotna radijska oddaja Mala scena (Ne)pravi družinski portret

Na Radiu Trst A se v sobotni oddaji *Mala scena* nadaljuje niz radijskih iger, ki so bile nagrajene na natečaju Radijskega odra. V prejšnji oddaji so premierno zavrteli izvirno radijsko igro *Družinski portret* izpod peresa Monike Bukovec, ki je na natečaju na temo odpuščanja prejela tretjo nagrado ex-aequo. Igra obravnava zapleteno tematiko odpuščanja v družini. V njej mora Sanja kar dvakrat odpustiti svojim najbližjim, najprej partnerju Borisu, nato pa še mami Magdi. Pa začnimo po vrsti. Na začetku igre nam igralci Radijskega odra naslikajo pravljичni prizor družinskega življenja. Sanja petletno hčerko Evo uči brati, istočasno pa se menita, kako bosta pripravili zabavo za babico, ki v soboto praznuje rojstni dan. Ob tem pride domov Evin oče in Sanjin partner, s katerim se zmenijo, da bo babico v soboto peljal na sladoled, da bo lahko ženski del družine pripravil presenečenje za babico. Tu pa se družinska idila konča. Sanja partnerju predlaga, da gresta prihodnji vikend v toplice, on pa si tega ne želi, začne se prepir, ki se konča z Borisovim odhodom k prijatelju, saj trdi, da si mora zbistriti misli in razmisliti, ali je v pravi zvezi. Sobotna zabava ni bila presenečenje, kot so si ga zamislili. Boris je zamudil, zato je nona Magda zasačila svojo hčerko in vnukinjo, ki sta ji pripravljali

rojstnodnevno zabavo. Ob svojem prihodu se je Boris opravičil za zamudo, rekoč, da se je še prej pomudil doma, ker se je hotel Sanji opravičiti, da je tako ravnal, da mu družina pomeni vse na svetu in bi rad začel znova. Sanjo je prosil za odpuščanje, ko je tega dobil, pa je svojo dolgoletno partnerico zaprosil tudi za roko. Tistega dne pa je morala Sanja odpustiti tudi svoji mami. Eva je namreč našla Jožetovo voščilnico, ki jo je nona dobila za rojstni

Čez nekaj let je Magda spoznala Vlada, se vanj zaljubila in se poročila, on pa je malo Sanjo sprejel za svojo. Jože se je Magdi spet oglasil pred tremi leti in ji od takrat večkrat piše, ker mu je žal in si želi odpuščanja. To je Sanjo močno pretreslo, saj njena družina ni bila takšna, kot je mislila, da je. Gledala je družinski portret, ki so ga podarili Magdi za rojstni dan in ki se ji ni zdel več pristen. Na koncu je ob pogovoru z mamo našla moč, da je tudi njej odpustila.

dan, to pa je bil tudi povod za to, da je Magda svoji družini razkrila dolgo varovano skrivnost. Pred Sanjinim rojstvom je namreč imela fanta Jožeta, ki pa je bil iz zelo revne družine, zato se je odločil, da bo šel nekaj časa delat na Švedsko, da kaj zasluži. Komaj je Jože odšel, je Magda izvedela, da je noseča z njim. Na začetku sta si stalno dopisovala, saj se je zdelo, da se bo Jože kmalu vrnil domov, njegova pisma pa so sčasoma postala vse redkejša. Ko je rodila, je Magda Jožetu pisala, da je povila njegovo hčerko, on pa se vseeno ni vrnil domov.

Ni pa mogla razumeti, kako je lahko mama odpustila njenemu očetu, ki jo je zapustil. Režijo radijske igre, ki se ukvarja z odpuščanjem na več nivojih, je podpisala Anka Peterlin, zelo prepričljivo pa so jo zaigrali člani Radijskega odra. V vlogi Sanje je nastopila Manica Maver, none Magde Lučka Peterlin Susič, hčerke Eve Petra Štrajn, partnerja Borisa Marijan Kravos, Magdinih prijateljic pa Maja Lapornik in Marjetica Puntar. Za ton in montažo je poskrbel Andrej Babič.

UP

POGOVOR Melita Antoni, študentka na modni akademiji v Riminiju

“Rada bi bila direktorica svoje revije”

Družba in navade se s časom vse bolj spreminjajo. Spreminjajo pa se tudi mode in stili oblačenja. Kaj pa je pravzaprav moda? Ali ta določuje, kako se mora vsak od nas oblačiti, ali smo lahko danes samostojni pri odločitvah? Pogovorila sem se z Melito Antoni, študentko na modni akademiji v Riminiju; doma je iz Trsta. Vprašala sem jo o njeni študijski poti in o današnjem modnem svetu.

Melita, povej nam kaj o sebi! Ime mi je Melita Antoni, stara sem 22 let. Od rojstva živim v Trstu, prav v središču mesta. Že približno tri leta pa živim sama v Riminiju, kjer obiskujem univerzo. Zdaj pišem diplomsko nalogo. Rada se družim s prijatelji, toda v zadnjih treh letih sem svoj prosti čas večinoma namenjala študiju. V Riminiju sem si v zadnjih letih ogledala veliko razstav. Rada berem, predvsem znanstvene knjige in tiste v zvezi z umetnostjo. Rimini je mesto, ki veliko nudi mladini. Vsak večer lahko spoznaš kaj novega, lokali imajo glasbo v živo in lahko okusiš jedi s celega sveta. Rekla bi, da je tu povsem drugačno življenje, kot je v Trstu. Pri nas imajo žal mladi manj možnosti, tudi delovnih, kot jih imajo v Riminiju.

Kaj pa tvoja študijska pot? Obiskovala sem licej Franceta Prešerna, in sicer smer uporabne znanosti. Kasneje sem opravila nekaj vstopnih izpitov na raznih modnih akademijah in se odločila za akademijo v Riminiju. Točno ime akademije je LABA, Accademia di Belle Arti Rimini, ki nudi več izbirnih smeri: modo, grafiko, design in fotografijo. Jaz sem izbrala modno smer, ki jo lahko imenujemo tudi “fashion design”. Študij traja tri leta, potem pa se študentje vpišejo na univerzitetni master. Profesorji nam večkrat svetujejo, naj nadaljujemo študij na drugi univerzi.

Kako se je pričelo to tvoje zanimanje oziroma tvoje navdušenje za modo?

Moje navdušenje za modo se je začelo, ko sem obiskovala četrti razred višje šole. Ko sem morala izbrati višjo šolo, sem se vpisala na licej, ker sem želela postati zdravnica. Kasneje pa sem razumela, da ta poklic sploh ne bi bil zame, saj sem od nekdaj gojila veliko ljubezen in zanimanje za obleke. Te so izražale moje vsakdanje počutje. Razumela sem, da to ni samo neko splošno zanimanje, ampak kaj več. Rada sem listala po modnih revijah, si ogledovala, kako so grafično oblikovane, in se vedno bolj zanimala za oblačila. Govorila sem s prijateljico o tem svojem zanimanju; rekla sem si, zakaj ne bi tudi jaz to delala,

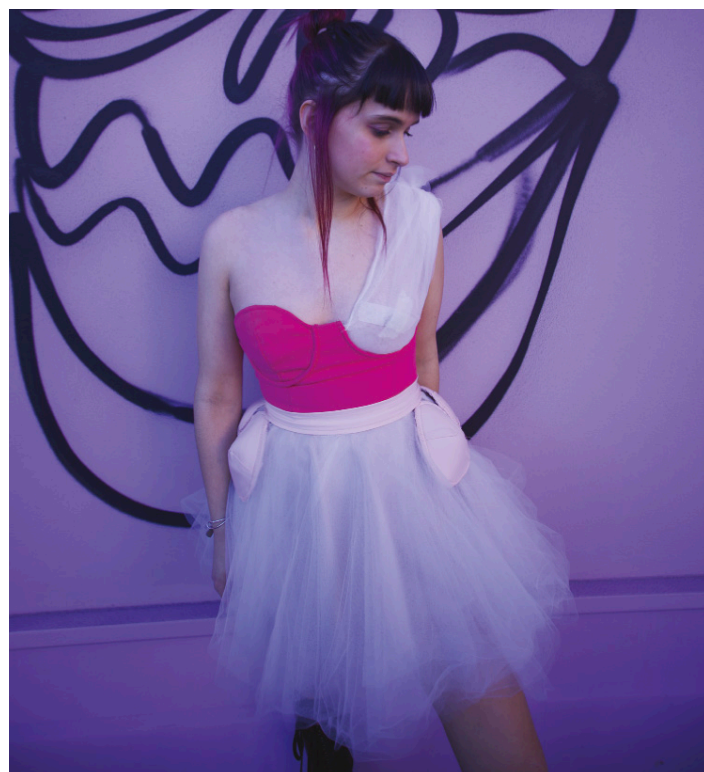
naredila kaj več. Od takrat sem si začela ogledovati univerze v Italiji in tudi v tujini. Kot sem povedala, sem opravila nekaj vstopnih izpitov, sprejeli so me na več akademijah, med katerimi tudi na znani akademiji NABA v Milanu. Toda stroški so bili izredno visoki, zato sem se odločila za Rimini. Tu ni bilo treba opraviti vstopnega izpita, samo kratek test. Po treh letih lahko povem, da je ta pot, ta ambient, zelo trd. Treba je imeti močan značaj v tem svetu, delo je intenzivno in konkurenca visoka.

Ali si že od majhnega risala obleke ali jih sama šivala?

Ne, po pravici povedano, ne. Nikoli nisem ne risala ne šivala. Na univerzi sem pravzaprav razumela, da risanje, kot nam ga vedno predstavljajo, ni pravo risanje. Med študijem sem boljše spoznala risanje, razumela, da mi je všeč in kako se lahko izrazim z risanjem. Lahko pokažem, kdo sem in kaj hočem. Tako sem začela risati, ko sem začela hoditi na univerzo. Večinoma sem se sama učila, a na univerzi te usmerijo. Povejo ti, kaj je morda najboljše zate in kaj bi ti lahko najbolj ustrezalo. Začne se z risanjem “lutke”; teh je več vrst. Poskusi jih več, dokler ne prideš do najboljše zate. Risba postane majhno umetniško delo. Tudi šivala nisem nikoli, dokler se nisem vpisala na tečaj v Trstu. Tu sem se naučila osnov šivanja. Zašila sem si majico, krilo do pasu, začela sem uporabljati šivalni stroj in seveda se naučila ročno šivati. Vse to mi je bilo v veliko pomoč, ko smo na univerzi začeli izdelovati preprosta šiviljska dela, kasneje pa sem ustvarila marsikaj drugega, novega in težjega. Letos bi morala v sklopu univerze imeti poseben tečaj šiviljstva, a zaradi izbruha pandemije je vse odpadlo. Rada bi še dodala, da ko govorimo o šiviljstvu, ne govorimo o industrijskem izdelku, ampak o visoki modi, o edinstvenem proizvodu.

Kateri je tvoj najljubši stil? Večkrat sem že spremenila svoj stil. Zdaj sem boljše spoznala svet mode, zato cenim, kar prej nisem sploh pogledala. Stil, po katerem se najraje zgledujem, je “punk”. Ta spada k londonski modi, saj se je pojavil prav v Londonu v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Iz tega stila se je nekako rodila vsa sodobna moda, kot “street stile”, “casual”... Ko sem odkrila ta stil, sem razumela, da mi ta najbolj ustreza, da je tisti, ki se mi najbolj približuje. Začela sem ustvarjati na podlagi tega. Rekla bi, da je ta stil “alternativen”, poseben, agresiven in nekako

“čudaški”. Najpomembnejši izdelki so t-shirt, raztrgane kavbojke, znani čevlji Dr. Martens ... Najbolj uporabljen material oziroma tkanina je usnje. Londonska moda je alternativna, je drugačna od ostalih. Tudi mišljenje je različno. Angleži so prvi

nekako želeli spremeniti svet, želeli povedati, kar mislijo. To so storili z uporabo drugačnih, novih oblačil.

Po katerih modnih ustvarjalcih pa se najraje zgleduješ?

Moja ikona je absolutno modna ustvarjalka Vivienne Westwood. Prav ona je ustvarila “punk” stil in je

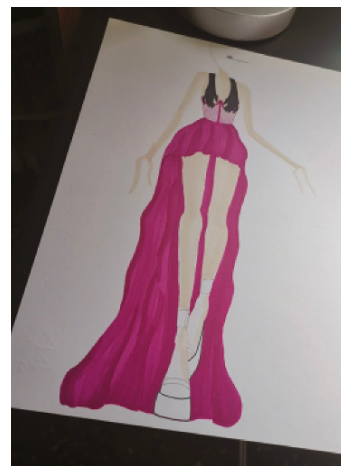
ena najstarejših še živečih modnih ustvarjalcev. Rada se zgledujem po njej, tudi ker je edina, ki ni prodala svoje znamke, svojega imena kaki večji modni industriji. Rada spremljam delo tudi drugih modnih ustvarjalcev, kot je na primer Marc Jacobs. Kar se tiče pa italijanskega modnega sveta, so mi zelo všeč razne modne hiše, kot so FENDI, PRADA ali pa GUCCI.

Kaj pa se pravzaprav učite na univerzi? Kako poteka študij?

Vsako leto je študijski program nekako izdelan in načrtovan na podlagi slušateljev letnika. To pomeni, da ima vsak letnik drugačen program, ki je odvisen od zanimanja študentov posameznega

razreda. Seveda, imamo skoraj vsi enake predmete, a v skladu z zanimanjem. Na univerzi imamo teorične in praktične predmete. K teoričnim spadajo moderna umetnost, sodobna umetnost, psihologija, filozofija, marketing online,

e-commerce, informatika, zgodovina mode ... Letos smo se veliko učili o umetnosti Beneškega bienala. Pri praktičnih predmetih smo se pa učili risanje, točneje, kako se roka pregiba med risanjem, kako ustvariti in narisati modno zbirko; učili smo se ustvarjati od začetka, to se pravi od ideje smo

prešli na izbiro barve in stila, kasneje pa na skico in končno na dokončno risbo. Študirali smo tudi grafiko, design in založništvo. Naučili smo se, kako grafično urediti stran v časopisu ali pa portfolio in uporabljati različne digitalne programe. Univerza nudi možnost ustvarjati ročno ali digitalno. Jaz sem poskusila obe možnosti in obe mi ustrezata. Mislim, da ko združiš ročno in digitalno umetnost, lahko ustvariš nekaj povsem novega. Tudi če je kaj digitalnega, ročno delo pusti vedno tvojo sled. Po mojem mnenju je to lepše, privlači oko in je bolj empatično.

Ti je univerza veliko pomagala pri napredovanju?

Ja, zelo. Obogatila je moje znanje. Naučila sem se toliko stvari, da brez teh vsak ustvarjalec v umetnosti, modi, grafiki ne bi mogel nič narediti. Mislim, da če ne poznaš določenih stvari, določenih predmetov, ne moreš nič narediti, kaj šele napredovati! Univerza mi je glede tega veliko dala. Nekaj sem naredila tudi sama, ja, toda univerza mi je pomagala zgraditi veliko podlago.

Ste imeli kakšne posebne projekte? Ali si sodelovala s kakšnim modnim ustvarjalcem?

Ja, ja, kar nekaj. Omenila bi projekt oz. tekmovanje, ki smo se ga udeležili v drugem letniku univerze. Morali smo pripraviti svojo modno kolekcijo in jo predstaviti na tekmovanju. Komisija je dodelila določen tip oblačila, kot so npr. kavbojke ali pa jopiči, in morali smo narisati 6 ali 7 risb. Tekmovanje je bilo v Rimu, a žal nihče od nas ni zmagal. Kar pa bi rada tudi omenila, je priložnost, ki mi jo je dala moja profesorica. Takrat je modna hiša Alberta Ferrettija iskala nove mlade člane in moja profesorica jim je pokazala moj portfolio ter še drug od druge študentke. Žal so izbrali ono drugo študentko, toda zelo sem bila vesela, ker je bila to krasna in edinstvena priložnost. Poleg tega pa skoraj vsi moji profesorji imajo še drugo delo, so modni ustvarjalci ali pa umetnostni kritiki. Tako da lahko rečem, da nekako

stalno sodelujemo s kom.

Kaj pa pripravljáš za diplomsko nalogo?

Moja diplomatska naloga bo še precej znanstvena. V nalogi bom analizirala mehanizme, ki nastajajo v možganih, ko ti dobijo emotiven ali motoričen odgovor ob percepciji barv in črt. To pomeni, da če jaz vidim določeno barvo, mi ta nekaj pomeni. In to, kar mi pomeni, je odvisno od nas, od tega, kar smo mi, od tega, kar smo doživeli, od kraja, v katerem smo zrasli ... Poleg tega pa bom preusmerila te analize tudi v okolje, v katerem ta “normalna” pravila ne veljajo več, in sicer v svet umskih boleznih. To zato, ker umski bolniki vidijo svet in stvari na drugačen način. Pripravila

sem vprašalnik, v katerem raziskujem, kako vsak od nas, vsak drugi vidi črte in barve, katera čustva vzbudi posamezna barva in kako vsak vidi in razlaga določeno umetniško delo. Potem pa se vsak prostovoljec snema in pove, kaj pomeni zanj ljubezen. Čaka me še veliko dela, a to je bistvo moje diplomske naloge.

Melita, kaj pa misliš o današnjih modnih težnjah?

Mislim, da je današnja moda oz. da so današnji stili samo ponoven predlog starejših modnih slogov. Moda se nekako ponavlja. Modni ustvarjalci se zgledujejo po tako rekoč starih oblačilih in jih prenavljajo. Danes je moda še precej prosta in pisana. Če iščeš kaj starega ali pa kaj posebnega, lahko vse z lahkoto dobiš. Verjetno bo to spremenjeno, prenovljeno, toda vse se lako dobi. Kar pa je po mojem mnenju slabo, je to, da je današnja moda omejena na določen tip kupcev. Vsi si ne moremo privoščiti določenih oblačil. Seveda, dražja oblačila niso več taka, kot so bila nekoč, taka, ki so jih lahko oblačili samo nekateri ljudje, ampak so zdaj bolj vsakdanja. Kljub temu pa so cene vedno višje. Zaradi tega tudi proizvajalci cenejših oblek izkoristijo situacijo in višajo cene. Nazadnje pa bom še povedala, da danes ljudje kupujejo veliko “vintage” oblek, oblek iz druge roke. Če si imel pred leti kaj starega na sebi, ni bilo najboljše.

Po tvojem mnenju je vsak od nas prost in se ima pravico oblačiti, kot mu je všeč, ne da bi sledil zadnjim modnim muham? Ta odgovor se nekako naveže na prejšnje vprašanje.

Tudi če imamo vsako leto kaj novega, nov stil ali posebno obleko, večina ljudi vključi nekaj tega novega v stil, ki so si ga že ustvarili. Po drugi strani pa, če ti ta novost ni všeč, ni treba, da jo vključiš. Mislim pa, da si še bolj “po modi”, če ji sploh ne slediš. Danes smo na srečo lahko vsi zelo svobodni pri izbirah ne kot pred nekaj leti. V Riminiju se npr. vsakdo oblači popolnoma drugače, vsak ima kaj posebnega. V ustvarjalnosti ni nobenih meja.

Misliš, da tu pri nas manjka neki modni ambient, kot je v Riminiju ali Milanu?

Veliko ljudi, ki obišče Trst, pravi, da je to enkratno mesto, ki ni podobno nobenemu drugemu ne v Italiji ne drugod. Kljub temu pa je Trst premalo ovrednoten; treba bi bilo malo bolj izkoristiti vso to lepoto našega mesta. Kar pa se tiče mode, ljudje oz. ambient so še zmeraj navezani na stare čase.

/ str. 19
Anastazija Pertot

DRUŠTVO FINŽGARJEV DOM IN DSI Predbožična misel Aleša Čerina

Odpade naj ves balast, ostanejo naj pomembne vsebine

Vponedeljek, 21. decembra 2020, je potekalo po spletu srečanje, ki ga je organiziralo Društvo Finžgarjev dom ob sodelovanju Društva slovenskih izobražencev. Številni udeleženci so razumeli, da gre za željo organizatorjev, da so blizu svojim prijateljem vsaj s pomočjo spleta v času letošnjih nenavadnih božičnih praznikov. Srečanje je imelo v sebi veliko ganljivega in predvsem simboličnega. Dvignilo se je na simbolično raven še iz enega razloga: gost Aleš Čerin, ki je tudi v zamejstvu vsem znan kot odmeven predavatelj, pisec kolumn, blogger, izredno dinamičen voditelj (vodil je 220 skupin zakoncev!), pričevalec zdravega, naravnega in preprostega življenja, je pred približno letom in pol hudo zbolel in se moral takoj podvreči intenzivni kemoterapiji. Občutja in misli ob tej svoji pretresljivi izkušnji je zaupal prisotnim, ki so že po

nekaj stavkih razumeli, kaj pomenijo besede iz naslova *Kako preživeti Božič v karanteni (ko nas stiska pandemija – kot limono – kaj priteče iz nas? Izkušnje karantene iz bolniške sobe. Kako najti veselje v*

preizkušnji v luči božje besede). Prisotnim je Aleš Čerin razkril svoja doživljanja ob izredno dramatični izkušnji trpljenja in osamljenosti in zaupal poslušalcem svoja dragocena spoznanja, bisere resnice, ki so se v njem izkristalizirali. Obenem je potegnil

vzporednice z današnjo situacijo ob pandemiji, ki je na srečo za veliko večino manj dramatična. Pri tem je bil zelo kredibilen, saj je, lahko rečemo, takrat smrti zrl v oči. Kakšen sok

se je iz notranje bogatega človeka, kot je Aleš Čerin, “izcimil” v tako presunljivih trenutkih, ko je moral biti pripravljen na vse najhujše in se je že poslavljaval od sveta? Čerin je predvsem opozoril na to, naj se vprašamo, kaj nam ostane, ko smo pred smrtjo:

s čim se je edino vredno ukvarjati, posvečati čas, misli, energije. V dramatičnih trenutkih, ko zaradi težkih zdravil ni zmozel niti zmoliti do konca molitve očenaš, ko je zmozel le položiti roko na Sveto pismo; ali ko je molil za to, da bi zmozel pojesti do konca svoj jogurt, ali ko je bil tako šibek, takrat odpade ves balast, odpade vse, kar je v življenju nepomembno. Takrat nam ostanejo le pomembne vsebine, kot je ljubezen. Razumel je, kako so pomembni naši socialni odnosi (npr. odnos z družino); še bolj je občutil pomen molitve (v času njegove bolezni je na tisoče ljudi po vsej Sloveniji molilo zanj). Z ženo sta morala v pogovoru takoj “odrniti na globoko”; preiti k bistvu – morda tudi odpustiti in prositi odpuščanja. S svojimi štirimi otroki je moral iti takoj “v globine” in jim povedati vse, kar lahko oče še pove svojemu otroku. Zavedel se je, da je konec življenja (za vsakega človeka)

Obvestila

Slovensko dobrodelno društvo želi spomniti univerzitetne študentke in študente slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine, da 31. decembra zapade rok za sodelovanje pri 34. razpisu za

študijske nagrade, poimenovane po Mihaelu Flajbanu in Ireni Srebotnjak. Podrobnosti so na spletni strani www.dobrodelno.it.

Darovi

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu daruje Sluga Gracijela 20 evrov.

Na Pedagoški fakulteti Univerze v Kopru je z odliko dokončala podiplomski študij

VERONIKA SEDEVČIČ

Novi magistrici, profesorici razrednega pouka iskreno čestitajo

nona Marija, nono Franko in stric Marko

potencialno blizu: vsak se sicer tega zaveda, ve, da se od rojstva dalje bližamo smrti, vendar vsi “odlašamo” pomembne stvari. Te pa moramo opraviti takoj in zdaj. Pomembno je zaupati (npr. zdravnikom, ki vedo mnogo več od nas – tudi v času epidemije); pomembno je izraziti in občutiti hvaležnost za vse, kar je pozitivnega v življenju (in za življenje samo). Številne globoke življenjske modrosti, ki jih je Aleš Čerin spoznal, je mogoče vzeti za vodilo tudi v današnjem času epidemije: tako čas Božiča za kristjane ne more biti čas glasnega veseljačenja, popivanja in reflektorjev,

ampak čas, ko gremo v tišino svoje sobe, prižgemo lučko, ki simbolizira Jezusovo rojstvo, premislimo o citatih iz Svetega pisma, preberemo dobro knjigo (če je mogoče skupno z zakoncem); vsaj 15 minut na dan posvetimo Bogu. Predsednika Društva Finžgarjev dom in Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor in Lučka Peterlin Susič sta izkoristila priložnost, da sta vsem prisotnim prijateljem in tistim, ki se niso mogli povezati, voščila za božične in novoletne praznike v upanju, da se bodo mogli v novem letu videti v živo.

P.in

Spletna seja Enotnega sindikata slovenske šole

Na dnevnem redu žgoča vprašanja slovenskega šolstva v Italiji

Enotni svet Sindikata slovenske šole se je sestal na svoji redni seji dne 16. decembra 2020. Seja je zaradi znanih omejitev potekala na daljavo. Na seji je Enotni svet Sindikata najprej obravnaval svoje notranje delovanje, zlasti potem ko je s 1. septembrom na sedežu sindikata nastopila službo prof. Katja Pasarit, ki jo je Ministrstvo za šolski leti 2020/21 in 2021/22 razrešilo poučevanja na podlagi dopolnilne delovne pogodbe o sindikalnih dopustih z dne 19. novembra 2019. Le-ta namreč dodeljuje Sindikatu slovenske šole in poln sindikalni dopust. V tem okviru je prof. Pasarit poročala o ureditvi prostorov tržaškega tajništva, ki je odslej

operativen v ul. Donizetti 3, o stikih z Deželnim šolskim uradom, s krajevno izpostavo Zakladnega ministrstva ter z odborništvom za izobraževanje pri Avtonomni deželi Furlaniji Julijski krajini. Poročala je tudi o prvih korakih v okviru načrtovanja kampanje za pridobitev novih članov Sindikata, ki je sicer trenutno otežena zaradi izrednega stanja, povezanega z znanimi epidemiološkimi razmerami. Vsekakor namerava sindikat v kratkem začeti sklicevati sindikalna zborovanja za šolsko osebje, rad pa se bo odzval tudi na vabila posameznih Enotnih šolskih sindikalnih predstavništev. V teh prvih mesecih novega šolskega leta se je kljub težavam pokazalo,

da se šolsko osebje, zlasti tisto z imenovanjem za določen čas, še naprej obrača na sindikat s prošnjo za pomoč pri raznih upravnih in drugih postopkih. Omenjeni stiki za zdaj potekajo v glavnem na daljavo. V nadaljevanju se je Enotni svet Sindikata slovenske šole obravnaval nekatera žgoča vprašanja slovenskega šolstva v Italiji, ki zadevajo zlasti učitelje in profesorje z začasno delovno pogodbo. Deželni svet sindikata se je zato najprej dotaknil problematike novih pokrajinskih in zavodskih lestvic za imenovanje suplentov, nato pa je prešel k obravnavi vprašanja razpisa novih izrednih in rednih natečajev za šole vseh vrst in stopenj, tudi glede na to, da

so bili za italijanske šole le-ti že razpisani (pa čeprav so trenutno postopki ustavljeni). Predmet obravnave so bila vprašanja, s katerimi se šolniki najpogosteje obračajo na sindikat, in sicer: časovni okvir razpisa in izpeljave natečajev, število in vrsta razpisanih mest ter nekatere nejasnosti, povezane s pogoji za udeležbo na natečajih, v prvi vrsti vprašanje, ali lahko t. i. P.A.I., pridobljen v Republiki Sloveniji, nadomesti 24 kdt s področja pedagogije in didaktike, pridobljene v Republiki Italiji. Po izčrpnih razpravi je Enotni svet sindikata sklenil, da v zvezi z navedenimi vprašanji zaprosi za sestanek s predstojnikom Urada za slovenske šole.

Z 18. STRANI

“Rada bi bila direktorica ...”

Ja, imamo kakšne posebne trgovine, a vse ponujajo večinoma enake izdelke. To je omejevalno predvsem za mlade, ki radi menjujejo stil in preizkusijo kaj novega. V Riminiju pa novosti sploh ne manjka. V Trstu manjka sodobnejši pogled na svet in stvari. Naše mesto je mesto več kultur, drugačnih ljudi, drugačnih mišljenj ... Prav zaradi tega bi imela tu modna akademija velik uspeh. Pred nekaj leti sem sodelovala na mednarodnem modnem defileju v Trstu, kjer sem lahko oblačila manekenke. Kar me je presenetilo, je bilo to, da nihče ni vedel o tem defileju, sploh se ni nič govorilo o tem. Treba je malo modernizirati mesto in privabiti čim več ljudi na take dogodke.

Kaj načrtuješ za prihodnost, ko boš dokončala univerzo?
Preden se je svet spopadel z epidemijo, sem si pripravila načrt. Mislila sem, da bom dokončala študij septembra in da bom šla delat razne vstopne izpite za nadaljevanje študija. Oglekala sem si veliko spletnih strani

določenih univerz in najbolj me je prepričala univerza Saint Martin v Londonu. Rada bi se specializirala v založništvo, seveda v modnem svetu. Rada bi izbrala pravo pot, ki bi me vključila v svet založništva. Zdaj upam, da bom lahko te vstopne izpite opravila naslednje leto. Ko bom februarja dokončala univerzo, bom začela misliti na prihodnost in iskati kako začasno delo. Zdaj pa se raje osredotočim na diplomsko nalogo.

Katere pa so tvoje sanje oziroma želje?
Moje največje sanje so postati direktorica svoje revije. Ta bi vključevala tako modo kot socialo, umetnost, zgodovino... Rada bi vključila več argumentov, a vedno nekako v svetu mode. Želela bi, da bi bila ta revija tako tiskana kot digitalna. Digitalna ne pomeni samo, da bi ta imela spletno stran, ampak da bi vključevala tudi socialna omrežja in bila interaktivna. Mislim, da manjka taka revija, ki bi prinašala raznolike vsebine in bi predvsem pomagala mladini se vključiti v svet dela.

S 3. STRANI Pogovor: Igor Gabrovec

Splošno mirovanje in omejitve ...

Osebnost sem tudi zadovoljen, da je Dežela FJK potrdila začasni letni prispevek za poučevanje slovensčine in nemščine v Kanalski dolini, kjer si sočasno prizadevamo, da pride do razvoja celovite večjezične

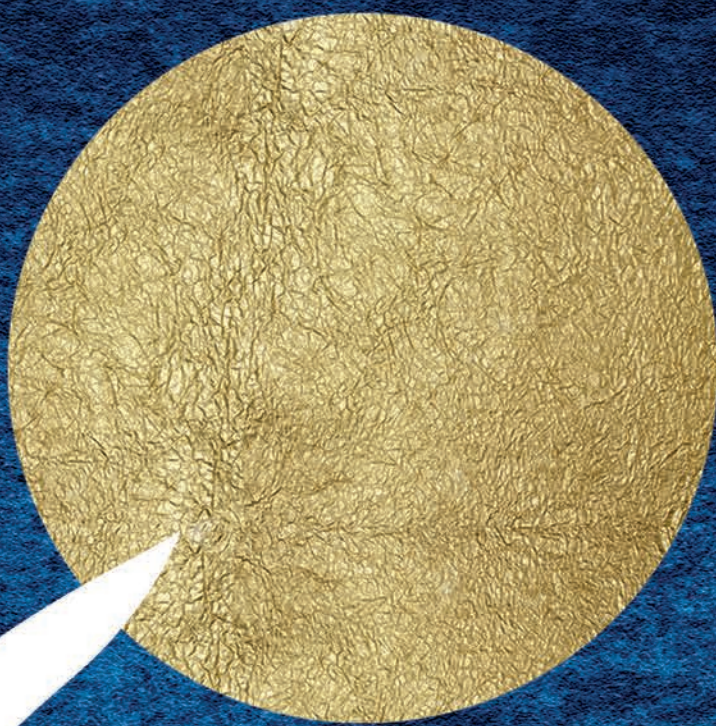
šolske ponudbe. Povišek dotacije obema krovnicama organizacijama omogoča, da ti odgovorita tudi na nove ali nepredvidene potrebe. Del sredstev je parkiranih v rezervnem skladu, iz katerega bomo lahko – po

možnosti usklajeno – črpali med letom. Veliko si obetam od približno pol milijona evrov vrednega načrta za kadrovanje mladih, saj je to glavni izziv tudi za vso slovensko narodno skupnost. Dialog med

krovnima organizacijama pa je nenadomestljiv, zato bosta morali razhajanja čim prej preseči.

S to modro mislijo in izmenjavo božičnih voščil se je ta prijetni pogovor končal.

Čas je za dobre novice.

Srečne praznike!

 Primorski
dnevnik

www.primorski.eu

© 2015

Teden v matični domovini

Ni čas za rušenje vlade, ampak za sodelovanje!

Tudi v Sloveniji bi moral zdaj biti spodbuden in spokojen čas praznovanja treh praznikov, katerih izhodišča in vsebina navajajo mnoge vrednote v korist ljudi in države. To so 25. december, Božič, s katerim zaznamujemo Gospodovo rojstvo, 26. december, ko je državni praznik dneva samostojnosti in enotnosti, pa še zadnje obdobje tega leta, ko že pričakujemo začetek novega leta 2021. Toda zaželeno in pričakovano vzdušje v čast omenjenih dogodkov in praznovanj je okrnil in v marsičem izničil histerični izbruh politike, kar je še bolj poglobilo razdeljenost in krizo v Sloveniji. A o tem v nadaljevanju. V doktorski disertaciji, ki jo je zgodovinar Dejan Pacek z najvišjo oceno pred kratkim ubranil na teološki fakulteti v Ljubljani, obravnava tudi odnos prejšnje države do praznovanja Božiča. Zapisal je, “da je bilo za Cerkev ponižanje Božiča v nvađen delovni dan ter

njegovo vztrajno zanikanje v javnosti, vse do prepovedi božičnih dreves, ena najbolj bolečih točk v odnosih z državo. Naposled se je v 80. letih odprla javna razprava o praznovanju Božiča. Odgovor oblastnikov je bil vrsto let enak, namreč da je v večetini in večreligijski državi, kot je (bila) Jugoslavija, praznovanje Božiča nujno zasebna zadeva državljanov. Zato je vernike in celotno javnost toliko bolj osupnilo in presenetilo, ko je predsednik tedanje Republiške konference socialistične zveze, Jože Smole, na božični večer leta 1986 po radiu voščil Slovincem. Nemudoma se ga je prijel vzdevek “Božiček”. Isti večer je smel preko valov ljubljanskega radia svojo božično poslanico prebrati tudi ljubljanski nadškof metropolit, dr. Alojzij Šuštar. To je pomenilo, da je oblastna garnitura že tedaj pozorno spremljala in tudi upoštevala rezultate merjenja javnega mnenja oziroma razpoloženja, ki so nedvoumno kazali, da

je Božič praznik velike večine Slovencev, vernih in nevernih. Da bi pomirila ideološke gorečnejše v svojih vrstah, je slovenska politična oblast začela trditi, da je Božič ne le verski, ampak v širšem smislu tradicionalni praznik Slovencev.” Nadaljujem z

Dr. Ivan Štuhec

drugo aktualno temo. Komisija pravičnosti in mir pri Slovenski škofovski konferenci je ob trideseti obletnici slovenskega plebiscita objavila posebno Izjavo. Zapisala je, da je bil plebiscit dogodek, ki si ga velja zapomniti s ponosom in hvaležnostjo ter si ga vzeti za zgled. Domoljubje in svobodoljubje sta bila močnejša od pomislekov. Tudi grožnje, da bomo jedli travo, niso zalegle. Bili smo

pripravljeni na žrtve in odpovedi. Predvsem pa smo bili enotni in prvi zgled enotnosti so bili politiki. V priprave na plebiscit je katoliška Cerkev posegla nedvoumno in glasno. Toda vse dobre misli, priporočila in upanja, poudarjeni ob zaznamovanju treh dogodkov oziroma praznikov, bi postali neuresničljivi ali sporni, če se bo politična kriza nadaljevala s trmo in srditostjo opozicije, ki hoče na vsak način in v čim krajšem času odstaviti, to je zrušiti sedanjo vlado. Na politični oder je ponovno stopil Karl Erjavec, znova izvoljeni predsednik Demokratične stranke upokojencev, ki zbira svoje privržence in snubi poslance iz drugih strank, da bi zbrali 46 glasov poslancev, kolikor je potrebnih, da bi lahko začeli postopek za zamenjavo sedanje vlade in umestitev njihove. V vzdušju nestrpnosti in zelo očitnega sovraštva do Janeza Janše molčijo, da Karl Erjavec na preteklih parlamentarnih

volitvah ni bil izvoljen za poslanca, saj je prejel komaj okoli 400 glasov. V državi s parlamentarno demokracijo bi bilo vsaj nenavadno, če bi z najmanjšo stranko v parlamentu, upokojensko s petimi med seboj sprtimi poslanci, vodil vlado. Prejšnji samooklicani kandidat za premiera zamišljene nove vlade, prof. Jože P. Damjan, je bil umaknjen iz politične igre, njegovo vlogo pa je, kot omenjeno, prevzel Karl Erjavec. Pohitel je z napovedjo, da bi kot premier razvijal odnose s “francosko-nemškim vlakom v EU”, ni pa omenil Združenih držav Amerike in Zveze Nato. Vlada in premier Janez Janša se na gonjo opozicijskih strank zoper aktualno oblast odzivata z opozorilom, da ni čas za rušenje vlade, ampak bi moral biti čas za sodelovanje. Skupaj bi se morali bojevati proti koronavirusu, ki ogroža celotno državo, je sovražnik in nevaren za vse, tudi politike. Če občutek odgovornosti

ne bo prevladal, si samo tratimo čas, ki bi ga nujno potrebovali za izvajanje reform, potrebnih državi, poudarja Janez Janša in dodaja, da bi bilo ob takem stanju bolje iti na nove predčasne državnozborske volitve. Kot novoletno voščilo bom uporabil razmišljanja in želje, ki jih je v reviji Demokracija zapisal dr. Ivan Štuhec, teolog in publicist. Takole pravi: “Ta čas neprostovoljne karantene izkoristimo za duhovno razsežnost svojega življenja, ki ne potrebuje ne veselega decembra ne božičnega sejma ne odpiranja šampanjca na mestnih trgih in ulicah. V zavetju svojega doma si spočijmo od vsega balasta, tudi od TV zaslonov, prižgimo si kakšno svečo in recimo sebi, drugim in Bogu, če verujemo, hvala, ker živim, in to na tako lepem koncu sveta, hvala, ker imamo svojo državo, in hvala, ker je okoli mene več dobrih kot slabih ljudi. Naj bo to čas duhovnih sadov.”

Marian Drobež

SLOGI Spletni poklon trem vrhunskim opernim pevcem

Stoletnica rojstva Vilme Bukovec, Rudolfa Francla in Ladka Korošca

V letu 2020, ki nam je prineslo toliko skrbi, tesnobe in negotovosti, je potekala stoletnica rojstva treh slovenskih vrhunskih opernih pevcev, Vilme Bukovec, Rudolfa Francla in Ladka Korošca, ki so sredi 20. stoletja močno zaznamovali slovensko operno umetnost, ki je bila takrat na višku svoje ustvarjalnosti in tudi v središču družbenih dogodkov. Deležna je bila velike pozornosti in naklonjenosti. Vsi ti trije pevci so večji del svoje poklicne poti prehodili prav na slovenskem odru. Skupaj so tudi začeli svojo glasbeno pot v Opernem studiu ljubljanske Opere, ki ga je med vojno ustanovil Mirko Polič, in rodili so se v istem letu 1920. V tistem letu sta se poleg njih rodila še tenorist Mirko Brajnik in baritonist France Langus. Vse te pevce so ljubitelji operne glasbe imeli za prave zvezdnike. Starejši oboževalci te glasbene zvrsti imajo še danes vtisnjene v spominu dolge vrste ljudi, ki so potrpežljivo čakali pred operno blagajno, da bi si zagotovili vstopnico. Študentje so si takrat lahko privoščili le stojšča. Prav od tod so prihajale najglasnejše ovacije navdušene mlade publike. Tem trem legendam operne scene so se v Slovenskem gledališkem inštitutu (SLOGI) želeli pokloniti z jubilejno prireditvijo v živo, a koronavirusna epidemija je to slavlje preprečila. Zato so se pri SLOGI-ju odločili za spletno počastitev te trojice vrhunskih pevcev. Kdor želi, jim lahko

prisluhne, tako da gre na spletno stran. **Vilma Bukovec** (1920–216) je pela naslovne vloge prav v vseh slovenskih operah, razen v Črnih maskah Marija Kogoj. Najraje je imela čustvene vloge in takih je bila cela vrsta. Rodila se je v Trebnjem 27. februarja 1920, maturo je opravila na gimnaziji v Novem mestu. Nato je študirala pravo in petje pri Jeanette

Vilma Bukovec, Ikonoteka SLOGI

Foedransperg. Že kot deklica je rada prepevala. Vpis na ljubljansko Glasbeno šolo ji je preprečila vojna. Med italijansko okupacijo je bila internirana v Italiji. Ko pa se je vrnila, je začela študij solopetja pri Adu Darianu na ljubljanski Glasbeni akademiji. Za debi je pela vlogo *Siebel* v Gounodovem *Faustu*. Čeprav je bila talentirana, njena operna pot ni bila lahka, ker so druge že uveljavljene pevke kraljevale na sceni. Vseeno pa je našla “svojo umetniško potrditev v širokem razponu vlog lirskega in delno tudi dramskega repertoarja – z izjemo koloraturne stroke. Ustvarila je tople in življenjske like in kmalu zasijala kot izjemna pridobitev opere. Pri

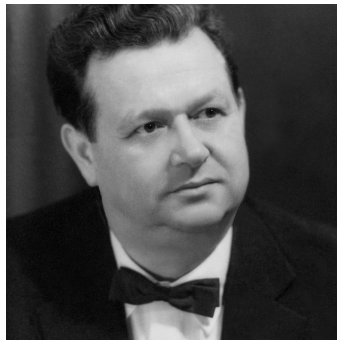
tem sta ji pomagali prirojena in privzgojena muzikalnost in sposobnost, da na odru živi, igra in poje z vsem svojim bistvom”, tako piše na spletni strani SLOGI-ja. Veliko je gostovala po vsej Evropi. Za vlogo protagonistke v Massenetovi *Manon* je prejela Prešernovo nagrado. **Rudolf Franc**l (1920–2009) se je rodil v Ljubljani 12. aprila 1920. Še sam je sledil

Rudolf Franc, Ikonoteka SLOGI

stopinjam svojega brata Ivana. Prav ta ga je povabil v Zagreb k svoji profesorici, tako da je tudi Rudolf študiral pri njej solopetja. Med vojno je bil interniran v Gonarsu celih 17 mesecev. Ko se je vrnil iz taborišča, je postal član Poličevega Opernega studia in postal eden od stebrov ljubljanske Opere. Tudi seznam njegovih vlog je zelo dolg. Prepel je malodane ves tenorski operni repertoar. Na pevskem tekmovanju v Ljubljani l. 1947 je dobil drugo nagrado, leto kasneje za vlogo *Cavaradossija* v Puccinijevi *Tosci* Prešernovo in jugoslovansko nagrado. Zelo je bil priljubljen pri občinstvu. A ker je v ljubljanski stolnici pel ob stoletnici Hugolina

Sattlerja, je bil deležen političnih nevšečnosti, zato je zapustil ljubljansko opero, bil eno leto član beograjske, nato pa tri sezone zagrebške opere. Z obema operama je veliko gostoval po evropskih odrih. Bil je “zlahten lirčni tenor plemenite brave, premogel je naravno muzikalnost in smisel za glasbeno frazo”. Bil je eden največjih tenoristov v zgodovini slovenske opere.

Ladko Korošec, Ikonoteka SLOGI

Za **Ladka Korošca** (1920–1995) je bila umetnost vse. Rodil se je 3. avgusta 1920 v Zagorju ob Savi. V Ljubljani je obiskoval gimnazijo in dramsko šolo Osipa Šesta. Sodeloval je pri Rokodelskem odru in Glasbeni matici. Dramsko igro je študiral pri Cirilu Debevcu, Mihaeli Šarič in Francetu Koblarju. Ko je igral v ljubljanski Drami, so takoj opazili njegov pevski talent. Tako je postal član opernega zbora in študiral petje pri Juliju Betettu. Obiskoval je operno šolo na Akademiji za glasbo. Vodila sta jo Mirko Polič in Danilo Švara. V opero je prišel kar brez avdicije. Tu je zapel v več kot 3.000 predstavah (!), Izdelal je več kot 100 vlog. Bil je “glasnik slovenske opere v

sleherni vasi”, ker je (kot pravi ljudski pevec) veliko nastopal po raznih slovenskih krajih, pa tudi v vseh večjih mestih po Evropi in svetu. Gostoval je tudi v Trstu in Gorici. V vlogah *Kecala* v *Prodani nevesti*, *Don Pasquala* v Donizettijevi istoimenski operi in *Sanča Panso* v Massenetovem *Don Kihotu* je “prepričljivo združil svojo igralsko nadarjenost in svoj pevski format, da je

večkrat zasenčil vse drugo dogajanje na odru”. Trikrat je prejel Prešernovo nagrado (l. 1949 za vlogo *Don Pasquala*, l. 1959 za pevski vlogi *Sanča Panse* in *Don Pasquala*, l. 1978 pa za operni pevski opus), l. 1988 pa še Betettovo nagrado Društva glasbenih umetnikov Slovenije, kar je v Sloveniji najvišje državno priznanje za umetniške dosežke v glasbi.

IK

Slovenski gledališki inštitut

Spletna razstava ob 50-letnici Tedna slovenske drame

Za vsako gledališče je nova premiera, še posebno pa krstna uprizoritev slovenskega dramskega besedila, velik praznik. To nenavadno leto 2020 bi moralo biti za slovensko gledališče še posebno praznično, saj bi morali slovesno obeležiti jubilejni, 50. Teden slovenske drame. Žal pa je vsa pričakovanja in načrte skazila epidemija koronavirusa, ki kar ne neha razsajati in sejati zaskrbljenost in smrt tudi v Sloveniji. Prav zaradi tega so morali organizatorji odpovedati ta najpomembnejši festival slovenske gledališke umetnosti, z njim so seveda odpadli tudi številni zanimivi načrtovani vzporedni dogodki in prireditve. Za zlato obletnico Tedna slovenske drame so Prešernovo gledališče Kranj, SLOGI – Gledališki muzej in Gorenjski muzej v sodelovanju s 3. programom Radia Slovenija pripravili pregledno razstavo o festivalu. Na ogled je bila od maja do začetka oktobra v Gorenjskem muzeju v Kranju. Zaradi spomladanskih omejitev in jesenskega bliskovitega širjenja okužbe koronavirusa si jo je ogledalo veliko manj obiskovalcev, kot bi si jo v normalnih razmerah. Zato pa so organizatorji razstave del gledaliških gradiv, ki so jih uporabili na “fizični” razstavi, prenesli na splet, kjer je dostopna vsem v okviru e-razstave *Dogodek je tu, dogodek imate v mestu! Teden slovenske drame – 50 let*. Skrbno in premišljeno jo je pripravila mag. Tea Rogelj, višja kustosinja iz SLOGI – Gledališkega muzeja. V njej je zajela utrinke s festivala, Grumove nagrajence, prejemnike nagrad za mladega dramatika, uprizoritve, ki so prejele veliko oz. Šeligovo nagrado za najboljšo uprizoritev festivala ter nagrado občinstva, ob tem pa vključila tudi izbor festivalskih plakatov. Ljubitelji gledališke umetnosti imajo tako priložnost se sprehoditi po ustvarjalni zlati poti Tedna slovenske drame, podoživeti predstave, ki so si jih sami ogledali v živo, in si napasti oči ob utrinkih iz nagrajenih predstav, portretih nagrajenec ...

IK

Pandemija je povsod povzročila negativne spremembe

Državna in evropska pomoč za reševanje krize

Globalna pandemija je s sabo prinesla marsikatero negativno spremembo na različnih področjih. Globoko zaznamovano je socialno življenje vseh nas, ki smo se v zadnjih mesecih naučili, da prijatelji, znanci in vse osebe, ki jih srečujemo, lahko predstavljajo veliko nevarnost za naše zdravje. Še bolj očitne in otipljive pa

enoten sklad, ki ga danes poznamo kot *Recovery fund* ali *Next Generation EU*. Sklad, ki ga je ustanovila Evropska komisija, uravnava velika posojila in porazdelitev nepovratnih sredstev med državami članicami. Največji delež sredstev dodelijo na podlagi predlogov reform (načrt za oživitvev in odpornost), ki jih pripravijo države, ki nameravajo

naloga sklada ponujanje pomoči zelo zadolženim državam, da upočasnijo in omejijo rast dolga. Letos pa EMS izjemoma omogoča državam, da zaprosijo za posebno posojilo, s katerim lahko krijejo samo posredne in neposredne stroške zdravstvenega sektorja. Ob tem pa velja omeniti tudi italijanski odlok, znan kot *Decreto Ristori*, ki je nastal

so posledice, ki so jih ukrepi za zaježitev širjenja virusa povzročili gospodarstvu vseh držav. V zvezi s tem je najbolj pereče vprašanje sedanjega časa, kako se bodo države rešile koronavirusne krize. Jasnega odgovora še niso našli, saj postopki niso enostavni; reševanje krize in ukrepi, ki jih to prinaša, niso vezani le na gospodarstvo in razmere na trgu, pač pa nanje vplivajo tudi kultura, navade in dosedanja ureditev posameznih držav. Kljub raznolikost razmer in posameznih postopkov je na ravni Evropske unije nastal

zapositi za pomoč. Te morajo biti v skladu z merili, navedenimi v evropskem semestru. Pomembno pa je, da sklada ne zamenjamo z *Evropskim mehanizmom za stabilnost* (EMS) oziroma evropskim finančnim skladom, katerega poslanstvo je ponujanje ugodnih posojil v skrajnih primerih in posledično zagotavljanje finančno stabilnost v evroobmočju. Nastal je na podlagi meddržavnih pogodb in nima časovno omejenega delovanja. Če poenostavimo, lahko rečemo, da je glavna

z namenom kratkoročne pomoči podjetjem, katerim je zaprtje otežilo ali celo onemogočilo normalno poslovanje. Med sektorji, katerim je namenjena pomoč, izstopajo restavracije, bari, slaščičarne, sladoledarne, pa tudi gledališča in kinodvorane ter vsi športni objekti. Slovenija je ob izbruhu pandemije uveljavila *Pakete ukrepov za omilitev posledic epidemije* (PKP), s katerimi skuša zmanjšati škodljive posledice za gospodarstvo in celotno prebivalstvo.

Giulia Černic

Z 2. STRANI Razmišljanje v koronskem času

Ali so človeški stiki izgubili smisel?

Akljub vsem težavam Artistega časa se mi zdi, da je bilo življenje bolj človeško z druženjem in medsebojnim podpiranjem v potrebi. Tega danes ni več. Otroci smo se družili pri igranju, si znali sami izdelati preproste igrače in si s tem kratili čas, še posebno ko smo morali dolge ure preživeti v zaklonišču, ki je bilo konec vasi v bolj položni jami, ki so jo domačini dodatno zavarovali z borovimi hlodi. Ostala je le dovolj velika odprtina za vstop vanjo. Otroci smo se zbrali ob tej jami, kjer je bilo na pretek ilovice, s katero smo izdelovali preproste igrače in se z njimi igrali. Le noči so bile prava mora, še posebno zadnje vojne čase. Zagrnjena okna, brez luči, v stalni napetosti in

strahu, kdaj bo zaropotalo po "baladurju" in naslednji tenutek po vratih. In že so bila vrata na stežaj odprta, ko je v sobo vdrla vojaška obhodnica, ki je najprej preverila prisotnost družinskih članov na spisku, ki je moral viseti na notranji strani vrat. Nato se je pričelo pregledovanje in razmetavanje po sobi v iskanju česar koli, kar je bilo povezano z odporniškim gibanjem. Res težki so bili tisti časi; a se mi zdi, da nismo kaj dosti na boljšem danes, če gledam stanje, v katerem se nahajamo, ko je med tednom vas kot izumrla, brez ljudi na cesti. Pa še to malodušje, ki je prisotno na vsakem koraku. Živimo v čudnem, negotovem času, prilagoditi se bo treba drugačnemu načinu življenja; a kot so šla druga težka

obdobja zgodovine človeštva mimo, tako, prej ali slej, bo šlo tudi to. Upajmo, da bo ta preizkušnja pripomogla k izboljšanju človeka samega in s tem odnosa do sočloveka, narave, stvarstva, da ne bo človek videl le sebe in lastne koristi, da se bo obrnil do sočloveka in mu pomagal ob potrebi. Danes smo globalno povezani v slabem in dobrem; potreba je po novi viziji ureditve sveta. Morali bi nastopiti voditelji, ki bi znali razbrati potrebe časa, v katerem živimo. Ne kot sedanji oligarhi, ki na vse načine, tudi z vojsko, zatirajo ljudstvo, da se obdržijo na oblasti in ohranjajo privilegije, ne glede na to, kar s tem povzročajo lastnemu narodu. Ne glede na človeške žrtve.

Velike lesene jaslice v goriškem občinskem parku

Na pobudo štandreskega društva sKultura 2001 so v predbožičnem času postavili v parku za goriško občinsko palačo lesene jaslice, ki jih je umetniško izdelala Sonja Maligoj iz Jeremitišča. Ob postavitvi so bili prisotni goriški župan Rodolfo Ziberna, predsednik društva sKultura 2001 Marjan Breščak in ustvarjalka Sonja Maligoj. V občinskem parku je več kot trideset figur, ki so visoke približno en meter. Prve jaslice je Sonja Maligoj postavila v Jeremitišču leta 2001. Vsako leto dodaja nove figure in jaslice postavlja v različnih krajih. Največkrat smo jih občudovali v Jeremitišču, na trgu v Štandrežu, na Krminskem in zdaj v prestižnem parku za goriško občinsko palačo.

ZCPZ Gorica / Tečaj notografranja

Kljub kočljivemu času je Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, v okviru rednega delovanja, speljalo tečaj notografranja. Srečanja so bila načrtovana v sejni sobi Kulturnega centra Lojze Bratuž, a zaradi dodatnih ukrepov za zaježitev koronavirusa je v Kulturnem centru potekalo le prvo srečanje, 24. oktobra. Drugo srečanje, ki je bilo na programu 7. novembra, je potekalo na daljavo. Tečaj je vodil profesor

Walter Lo Nigro, ki je tečajnikom najprej obrazložil uporabo programa Sibelius, nato pa se je spustil v posredovanje trikov in načinov, kako na najboljši način prepisati notno gradivo. Tečaj so spremljali dirigentke in glasbeniki, ki so z navdušenjem opravili tudi domače naloge. Iz skupnega popravljanja in prepisovanja so udeleženci odnesli veliko in z veseljem čakajo naslednje srečanje v novem letu.

Naturopatski nasveti (320)

Erika Brajnik

Rock Rose (popon ali sončece)

Rock Rose je cvetna esenca šoka; rabimo jo, ko izvemo pretresljivo novico. V nekaterih reševalnih vozilih v Ameriki imajo Rock Rose v kompletu za prvo pomoč in jo ob prometni nesreči dajo ponesrečencu neposredno v usta. Ko se udarimo in nastane buška, nanjo takoj kapnimo to cvetno esenco in buška bo manjša. Vsaka Bachova cvetna esenca začne delovati takoj, ko pride v stik s katerikoli delom telesa. Zato je tudi delovanje te esence takojšnje. V bistvu pomirja duha, tako da ureja vibracije šoka, tako da je šok, ki ga doživimo, manj intenziven in grozeč. Ta esenca je nujna po epileptičnem napadu, prav tako po napadu panike. Lahko jo kapamo na prizadete dele telesa. Jaz jo rada dam tudi v akvarij vsakokrat, ko ribicam menjam vodo, saj je

to zanje šok. Da ne bo pomote, to ni cvetna esenca strahu, ampak esenca šoka, panike. Mislim, da je ta esenca najbolj znana izmed vseh Bachovih esenc in je tudi glavna sestavina Bachovih rešilnih kapljic (Rescue Remedy), vendar jo jaz uporabljam zgolj ob res šokantnih dogodkih. V primerjavi z ostalimi esencami je ta še najmanj vzročnoostna in zato mi je manj priljubljena, ker je simptomatska, najbolj učinkovite pa so tiste esence, ki urejajo vzroke težav, ne njihove posledice.

Prav je, da jo imamo v vsakem gospodinjstvu, če se spečemo, urežemo, udarimo, jo lahko zaužijemo in pomažemo po telesu. Da pa ne bo pomote, pri resnih urezninah potrebujemo zdravniško pomoč!

www.saeka.si

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Sede legale: Via Saint Jean 64 Fontafredda - PN, Sede operativa: Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, Cod fisc e P. Iva IT01882960931 tel. 0499960021 - faks 049 9960022; e-mail: info@centrostampaveneto.com, spletna stran: www.centrostampaveneto.com
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRIT2TV00 naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu
Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije. Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks. To številko smo poslali v tisk v torek, 22. decembra 2020, ob 13. uri

NOVI
GLAS

USPI FISC

Z Novim glasom v

novo leto!

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#NAROČISE

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

Srečno,
kjer koli že ste!
V upanju, da preživite mirne praznike
in se z zaupanjem lotite
sedanjih in bodočih izzivov.

Vesel Božič
in srečno novo leto!

TRST
GORICA
TRIESTE
GORIZIA

zkb.it